Täysistunto

Tiistai 10.2.2026 klo 14.00—17.37

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 17.37.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (14.00—16.00) ja toinen varapuhemies Tarja Filatov (16.00—17.37).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. U-asiat

Puhemies on lähettänyt valiokuntiin Euroopan unionin asiat U 1-6/2026 vp.

3. Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan vaali

Vaali VAA 5/2026 vp

Vaaleja

Puhemies Jussi Halla-aho: Päiväjärjestyksen 3. asiana on Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan vaali. Totean, että vaali on yksimielinen. Eduskunta valitsee valtuuskunnan jäseniksi ja varajäseniksi edustajille jaetussa monisteessa luetellut edustajat.

Eduskunta valitsi valtuuskunnan jäsenet ja varajäsenet.

Jäseniksi
Maaret Castrén kok
Noora Fagerström kok
Marko Kilpi kok
Martin Paasi kok
Ville Väyrynen kok
Juho Eerola ps
Merja Rasinkangas ps
Pia Sillanpää ps
Joakim Vigelius ps

Kim Berg sd
Jani Kokko sd
Anna-Kristiina Mikkonen sd
Pinja Perholehto sd
Jouni Ovaska kesk
Markku Siponen kesk
Krista Mikkonen vihr
Veronika Honkasalo vas
Eva Biaudet r

Varajäseniksi
Karoliina Partanen kok
Saara-Sofia Sirén kok
Heikki Vestman kok
Sinuhe Wallinheimo kok
Miko Bergbom ps
Vilhelm Junnila ps
Antti Kangas ps
Minna Reijonen ps
Jaana Strandman ps
Pia Hiltunen sd
Johan Kvarnström sd
Anette Karlsson sd
Juha Viitala sd
Hanna-Leena Mattila kesk
Hanna Räsänen kesk
Fatim Diarra vihr
Timo Furuholm vas
Mikko Ollikainen r

4. Mikko Polvisen vapautuspyyntö työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan jäsenyydestä sekä suuren valiokunnan, liikenne- ja viestintävaliokunnan ja ympäristövaliokunnan varajäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 3/2026 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaalit toimitetaan perjantaina 13.2.2026 kello 13 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 13.2.2026 kello 10.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2026 lisätalousarvioksi

Hallituksen esitys HE 1/2026 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.01 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen vuoden 2026 ensimmäiseksi lisätalousarvioksi. Kyse on mittavasta paketista, joka sisältää kasvutoimia yhteensä 145 miljoonalla eurolla, Laivue 2020 -tilausvaltuuden kasvattamista 139 miljoonalla ja Fingridin omistusjärjestelyihin 402 miljoonaa euroa. Samalla tuloarvioita alennetaan verotuloarvioiden tarkentumisen vuoksi joulukuun valtiovarainministeriön ennusteen mukaisesti.

Hallitus ostaa kriittistä infrastruktuuria lisää valtion omistukseen. Kriittinen infra on pidettävä omissa käsissä, ja kantaverkko, jos mikä, on kriittistä infraa. Sähköjärjestelmän toimintavarmuus on osa kansallista turvallisuutta. Sen on toimittava kaikissa olosuhteissa. Tämä järjestely vahvistaa valtion omistajaohjausta strategisesti merkittävässä yhtiössä ja tukee pitkäjänteistä varautumista. Päätösten takana olevat periaatteet, perusteet ja myös arvot ovat aivan jotain muuta kuin takavuosien Caruna- ja Uniper-seikkailut.

Arvoisa puhemies! Tässä lisätalousarviossa osoitetaan energialaitosten uuden teknologian koehankkeisiin 48 miljoonan euron valtuus. Tämäkään ei ole haaveilua. Tämä on käytännön tukea vetyhankkeille, uusiutuville polttoaineille ja energian varastointiteknologioille. Tämä on sitä uuden energia-alan luomista, joka tuo kasvua ja työllisyyttä. Tukea voidaan kohdistaa joustavasti hankkeisiin, joilla on tulevaisuudessa merkittävä energian tuotanto- ja vientipotentiaali.

Hallitus panostaa turvallisuusinvestointeihin, jotta meillä kaikilla olisi tulevaisuudenuskoa. Laivue 2020 -tilausvaltuutta kasvatetaan siis 139 miljoonalla. Turvallisuusympäristö on muuttunut, ja Suomen on vastattava siihen. Tilausvaltuuden enimmäismäärää lisätään momentin määrärahaa muuttamatta, ja valtuuden käytöstä aiheutuvat menot maksetaan Puolustusvoimille jo myönnetyistä määrärahoista.

IPCEI-hankkeisiin myönnetään 78 miljoonan euron valtuus ja 20 miljoonan euron määräraha. Kyseessä on valtiontuki-instrumentti, joka mahdollistaa strategisesti merkittäviksi tunnistetuilla teollisuudenaloilla rahoittaa tutkimus- ja kehittämishankkeita ja ensimmäisen teollisen hyödyntämisen hankkeita muita valtiontuki-instrumentteja joustavammin. Osallistuminen näihin hankkeisiin tukee elinkeinorakenteen uudistumista ja tarjoaa yrityksille mahdollisuuden linkittyä eurooppalaisiin arvoketjuihin. Nämä ovat niitä strategisia hankkeita, jotka linkittävät suomalaiset yritykset eurooppalaisiin arvoketjuihin.

Lisäksi pienten ja keskisuurten yritysten kehittämis- ja investointihankkeisiin varataan 19 miljoonan euron valtuus ja 6 miljoonan euron määräraha. Pk-yritykset ovat Suomen selkäranka, ja me ymmärrämme sen. Yrittäjä sitä työtä luo.

Länsiradan valtionrahoituksen enimmäismääräksi ehdotetaan enintään 385 miljoonaa euroa edellyttäen, että muut Länsirata Oy:n omistajat rahoittavat hanketta vähintään 385 miljoonalla eurolla. Tämä on vähemmän kuin hallitusohjelman mukainen valtion rahoitusosuus, 460 miljoonaa.

Arvoisa puhemies! Määrärahatarve tässä lisätalousarvioesityksessä kasvaa siis 438 miljoonaa. Yhdessä tuloarvion 952 miljoonan euron alenemisen kanssa nettolainanoton tarpeeksi muodostuu vuonna 2026 noin 10,8 miljardia euroa. Ilman Valtion asuntorahaston kassan tulouttamista alijäämä olisi 13,1 miljardia. [Vasemmalta: Järkyttävää!] — Aivan totta, edustaja, se on järkyttävää. — Budjetoidun valtionvelan määrän vuoden 2026 lopussa arvioidaan olevan noin 201 miljardia euroa, mikä on noin 69 prosenttia suhteessa bkt:hen.

Nämä ovat ne luvut, joita jokaisen hallituksen uudistuksia ja säästöjä kritisoivan pitäisi tarkasti tarkastella. Totuus on: rahaa ei ole. Sitä ei ole säästöjen peruutuksiin, joita oppositio liukuhihnalta esittää, eikä korjaamaan jokaista sellaista ongelmaa, jonka korjaaminen ei kuulu valtiolle ja veronmaksajalle.

Hallituksen talouspoliittinen työ on näissä haastavissa oloissa monimutkaista juuri siksi, että samaan aikaan on kyettävä sekä sopeuttamaan eli ennen kaikkea vähentämään pysyviä menoja että painamaan kaasua uudistuksin, kasvutoimin ja investoinnein. Tätä tarvitaan lisää, ei suinkaan vähemmän, molempia puolia siitä.

Arvoisa puhemies! Tiedän, että oppositio on jo valmiina kritisoimaan jokaista euroa ja senttiä ja syyttämään hallitusta asioista, joihin se ei ole syyllinen. Päivästä riippuen oppositio esittää joko lisää säästöjä, joita voisi sitten taas vastustaa, tai sitten entistenkin peruuttamista, yleensä molempia samaan aikaan. Tämä tekee kritiikkiin vastaamisesta hieman vaikeaa. Me hallituksessa puolustamme tätä linjaa ja ymmärrämme aikojen haasteet ja myös vuosikausien tekemättömyyden taakan.

Viime viikolla kyselytunnilla täällä oppositio kyseli hallituksen tulostaulun perään. No, meillä ei ole ollut käytössämme sellaista fläppitaulua kuin edellisellä hallituksella, jossa luki, että rahaa on. Oppositiolla ei aikanaan ollut Joosefia, joka olisi koonnut aittoihin viljaa pahojen päivien varalle. Sen sijaan oli valtiovarainministeri, joka jakoi sähkötukia Suomen rikkaimmille ja lisäetuisuuksia sinne tänne. Haluan muistuttaa tämän velan keskellä, mitä täällä vasemmalla sanottiin valtionvelasta: ettei sitä tarvitse maksaa takaisin, että kotitalouden ja valtiontalouden velat ovat eri asia, ikään kuin taloudelliset realiteetit eivät koskisikaan julkista taloutta. Mutta toivon kyllä, kunpa nyt ei menisi neljää miljardia, pian jo viittä miljardia euroa vuodessa valtionlainan pelkkiin korkomenoihin. Ajatelkaa, lähes viisi miljardia euroa muutaman vuoden kuluttua pelkkiin korkomenoihin. Mihin muuhun tarpeelliseen sitä voisi käyttää, tai sitten alijäämää kuromaan.

Muut menokohteet, jotka saavat lisää miljardeja tällä hallituskaudella, ovat puolustus ja hyvinvointialueet. Jälkimmäisen kohdalla opposition mantra on kuitenkin siinäkin aivan päinvastainen. — Kiitoksia. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Puhemies Jussi Halla-aho: Halukkaat edustajat voivat pyytää minuutin mittaista vastauspuheenvuoroa nousemalla seisomaan ja painamalla V-painiketta. — Edustaja Räsänen, Joona, olkaa hyvä.

14.09 **Joona Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen valtiovarainministerin kanssa aivan samaa mieltä: rahaa ei ole — mutta sitten samalla

toivoisin, että tämä toteamus myös koskisi nykyistä maan hallitusta. Kun katsoo teidän julkisen talouden suunnitelmaa, joka tänne on tuotu, ja katsoo, mitä te olette tekemässä vuonna 27, niin tehän olette silloin, siis puhtaasti velkarahalla, alentamassa yhteisöveroa kahdella prosenttiyksiköllä, siis tilanteessa, jossa te toitte jo helmikuussa tänä vuonna tänne käsittelyyn lisätalousarvion, jossa siis velkamäärä on kasvanut tuosta joulukuusta 1,4 miljardilla, ja sitten ihan pokkana sanotte kyllä muille, että rahaa ei ole, mutta meinaatte laittaa ensi vuonna miljardin palamaan täysin velaksi alijäämiä pahentamalla. Kyllä nyt toivoisin, että tämä rahaa ei ole -politiikka myös tarkoittaisi siellä hallituksessakin sitä, että tätä yhteisöveropäätöstä arvioitaisiin uudestaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

14.10 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen suunta on nyt täysin väärä. En ymmärrä sitä, että täällä ministeri sanoo, että me puolustamme tätä linjaa, ja linja on se, että me velkaannumme kiihtyvää tahtia. Eikö linjan pitäisi muuttua, jos tämmöinen on suunta, että meillä otetaan lähes miljardi tuloveroennustetta alaspäin? Suomalaiset ovat siis niin suuressa ahdingossa, että meidän verotulot ovat laskevaan suuntaan. Nyt tarvitaan suunnanmuutos tähän maahan, ja kun ongelmat ovat näin syvät, niin kaikilta meiltä tarvittaisiin sopivaa nöyryyttä myös tämän ongelman edessä. Se tarkoittaa myös sitä, että me yhteistyössä alettaisiin miettimään, mitkä oikeasti ovat niitä menoja, joita valtion kannattaa käyttää. Otan nyt esimerkin täältä, vaikka tämän: kun on puhuttu sitä, että rahaa ei ole tai rahaa on, niin kannattaako kannattamattomalle niin taloudellisesti kuin ilmaston näkökulmasta todetulle Turun tunnin radalle — vai miksihän sitä kutsutaan? — panna nyt 400 miljoonaa rahaa, vai kannattaisiko se raha panna mieluummin sellaiseen, joka loisi talouskasvua Suomeen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

14.11 **Oras Tynkkynen vihr** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Valtiovarainministeri Purra, te sanoitte, että rahaa ei ole, mutta kyllähän teillä on ollut rahaa. Teillä on ollut rahaa suurituloisten veronalennuksiin. Teillä on ollut rahaa suuryritysten veronalennuksiin. Teillä on ollut rahaa fossiilisten tuontipolttoaineiden veronalennuksiin. Teillä on ollut rahaa yksityisille terveysjäteille. Teillä on ollut rahaa tukiaisiin kaivosyrityksille. Mihin teillä ei sen sijaan ole ollut rahaa? Suomalaisille työttömille, köyhille lapsiperheille, pitkäaikaissairaille, toimeentulotuella eläville, opiskelijoille, kaikille niille, jotka kamppailevat arjen vaikeuksien kanssa. Rahaa on ollut, mutta te olette valinneet käyttää sen hyvin valikoivalla tavalla.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen, olkaa hyvä.

14.12 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lisätalousarvio kertoo ennen kaikkea Suomen talouden heikosta tilanteesta ja hallituksen talouspolitiikan umpikujasta. Jälleen kerran verotuloarviota hilataan alaspäin ja velanottoa ylöspäin. Pienituloisilta suomalaisilta leikkaaminen ja suurituloisten veroalet ovat olleet resepti, jolla kysyntää on hyydytetty ja alijäämä sen kuin paisuu. Silti te näette, että tässäkin tilanteessa on varaa miljardiluokan yhteisöveroalennukseen. Ei voi kuin ihmetellä.

Arvoisa puhemies! Suomessa on massatyöttömyys, joten on syytä myös kysyä, mitä tässä lisätalousarviossa ei ole. Täällä ei ole uusia välineitä työllisyyden hoitoon, vaikka nuorisotyöttömyys ja pitkäaikaistyöttömyys ovat järkyttävissä lukemissa. Nuorten työllistymisseteli oli hyvä avaus, mutta se ei riitä. Me täällä eduskunnassa odotamme ja suomalaiset työttömät odottavat nyt hallitukselta lisää toimenpiteitä akuutin työttömyyskriisin selättämiseksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eskelinen, olkaa hyvä.

14.13 **Seppo Eskelinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin kyllä toivonut tässä lisätalousarviossa joitakin kasvu- ja elvytystoimia. Nyt otetaan vain lisää velkaa. Tässä kasvupaketissa, mikä täällä on, ei nopeita kasvutoimenpiteitä ole kuin tuo 25 miljoonaa, ja nekään eivät ole nopeasti toteutettavissa. On hienoa, että pk-yrityksiä tuetaan. Se on hieno asia, yksi pieni pilkahdus.

Mutta tässä tilanteessa, varsinkin nyt, kun valtio on tyhjentänyt Valtion asuntorahaston ja samalla leikkaa korkotukilainoitusta asuntorakentamisen osalta ensi vuodelle 600 miljoonaa — 600 miljoonaa lisää vuonna 27 —, olisi pitänyt tämä rakentaminen ja julkinen asuntotuotanto saada liikkeelle. Kunnissa on hurjaa korjausvelkaa ja hankkeita tällä hetkellä olemassa. On arvioitu, että 100 miljoonan panostus korjausrakentamiseen vipuvaikuttaa noin miljardin hankkeet. Kanssa mitä! Asuntorahasto on tyhjennetty, ja korkotukilainoitus nyt sitten leikataan kokonaan. Nämä olisivat olleet niitä nopeita toimenpiteitä saada suomalainen rakentaminen liikkeelle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Zyskowicz, olkaa hyvä.

14.15 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olen ollut aika monta kuukautta nyt pois täältä salista, mutta tuntuu turvalliselta tulla takaisin, koska puheet ovat aivan samanlaisia kuin ennen. [Naurua — Hannu Hoskonen: Tervetuloa kotiin!]

Täällä edustajat Tynkkynen ja Sarkkinen puhuivat edelleen suurituloisten veroalennuksista. Tosiasiahan on se, että valtaosan ansiotuloverojen kevennyksistä hallitus on suunnannut pieni- ja keskituloisille, mistä talouspolitiikan arviointineuvosto on hallitusta moittinut. Mutta on totta, että myös suurituloisten verotusta on kevennetty. Sen minä ymmärrän, että edustaja Sarkkinen pitää 59 prosentin marginaaliveroastetta oikeudenmukaisena, mutta sitä en ymmärrä, että vihreätkin ovat sitä mieltä, että on oikein, että vaikka ihmisellä olisikin suuri palkka, niin hän joutuu lisätöistä ja ylitöistä ja uudesta haastavammasta työstä, siitä lisätulosta, maksamaan 59 prosenttia veroa. Onko se teidän vihreiden mielestä todellakin oikeudenmukaista?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lintilä, olkaa hyvä.

14.16 **Mika Lintilä kesk** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! On totta, että kyllä tämän lisätalousarvion keskeinen viesti on tämä erittäin voimakas velkaantuminen, eli siis tässä lisätalousarviossa 1,4 miljardia, koko vuoden arvio 13,1 miljardia. Kyllä nämä luvut ovat rajuja. Sitten se, joka tässä tulee tietysti vastaan, on valtion velanottovaltuuden nostaminen. Se taitaa olla meillä nyt 205 miljardia, ja on arvioitu, että se on tämän vuoden

loppuun 201. Eli hallituksenhan täytyy tuoda nyt eduskuntaan sitten esitys valtuuden nostosta, ja se todennäköisesti menee sitten teidän riihenne jälkeiseen aikaan. Onko valtiovarainministeriössä jo kaavailtu, kuinka suuri tämä valtuuden nosto tulee olemaan?

Ja sitten tietysti se, mikä kalskahtaa korvaan: kun te olette nyt kolme vuotta olleet hallituksessa, niin ehkä kannattaisi pikkasen vähemmän niitä edellisiä syyttää [Puhemies koputtaa] ja ehkä vähän tutkiskella niitä omiakin touhuja. Kyllä nämä [Puhemies koputtaa] tietyt vero...

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, edustaja Lintilä. Minuutti on käytetty. — Edustaja Jari Koskela, olkaa hyvä.

14.17 **Jari Koskela ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, herra puhemies! Arvoisa oppositio, lisätalousarviossa on mukana kasvua ja investointeja tukeva 145 miljoonan euron paketti. Esimerkiksi IPCEI-hankkeisiin ehdotetaan 78 miljoonan euron valtuutta ja 20 miljoonan euron määrärahaa. IPCEI on valtiontukiväline, jolla mahdollistetaan strategisesti tärkeiden teollisuudenalojen kasvua. Suomessa tällaisia aloja ovat muun muassa akku-, vety- ja bioteknologia. Kelpaako? Lisäksi pienten ja keskisuurten yritysten kehittämishankkeisiin ehdotetaan 19 miljoonan euron valtuutta ja 6 miljoonan euron määrärahaa. Näillä vauhditetaan pk-yritysten kasvua ja kansainvälistymistä. Nämä ovat sellaisia odotettuja ja toivottuja toimenpiteitä, joita tässä taloustilanteessa Suomessa tarvitaan, ja vastaavia tarvitaan vielä lisää. Kiitokset hallitukselle näistä panostuksista.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Diarra, olkaa hyvä.

14.18 **Fatim Diarra vihr** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Hallituksen lisätalousarvio ei ohjaa Suomea taloudellisesti kestävälle tielle, vaan kaikkea muuta. Velanoton tarve sen kuin vain kasvaa, kun harkitsemattomat veromuutokset heikentävät tulopohjaa ja lisämenotarpeisiin joudutaan vielä varautumaan. Hallitus on epäonnistunut aivan kaikissa tärkeimmissä tavoitteissaan. Ei tullut 10 000:ta työllistä, tuli melkein 10 000 työtöntä. Suomi joutui EU:n tarkkailuluokalle.

Me vihreät olemme osoittaneet omassa lisätalousarviossamme, että on mahdollista päättää myös toisin. Hallitus on kuitenkin päättänyt toimia kylmällä ja epäoikeudenmukaisella tavalla. Mikä on teidän perintönne? Lapsiperheköyhyys kasvaa, toimeentulotuen tarve kasvaa ja asunnottomuus kasvaa. Miten meni noin omasta mielestä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Andersson, varsågod.

14.19 **Otto Andersson r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Lisätalousarvion ilahduttavin osuus on 145 miljoonan euron panostukset kasvuun ja investointeihin, ja tältä osin rohkenen olla eri mieltä arvostamani kollega Eskelisen kanssa — missä Suomen talouden kasvun suurin potentiaali tällä hetkellä on? Se on teollisuuden vihreässä siirtymässä ja uudessa energiateknologiassa, ja nämä hallituksen panostukset liittyvät juuri näihin, jotta näihin saadaan vauhtia. Kyse on sadoista miljardeista, siis se mahdollisuus, ja siihen mahdollisuuteen on tartuttava nyt. Kyse on uusista työpaikoista, mahdollisuuksista yrityksille ja uusista verotuloista. Ilahduttavaa on myös tämä 25 miljoonan euron panostus pk-yrityksiin. On tietenkin aivan selvä, niin kuin täällä koko

salissa on todettu, että lisää tarvitsee tehdä, ja hallitus tulee kehysriihen yhteydessä tuomaan lisää kasvu- ja työllisyystoimia, minkä pääministeri kyselytunnilla ilmoitti. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jokelainen, olkaa hyvä.

14.20 **Jessi Jokelainen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus panostaa kasvu- ja työllisyyspaketillaan erityisesti teollisuuteen, ja kyse on siis lähinnä yritystuista. Tämä paketti jää valitettavan vajaaksi tällä hetkellä merkittävimpien työllisyyden haasteiden taklaamisen osalta. Pitkäaikainen nuorisotyöttömyys on hälyttävässä nousussa, ja noilla haasteilla on sekä vakavat inhimilliset että talouden kannalta kauaskantoiset ja kestämättömät seuraukset.

Me vasemmistossa olemme esittäneet muun muassa pitkäaikaistyöttömien työtakuuta väyläksi työllistymiseen. Panostus tuohon uupuu hallituksen kasvupaketista kokonaan. Pienten ja keskisuurten yritysten kehittäminen on tärkeää mutta ei itsessään riitä ratkaisemaan valtavan työttömyyden aiheuttamia kumuloituvia haasteita. Kysynkin: nyt kun hallitus valitsee lisätalousarviossa panostaa yritysten kehittämiseen, niin missä ovat panostukset 300 000 työttömän työllistämiseen ja pitkäaikaistyöttömyydestä poikivien ongelmien ratkaisemiseen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

14.21 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri esitteli tämän lisätalousarvion ja korosti niitä myönteisiä panostuksia, ymmärrän sen. Siellä noin paria kymmentä momenttia muutetaan, neljässä kohdassa valtuuksia lisätään, ja näiden määrärahamuutosten nettovaikutus on se 438 miljoonaa euroa, mutta samaan aikaan verotulot vähenevät, niin kuin tuossa todetaan, 952 miljoonalla eurolla. 53 päivää on kulunut siitä, kun me päätimme valtion budjetista täällä, ja nyt meillä on täällä jo ensimmäinen lisätalousarvio. Tämä on minusta katastrofi. Tämä on velkakatastrofi. Eli tässä nyt otetaan 1,4 miljardia lisää velkaa kattamaan tätä lisätalousarviota, ja vain runsas kuukausi on kulunut siitä, kun me hyväksymme tälle vuodelle varsinaisen talousarvion. Tämä on järkyttävää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Valkonen, olkaa hyvä.

14.22 **Ville Valkonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Julkisen talouden tilanne on tosiaan pitkäaikaisesti hyvin haastava. Ehkä tarkka kuulija huomaa tietyn epäjatkuvuuden siinä, että vasemmisto-oppositio on kiivaasti, kaikin voimin vastustanut kolme vuotta kaikkia sopeutustoimia, joita hallitus on määrätietoisesti vienyt eteenpäin, ja nyt on alkanut kuulumaan toisenlaisia ääniä. Ehkä hyvä näin, jos vihdoin on herätty velkaantumisen taittamiseen. Se on meille tärkeää.

Itse näen, että kansantalouden osalta meillä tilanne on kuitenkin aika paljon optimistisempi. Meillä on jo paljon datapisteitä, jotka aidosti viittaavat siihen, että nyt on kasvu käynnistymässä: vientiteollisuudesta on tullut hyviä uutisia, työllisyys on jo kääntynyt kasvuun, ostovoima paranee, veronkevennykset tulivat vuoden alusta, korot ovat laskeneet, yrityskentästä tulee kiihtyvällä tahdilla hyviä uutisia. Oleellista on, että

koko ajan jatketaan uusia toimenpiteitä, ja tässäkin lisätalousarviossa on esimerkiksi länsirata, päätös, joka käynnistää rakentamista jopa miljardeilla. Synkistelyllä, jota vasemmalta kuulee, Suomi ei nouse, vaan sillä, että jatkamme rohkeasti uudistusten tiellä. [Aki Lindén: Ja velkaa lisätään!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

14.24 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ministeri Purra, teidän lisätalousarviossanne verotuloarvioita tarkistetaan alaspäin liki miljardilla ja velkaa otetaan toden totta se 1,4 miljardia lisää, ja se on järkyttävää, kuten te, ministeri, itsekin tuossa totesitte.

Kyllä täytyy olla rohkeutta katsoa myös sitä omaa tulostaulua. Se oma tulostaulu näyttää nyt siltä, että työttömiä on satatuhatta enemmän kuin hallituskauden alussa, velkaa otetaan ennätysmäärä Euroopassa, konkursseissa tehtiin 2000-luvun ennätys. Kyllä tämä hallitus tekee ennätyksiä, mutta, puhemies, ongelma on se, että ne ennätykset tehdään väärään suuntaan, eikä niillä väärän suunnan ennustuksilla nyt sitä kasvua ja työllisyyttä kyllä luoda.

Ja kun täällä on, ministeri, puhuttu siitä, onko sitä rahaa vai eikö ole, niin on suorastaan pakko toistaa se kysymys, onko teillä todellakin nyt rahaa siihen, että te pistätte ensi vuonna noin miljardin verran yhteisöveron alennukseen, kun kaikki asiantuntijat ovat todistaneet, että sen kasvuvaikutukset ovat hyvin kyseenalaiset. Onko teillä, ministeri, [Puhemies koputtaa] rahaa tähän?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

14.25 **Miko Bergbom ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Talouden synkkä kierre näkyy näissäkin ennusteissa, mitä tähän lisätalousarvioon tulee. Näyttää siltä, että verotuottoarvio heikentyy, ja se oikeastaan alleviivaa sitä, että säästämistä pitää jatkaa, eli ei voi luottaa siihen loputtomaan kasvupuheeseen, että jostain sitä syntyy. Sitten jos sitä syntyy, niin se on positiivinen yllätys ja eletään sen asian kanssa, mutta päätöksentekijöiden pitää elää todellisuudessa.

Sitä kuitenkin hieman ihmettelen — kun oppositio arvostelee tätä verotuottojen alenevaa uraa, mikä tässä lisätalousarviossa näkyy — kuinka te luulette, että teidän esittämänne vaihtoehtobudjettien toimet edesauttaisivat verokertymää. Siis teillä on kasapäin veronkorotuksia teidän ohjelmissanne — etenkin vasemmistoliitolla, vihreillä, sosiaalidemokraateilla —, siis enemmän veronkorotuksia kuin mitä tämä hallitus esitti tälle vuodelle. Silläkö Suomi saadaan kasvuun? Silläkö verotuloja?

Mutta kiitos tästä Fingridin osakeomistusten kasvattamisesta. Se on hyvä päätös, ja on hieno nähdä, että päätöksiä on tehty suomalaisten veronmaksajien etu edellä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

14.26 **Hilkka Kemppi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tilanne on, toden totta, vakava: EU:n pahin työttömyys, velkaholhous ja luottamuksen murentuminen monellakin tavalla tässä maassa tällä hetkellä on erittäin vakavaa. Kiitos siitä huolimatta esimerkiksi vetyhankkeiden ja energian varastointihankkeiden edistämisestä tässä

lisätalousarviossa. Sähkön hinta on ollut härskeissä summissa, mihin paras lääke on ilman muuta säävarman sähkön edistäminen ja lupien jouduttaminen. Mutta sitten ihmettelen, miten nämä rahat tulevat lisätalousarviossa helmikuussa. Eikö hallituksella olisi ollut kolme vuotta aikaa edistää tämänkaltaisia hankkeita? Nämä ovat olleet varsin hyvin tiedossa, että näille tarve on ilmeinen, jo aikoja sitten.

Nyt laitamme lisää rahaa myös Lupa- ja valvontavirastoon, joka aloitti vasta tammikuussa. Miten jo helmikuussa tiedetään lisätalousarvion tarpeesta? Eikö se ollut joulukuussa tiedossa?

Hallitus rakensi viranomaisen sisälle yleisen edun valvontayksikön, jolla on veto-oikeus kaikkeen. Nyt jo tiedämme, että kaikki mineraalinetsintäluvat ovat juntturassa ja osa jo aiemmin luvatuista luvista seisoo [Puhemies koputtaa] tai on saanut kielteisen päätöksen. Miten tähän reagoidaan? [Puhemies koputtaa]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

14.27 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vuonna 2023 valtionvelka oli 156 miljardia euroa, ja nyt tämän vuoden lopussa se on 201 miljardia euroa. 45 miljardia euroa tulee valtionvelkaan lisää kolmessa vuodessa. Velalla eläminen piti lopettaa, tämä oli se väittämä, kun tämä hallitus aloitti — 45 miljardia kolmessa vuodessa. Työttömyysluvut ovat aivan hirvittävät. Työllisyyslupaus ei ole toteutunut. Alijäämä on jäänyt toteutumatta. Ne alijäämäluvut ovat suuremmat kuin on arvioitu missään vaiheessa. Eli talous menee väärään suuntaan koko ajan, ja näitä kasvutoimia ei näy. Ei näy työllisyystoimia, ei näy muitakaan kasvutoimia. Se on koko ajan se isoin ongelma tässä hallituksen talouspolitiikassa.

Rakentaminen huutaa käynnistämisiä ja muita. Erityisesti erityisryhmille rakentaminen ja opiskelija-asuminen voisivat olla hyvä aloituspiste. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Satonen, olkaa hyvä.

14.28 **Arto Satonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minua vähän ihmetyttää tämä rakentamiseen liittyvä keskustelu. Niin kauan kuin meillä on tyhjiä, myymättömiä uusia asuntoja, niin siellä ei varmaan hirveästi rakenneta. Mitä sitten tulee julkiseen rakentamiseen, niin ainakin siinä kunnassa, josta itse tulen, Sastalamassa, on kymmenillä miljoonilla rakennettu. Nimenomaan on hyödynnetty tämä heikko rakennusalan tilanne ja tehty todella paljon kouluja, uimahalleja ja päiväkoteja. Niin että kunnat voivat myös itse tehdä näitä toimenpiteitä.

Täällä sitten vasemmistoliitosta puhuttiin, että kulutusta on hyydytetty. No, eihän se näin ole. Viime vaalikaudella keskivertopalkansaajan ostovoima putosi kuusi prosenttia. Nyt tällä hetkellä ostovoima kaikilla, jotka ovat töissä, on parantunut, [Välihuutoja vasemmalta] koska palkat nousevat enemmän kuin inflaatio ja korot ovat tulleet alaspäin ihan jokaisella. Sille, että ihmiset pelkäävät sitä geopoliittista tilannetta, Ukrainan sotaa, ja ollaan varovaisia kulutuksessa, meidän on hyvin vaikea kotimaisin toimin mitään tehdä, mutta oikeaan suuntaan ollaan menossa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ovaska, olkaa hyvä.

14.30 **Jouni Ovaska kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nyt on hallituksen hulluuden huippu saavutettu, kun on tuotu esitys tästä länsiradan eli Turun tunnin junan valtuudesta. [Ben Zyskowicz: Eikös se ollut kepun hanke?] Ajatelkaa, että ministeri Annika Saarikko silloin aikoinaan puhui sen puolesta ja sitten teetti selvityksen, joka osoitti, että eihän tässä hankkeessa ole järkeä, joten hän ilmoitti, että eihän tätä kannata tehdä. No, mitä tekevät samaan aikaan liikenneministeri Ranne, valtiovarainministeri Purra ja perussuomalaiset? Tuovat länsiratahankkeen tänne vastoin niitä asiantuntijaselvityksiä. Onko todella niin, että teillä on irrottaa raha tähän hankkeeseen?

Olen erittäin huolissani, kun viime viikon uutisissa omistajaohjauksesta vastaava henkilö sanoi, että näyttää siltä, että puolitoista miljardia tullaan myymään valtion omaisuutta. Te myytte valtion omaisuutta ja rahoitatte sillä edustaja Valkosen kotiseudun varmasti hänelle mukavia hankkeita, mutta koko Suomen kannalta ei niin tärkeitä. Meillä on tärkeämpiä hankkeita. Meillä korjausvelka kasvaa. Meillä pitäisi panostaa ennen kaikkea nykyiseen tie- ja rataverkkoon. [Välihuutoja] — Mutta Valkonen saa äänet.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

14.31 **Sara Seppänen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä lisätalousarvio on kokonaisuus, joka korostaa nimenomaan vakautta, turvallisuutta ja sitä, että me uudistamme näitä talouden rakenteita. Talousennusteet ovat heikentyneet, mutta se ei muuta sitä tosiasiaa, että me joudumme tekemään näitä säästöjä edelleen ja myös tulevalla kaudella. Tässä tehdään pitkäjännitteistä työtä, jonka vaikutukset tulevat näkymään ajan kanssa, ja oppositio tietää kyllä tämän. Nämä työmarkkinoiden ja sosiaaliturvan uudistukset luovat nimenomaan sitä perustaa tälle tulevalle kasvulle.

Valtion päätös kasvattaa omistusta Fingridissä on selkeä osoitus siitä, että Suomen turvallisuus on etusijalla. Sähköverkot ovat kriittistä infrastruktuuria, mutta aivan liian pitkään sen omistuksessa ja ohjauksessa on tehty lyhytnäköisiä ja kalliiksi käyneitä ratkaisuja. Tämä suunta korjataan nyt. Edellisellä kaudella Tuppuraisen johdolla tehtiin Uniper-kaupat ja nyt tehdään Purran johdolla Fingrid-kaupat, eli vahvistetaan kotimaista omistusta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

14.32 **Oras Tynkkynen vihr** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Edustaja Zyskowicz kysyi, onko vihreiden mielestä oikein, että tulosta joutuu maksamaan veroa jopa 59 prosenttia. Vastaan tähän kysymykseen mielelläni, mutta sitä ennen haluan vain sanoa, että olen hyvin iloinen, että olette taas täällä meidän seuranamme, teitä on ollut ikävä. [Ben Zyskowicz: Kiitos!]

Vihreiden pitkä linja veropolitiikassa on ollut halu siirtää verotuksen painopistettä työn tekemisestä ja teettämisestä ympäristön kulutukseen ja kuormittamiseen, ja osana tätä myös ylimpiä marginaaliveroasteita voi olla perusteltua laskea. Nythän näin ei kuitenkaan tehdä, vaan osana tätä hallituksen linjaa veronalennuksia rahoitetaan käytännössä velaksi, ja se ei ole julkisen talouden kannalta kestävää. Olennaista on myös, kun julkista taloutta on välttämätöntä tasapainottaa, ja siinä me olemme samaa mieltä hallituksen kanssa, että se tehdään niin, että jokainen suomalainen voi kokea sen reiluksi. Tässä tilanteessa, jossa

Suomen kaikkein köyhimmiltä ja heikoimmilta on leikattu kaksin käsin, merkittävien veroalennusten antaminen suurituloisimmille ei ole järkevää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen, olkaa hyvä.

14.33 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Reagoimattomuus rakennusalan kriisiin on tullut hyvin kalliiksi kansantaloudelle ja myös julkiselle taloudelle. Hallituksen olisi tullut jo aikoja sitten reagoida rakennusalan heikkoon tilanteeseen, joka on vetänyt koko suhdannetta ja koko taloutta alaspäin. Me olemme ehdottaneet esimerkiksi rakennusalan suhdannekannustinpakettia, jolla voitaisiin vivuttaa liikkeelle esimerkiksi homekoulukorjauksia ja tällaisia taloyhtiöiden perusparannushankkeita, joita täytyisi kuitenkin tehdä. Vipurahoitus maksaisi todennäköisesti itsensä hyvin nopeasti takaisin.

Arvoisa puhemies! Haluan myös kiittää. Lisätalousarviossa on hyvääkin. Kantaverkkoyhtiö Fingridin osakkeiden osto on oikea teko. Perusinfran on syytä olla julkisessa omistuksessa, eikä sitä ainakaan tule myydä ulkomaille. Mutta on olennaista, että valtio myös käyttää omistajan ääntä Fingridissä, sillä kantaverkon pullonkaulat estävät teollisia investointeja eri puolilla Suomea. Eli kun omistusta on jatkossa yhä enemmän, omistajan ääntä tulee käyttää aktiivisen alue- ja teollisuuspolitiikan tekemiseksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkonen, olkaa hyvä.

14.34 **Petri Honkonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllähän nyt näistä toivonpilkahduksista huolimatta näyttää tulevan jo aika mones talouskasvun katovuosi. Ja nyt kun tässä kohtaa vaalikautta ollaan, viimeiset valtiopäivät ovat käynnissä, niin kyllä minä soisin, että hallitus pikkuhiljaa alkaisi myös arvioimaan omien talouspoliittisten toimenpiteidensä onnistumista. Olen samaa mieltä, että nythän tällaista varsinaista elvytysvaraa ei ole eikä millään vanhanaikaisella työvoimapolitiikallakaan tämä Suomen tilanne tästä parane. Ja todella toivoisin, että tähän veropolitiikkaan ja sen toimivuuteen ja onnistumiseen käytettäisiin enemmän huomiota.

Tästä lähes miljardin yhteisöveron alesta, joka nyt on ensi vuonna tulossa, keskustelin hiljan erään menestyneen suomalaisen yrittäjän kanssa, ja hän totesi siitä, että ”kyllähän minä tästä hyödyn”. Mutta en usko, että Suomen talous tästä millään tavalla tulee hyötymään. En usko, että Suomen kansantalous tulee tästä hyötymään. Olisinkin halunnut tästä valtiovarainministerin kommentin: kuinka tämä veropolitiikka nyt hallituksen osalta on ollut onnistunutta ja kuinka paljon siellä on onnistuttu luomaan kasvua?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Pauli, olkaa hyvä.

14.35 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Viitanen, Pirkanmaan veromoukari — kuten sovimme aikaisemmin syksyllä, että saan tätä nimitystä käyttää — sanoitte, että tulostaululle pitäisi katsoa. No, tulostaululle voidaan katsoa, mutta emme ole vielä maalissa, koska vaalikautta on vielä jäljellä.

Kieltämättä taloustilanne on haastava, työllisyystilanne on haastava, mutta sitten se toivon pilkahdus: Taloustilanne on osoittamassa merkkejä käänteestä myös kansainvälisesti, ja se näkyy muun muassa teollisuuden uusissa tilauksissa. Jos katsotaan

joitakin toimialoja, niin luvut ovat jopa kaksinumeroisia. Ensin kasvavat tilaukset, sen jälkeen kasvaa tuotanto, ja viimeisenä, viiveellä, tulee parantunut työllisyys. Onko, arvoisa rouva ministeri, tulkintani oikein: tilaukset, tuotanto, työllisyys, ja tällä suunnalla olemme?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

14.37 **Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Soteuudistus on rämpinyt suossa, josta tämä hallitus on sitä yrittänyt ylös veivata.

Harvoin soteuudistuksen aikoina on puhuttu esimerkiksi varusmiehistä tai vapaaehtoista asevelvollisuutta suorittavista naisista. Tämä lisätalousarvio kohdentaa resursseja Puolustusvoimien terveydenhuollon ohjaus- ja koordinaatiotehtävien toteuttamiseen. Tämä jos mikä on tärkeää. Turvallisuus on myös varautumista. On tärkeää, että varusmiehet saavat laadukkaat ja hyvät palvelut terveydenhuollossa, että terveysasema, erikoissairaanhoito, hammashoito ja terveyden seuranta toimivat. Myös kenttäsairaanhoitajien toimenkuvat ovat selkeät. He toimivat hyvin muuttuvassa turvallisuusympäristössä, ja myös erilaisissa leirioloissa palvelujen on toimittava ja varusmiesten on saatava esimerkiksi ensiapua ja lääkinnällistä huoltoa äkkitilanteissa. Kiitän tästä kohdennuksesta. Pidän tärkeänä, että pidämme huolta meidän nuorukaisistamme, jotka varusmiespalvelustaan suorittavat.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Biaudet, varsågod.

14.38 **Eva Biaudet r** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minäkin haluan nostaa yhden ilon aiheen, pienen rahallisesti, mutta erittäin merkityksellisen, jos ajattelee saamenkielisiä sosiaali- ja terveyspalveluja.

Regeringen har nu i tilläggsbudgeten kunnat trygga Uvja-verksamhet till slutet av året 2026. Anslaget tryggar hela årets verksamhet och vi hoppas naturligtvis att vi kommer att kunna fortsätta med det. Det här är ett viktigt och ansvarsfullt beslut. Den samiska psykosociala enheten fyller en helt avgörande funktion då den erbjuder mentalvårds- och stödtjänster med låg tröskel på de tre samiska språken, och för många är det den första gången de får stöd på sitt eget språk.

Tämä on senkin takia merkityksellinen, että tämä on hyvä osoitus siitä, miten pitää löytää erityisratkaisuja pienten ryhmien oikeuksiin ja palveluihin. Suuri osa saamelaisista ei asu omilla kotiseutualueillaan, joten hyvinvointialue ei pysty tarjoamaan näitä saamenkielisiä psykososiaalisia palveluita kaikille, mutta tällä tavalla pystytään turvaamaan ne ainakin täksi vuodeksi koko maassa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

14.39 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Todellakin Suomen valtiontalouden tilanne on aivan kammottava. Jos satuitte lukemaan, pari päivää sitten Helsingin Sanomissa oli UPM:n uuden pääjohtajan Massimo Reynaudon haastattelu, ja hänhän siinä otti vahvasti esille tämän Suomen tilanteen, miten meillä ajetaan yhteiskuntamme suurinta alaa alas tietoisesti: metsiä rauhoitetaan, hakkuita

vähennetään ja ennen kaikkea arvopuuta poltetaan. Hänhän toi selvästi esille sen, onko heillä enää teollisuutta Suomessa tulevina vuosina. Elikkä tähän älyttömään hommaan, mitä nyt tämän älyttömän kalliin energian hinnan ympärillä tehdään, pitää puuttua. Ikinä ei saada verottamalla tai jollain muulla vippaskonstilla Suomen tuloja ajan tasalle ja tyydyttävälle tasolle. Vain ja ainoastaan tämän kalliin energian saaminen pois päiväjärjestyksestä, ja kotimainen energia kunniaan.

Ja kun vihervasemmisto puhuu ympäristöasioista, niin jos teillä sitä ympäristökiinnostusta aidosti on, lopettakaa nyt, hyvät ihmiset, se myrkkyjen ajaminen tänne Helsinkiin ja koko Suomeen. Olettehan te nähneet sen Yleisradion ohjelman, Italian myrkytetty maa, joka löytyy Yle Areenasta? Käykää vaikka ekskursiolla tänä iltana.

Tehdään tästä Suomesta aidosti suomalaisen työn upea paikka, eikä tällä keinoin, että kaikki paikat hiljenevät, kun energia on näin älyttömän kallista. Jos teillä on halua tehdä tätä hommaa, niin jatketaan vain, [Puhemies koputtaa] mutta silloin siinä menee kyllä paljon muutakin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Anna-Kristiina Mikkonen, olkaa hyvä.

14.40 **Anna-Kristiina Mikkonen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänään Eduskuntatalon portailla mieltään osoittivat Etelä-Savon, Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson edustajat, jotka ovat huolissaan hyvinvointialueiden rahoituspohjan huonosta tilanteesta, sen korjaamisen puolesta. Kaakkois-Suomessahan väestö vanhenee, sairastavuus lisääntyy ja samaan aikaan VM:n säästöpaineet johtavat lyhytnäköisiin säästötoimiin ja palvelujen saatavuuden heikkenemiseen. Alueiden eriytyminen siis näkyy ja kiihtyy entisestään Suomessa.

Arvoisa puhemies! Talouspolitiikan arviointineuvosto on todennut, että hallitus ei tule saavuttamaan sen tärkeintä tavoitetta eli velkaantumisen taittamista. Yhdeksi tärkeimmäksi syyksi tähän kerrotaan olevan kuluttajien jatkuva epävarmuus. Kasvu ei käynnisty, ja työllisyys ei kohene.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Keskustelulle tässä vaiheessa varattu aika lähenee nyt loppuaan. — Valtiovarainministeri Purra, neljä minuuttia, olkaa hyvä.

14.41 **Valtiovarainministeri Riikka Purra:** Arvoisa puhemies! Kiitoksia edustajille keskustelusta.

Sosiaalidemokraattien suunnalta puhuttiin tulostaulusta. Edustaja Viitanen sanoi, että kaikki menee hallituksen politiikassa väärään suuntaan ja kaikki asiantuntijat ovat eri mieltä meidän talous-, finanssipolitiikan suunnasta. No, itse näen asian jokseenkin eri tavalla, sillä useimmat asiantuntijat, joiden kanssa itse keskustelen — mainitakseni sellaisia kuin talouspolitiikan arviointineuvosto, IMF, komissio, luottoluokittajat — ovat sitä mieltä, että me teemme oikeita asioita. Niitä tarvitaan vielä enemmän, jotta tämä tilanne tästä luonnistuu.

Mitä tulee sitten talouspolitiikan arviointineuvostoon, josta moni täällä kommentoi, niin kun te kritisoitte tätä yhteisöveron alennusta ja toisaalta näitä ylimpien marginaalien keventämisiä, niin talouspolitiikan arviointineuvoston mukaan nämä molemmat eli yhteisöveron alennus ja ansiotulojen ylimmän rajaveroasteen lasku voivat olla hyviä ratkaisuja ja nimenomaan tukea sitä suomalaista kasvua. [Pia Viitasen välihuuto] Neuvosto

ei sen sijaan löydä riittäviä todisteita siitä, että pieni- ja keskituloisille annettavat veronalennukset edistäisivät kasvua. Mutta kuten hyvin tiedätte, tämä hallitus pitää niiden merkitystä tärkeänä paitsi ostovoiman parantamisen suhteen myös siksi, että työn kannustimet paranevat, ja yksinkertaisesti siksi, että keskituloisen verotaakka tässä maassa on liian kova. Mutta sikäli kun viittaatte talouspolitiikan arviointineuvostoon tai asiantuntijoihin, on hyvä huomata, mitä mieltä nämä tahot tosiasiassa ovat.

Mitä tulee sitten verotuksen painopisteisiin noin muuten, niin jos mietitään, että tällä kaudella kevennetään työn ja yrittämisen verotusta ja toisaalta siirretään painopistettä haittaveron ja kulutuksen suuntaan, niin se ymmärtääkseni on se, mitä useimmat asiantuntijat pitävät oikeana suuntana. Tämä ei lainkaan tarkoita sitä, ettemmekö olisi joutuneet tekemään myös ikäviä ja vaikeita veronkiristyksiä, mutta kun otetaan huomioon tuo kokonaissopeutus ja uudistuspaketin koko, niin tämä lienee ymmärrettävää.

Sitten sosiaalidemokraattien suunnalta kerrottiin, että hallitus ei ole tehnyt lainkaan kasvutoimia. Edustaja Lyly sanoi näin: kasvutoimet ovat edelleen poissa. Tämä minua kyllä suuresti ihmetyttää. En tiedä, tarkoittavatko sosiaalidemokraatit kasvutoimilla sitten jotakin muuta kuin yleisesti ottaen muut. Tarkoittaako se ehkä rahan lykkäämistä ainoastaan teidän kontekstinne saajille, eräänlaista vasemmistoelvytystä? [Joona Räsäsen välihuuto] Tämä hallitus on tehnyt alusta asti, päivästä yksi asti — ja tulee sitä jatkamaan siihen päivään asti, joka on viimeinen — erilaisia kasvutoimia, liittyivät ne sitten verotukseen, erilaisiin tukiin, joita meillä on käytössämme, uudistuksiin, rakennetoimiin, toisaalta elvytykseen vaikkapa sitten niiden investointien ja infrahankkeiden osalta.

Arvoisa puhemies! Verotuloarviot johtuvat tietenkin siitä meidän pitkään jatkuneesta erittäin ikävästä suhdanteesta, sen pitkittymisestä. Kuten edustaja Lindénkin tietää, kyse ei ole siitä, kuinka monta päivää on kulunut budjetista, vaan siitä, että joulukuussa tuli uusi ennuste, johon aina uusimmat talousarvioprosessiin liittyvät hallituksen esitykset suhteutetaan, ja seuraava on tulossa keväällä.

Keskustelussa ei hirvittävästi näkynyt se, että meillä on tällä hetkellä paljon myös positiivisia uutisia, joita esimerkiksi edustaja Valkonen luetteli.

Ajanpuutteen vuoksi menen loppuun ja kommentoin vielä edustaja Ovaskalle länsirataan liittyviä toimia. Todellakin kyseessä on hallitusohjelman mukainen toimi, ja siellä tämä valtionosuus siitä oli pitkälti yli 400 miljoonaa. Tämä on nyt ensimmäinen talousarvioprosessiin tuleva kirjaus, ja sitä on huomattavasti siitä pudotettu. Se, mikä minua ihmetyttää tässä keskustan kritiikissä, on se, kun keskustan omat edustajat Uudenmaan kunnissa ovat kovasti kannattaneet tätä ja äänestäneet sen puolesta, jopa keskustalainen kansanedustaja. [Välihuutoja] Onkohan teillä puolueen kokonaislinjassa jotakin tarkasteltavaa tässä kokonaisuudessa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 14.46.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 17.05.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytettyä asiakohtaa 5. — Keskustelu jatkuu. Edustaja Strandman.

17.05 **Jaana Strandman ps:** Arvoisa rouva puhemies! Lisätalousarvioesityksessä keskitytään kasvun, investointien ja työllisyyden tukemiseen. Hallitus sopeuttaa toimia tarpeen mukaan ja jatkaa rakenteellisia uudistuksia työmarkkinoilla ja sosiaaliturvassa, jotka kantavat tulosta aikanaan. Kasvu- ja työllisyyspaketilla vahvistetaan kotimaista tuotantoa, energiaomavaraisuutta ja huoltovarmuutta.

Haluan nostaa tässä talousarviosta pari tärkeää nostoa.

Ensimmäinen niistä on pk-yritykset. Pk-yrityksien ja pienyrittäjien investointeja tuetaan kansainvälistymisen, teknologian ja liiketoiminnan kehittämisen avulla. Hallitus haluaa luoda yrittäjille vakaat toimintamahdollisuudet, selkeyttää byrokratiaa ja varmistaa, että pienet ja keskisuuret yritykset voivat menestyä sekä kotimaassa että vientimarkkinoilla. Pienyrittäjät ovat keskeinen osa työllisyyttä ja kasvua, ja heidän toimintaedellytystensä parantaminen tukee koko Suomen taloutta. Pk-yritykset muodostavat 96 prosenttia Suomen kaikista yrityksistä, ja tämän vuoksi on erittäin tärkeää, että pk-yrityksien investointeihin panostetaan.

Toinen nosto on sähköverkko. Sähköverkko on yhteiskunnan perusrakenne ja koko arjen toiminnan edellytys. Ilman luotettavaa kantaverkkoa teollisuus, kotitaloudet ja julkiset palvelut eivät toimi. Fingrid vastaa tästä järjestelmästä, joka on keskeinen osa Suomen kriittistä infraa ja energiaomavaraisuutta. Siksi on perusteltua vahvistaa valtion ohjausvaltaa yhtiössä ja varmistaa, että päätösvalta säilyy Suomessa ja kansallisissa käsissä. Kyse on pitkäjänteisestä vastuunkannosta ja turvallisuudesta muuttuvassa maailmassa. Kun sähköjärjestelmän omistus ja ohjaus ovat vakaalla pohjalla, luodaan edellytykset investoinneille, kasvulle ja teollisuuden uudistumiselle.

Yhdistämällä talous-, energia- ja työllisyyspoliittiset toimet luomme pohjan paitsi teollisuuden ja suuryritysten menestykselle myös pk-yritysten ja pienyrittäjien kasvulle. Näin edistämme vakaata, kestävää ja turvallista yhteiskuntaa, jossa arjen toimivuus, yrittäjyys ja kotimainen työpaikkatuotanto kehittyvät rinnakkain. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitanen poissa. — Edustaja Lyly. — Edustaja, pieni hetki, mikki ei ole vielä auki. [Lauri Lyly: Täällä on vanha vielä!] — Onko nyt mikrofoni? No niin, olkaa hyvä.

17.10 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2026 lisätalousarvioksi pitää sisällään velanottoa ja sitten Fingridin ostoa ja sitten muutamia toimenpiteitä, joilla tehdään esimerkiksi vetypanostuksia.

Arvoisa rouva puhemies! Valtionvelka kasvaa kovaa vauhtia. Vuonna 2023 vuoden lopussa valtionvelka oli 156,2 miljardia euroa, 156 000 miljoonaa, ja nyt tämän lisätalousarvion mukaan tämän vuoden lopussa valtionvelka on 201 miljardia euroa. Eli 45 miljardia euroa valtionvelka kasvaa tämän kolmen vuoden aikana, ja vielä on vuosi sen jälkeen jäljellä, eli ennätyssuuri valtionvelan kasvu. Tämä on yksi tekijä, joka kertoo sen, että tärkeintä tavoitetta, velkasuhteen taittumista, ei hallitus saavuta, ei myöskään alijäämän tavoitetta. Olemme joutuneet EU:n tarkkailuluokalle, ja se kertoo sen osalta aika paljon. Sitten työllisyystavoite, jossa tavoiteltiin sataatuhatta uutta työllistä, on mennyt toiseen suuntaan, ja ollaan siellä noin 70 000 miinuksella, eli meillä on todella pitkä matka

päästä sinne sataantuhanteen plussalle. Eli keskeiset talouden tunnusluvut ovat menneet huonompaan suuntaan.

Samaan aikaan tässä sitten mietitään, miten talouskasvua saadaan aikaiseksi. Nyt erityisesti kaivattaisiin työllisyyspolitiikkaa, jolla nämä 351 000 joulukuun tilaston mukaan työtöntä työnhakijaa saisivat töitä. Tämän lisäksi on vielä 80 000 palveluissa, eli meidän todellinen työttömyys on yli 430 000. Näihin toimenpiteisiin pitäisi tehdä asioita, ja niitä olisin kaivannut tässä esityksessä. Siinä mielessä me varmasti työllisyydestä päästään puhumaan, kun siitä on välikysymys tässä talossa tulossa. Kaiken kaikkiaan olisin kaivannut sille alueelle täältä toimenpiteitä.

Pääministeri Orpo on luvannut, että kehysriihessä tulee toimenpiteitä, ja toivon, että todella tulee merkittäviä toimenpiteitä. Ne toimenpiteet, joissa työllisyysseteli nuorille on ainut toimenpide... Se mahdollistaa 3 300—4 400 nuoren työllistymisen, mikä tarkoittaa, että se on siitä alle 30-vuotiaitten työttömien joukosta vain noin viisi prosenttia, eli 95 prosenttia ei saa mitään erityistä toimenpidettä. Eli ollaan todella pienissä toimenpiteissä, mitä hallitus tekee. Sen vuoksi kaipaisin erityisiä toimenpiteitä.

Arvoisa rouva puhemies! Toinen iso asia on tässä tämä Fingridin osto 402 miljoonalla eurolla. Olen itse ollut Ilmarisen hallituksessa varapuheenjohtajana silloin kun Ilmarinen on ostanut kantaverkkoyhtiötä vuonna 2011, ja silloin olin erittäin paljon kannattamassa sitä siellä, että Ilmarinen lähti osakkaaksi tähän kantaverkkoyhtiöön. Se on ollut kotimainen omistaja, eläkeyhtiö, ja siinä mielessä tämä tilanne oli silloin vakautettuna hyvä ratkaisu. Nyt kun Ilmarinen on luopunut siitä osuudestaan, on erittäin hyvä, että siihen on nyt sitten etuosto-oikeuden kautta valtio lähtenyt mukaan, ja itse uskon, että tämä osto on erittäin järkevä ja on hyvä, että se on kotimaisessa omistuksessa. Mutta sitten tässä on myöskin sellainen asia, että kantaverkkoyhtiö vaatii aika paljon investointeja tässä lähitulevaisuudessa, ja kysymys kuuluu, tuleeko siinä pääomavelvoitteita ja muita jatkossa. Toivottavasti verkkoa laajennetaan ja se yhtiö pystyy itse tekemään niitä toimenpiteitä. Tämä on myös sillä tavalla hyvä ostos, että jos katsotaan Fingridin osinkotuloja, paljonko se on maksanut vuositasolla, niin se on maksanut 2022—2024 vuositasolla noin 130—140 miljoonan euron välissä osinkoja, ja noin nopeasti voi arvioida, että tämä osinkotuotto on kaksi kolme kertaa korkeampi kuin valtion lainakorko, eli tämä on myös valtion kannalta hyödyllinen osto. Tässä saadaan osinkotuottoa enempi kuin se korkomeno siitä on, kun tämä 400 miljoonaa velalla rahoitetaan. Tärkeää on, että tällainen yhtiö on valtion käsissä, ja tässä ollaan hyvällä tiellä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen. [Tuomas Kettunen: Puhuuko edustaja Hänninen Turun tunnin junasta?]

17.15 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Näyttää, että täältä Kuhmon suunnaltakin tulee ohjeita minulle tähän puheeseen, mutta jos minä tässä nyt saan rauhassa pitää tämän, niin sen jälkeen voi edustaja pyytää oman puheenvuoron, ja varmaan onkin jo pyytänyt.

Arvoisa puhemies! Tämän lisätalousarvion ytimessä on kysymys siitä, miten Suomi vahvistaa turvallisuuttaan ja huoltovarmuuttaan aikana, jolloin turvallisuusympäristö on muuttunut pysyvästi. Talousarvion tehtävä on antaa selkeä ja totuudenmukainen kuva siitä, mihin Suomi käyttää veronmaksajiltaan keräämiään rahoja. Siksi sitä on myös päivitettävä ennusteiden muuttuessa.

Arvoisa puhemies! Tässä lisätalousarviossa keskeisessä roolissa on huoltovarmuus. Valtiovarainministeriölle ehdotetaan 402 miljoonan euron määrärahaa Fingridin A-osakkeiden hankintaan, jotta valtion määräysvalta kantaverkossa vahvistuu. Kyseessä on ennen kaikkea kriittinen turvallisuustoimi, sillä sähköverkon tulee toimia kaikissa oloissa. Sen tulee toimia myös niillä alueilla, joilla sääolosuhteet ovat vaativimmat ja etäisyydet ovat pidemmät.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan rahoitusta tulevaisuuden energiaratkaisujen kehittämiseen. Näillä investoinneilla on suora merkitys myös pohjoisen Suomen teollisuudelle ja elinvoimalle.

Arvoisa puhemies! Me emme unohda maanpuolustuksen merkitystä turvallisuudelle. Muuttunut maailmanpolitiikka korostaa erityisesti Pohjois-Suomen asemaa, [Tuomas Kettunen: Entä Itä-Suomi?] jonka alueella puolustuksen valmius, kriittiset yhteydet ja arktinen toimintaympäristö kohtaavat. Siksi on merkittävää, että lisätalousarviossa uudelleenbudjetoitu puolustusministeriön toimintamenoihin osoitettu 4,8 miljoonan euron määräraha avataan käytettäväksi pohjoisen ohjelman hankkeisiin ja niistä aiheutuviin avustuksiin.

Samalla on todettava, että Suomi on Euroopasta katsottuna saari. Meidän on huolehdittava myös meripuolustuksen vahvistamisesta. Siksi Laivue 2020 -hankkeen tilausvaltuutta on kasvatettu 139 miljoonalla eurolla. Tämä varmistaa Suomen kyvyn turvata kriittiset meriyhteydet ja ylläpitää puolustusta Itämeren ja arktisen alueen turvallisuusympäristössä. [Tuomas Kettunen: Entä Itä-Suomi?] — Itä-Suomessa ei ole merta nyt. — Taloutemme tilanteen vuoksi lisätalousarvioon on kirjattu, että valtuuden käytöstä aiheutuvat menot maksetaan Puolustusvoimille jo myönnetyistä määrärahoista. Nämä ovat molemmat selkeitä viestejä siitä, että tiukassakin tilanteessa kykenemme pitämään kiinni siitä, mikä on turvallisuudellemme tärkeää.

Arvoisa puhemies! Tämä lisätalousarvio osoittaa, että me kohdennamme voimavaroja sinne, missä strateginen tarve on suurin. Lisätalousarvioon kirjatut esitykset ensinnäkin vahvistavat Suomen huoltovarmuutta ja turvallisuutta ja toiseksi varmistavat sen, että pohjoisen kaivokset, satamat ja teollisuus voivat toimia luotettavasti [Tuomas Kettunen: Entä Itä-Suomi?] rakentaen suomalaista tulevaisuutta. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rasinkangas.

17.20 **Merja Rasinkangas ps:** Kettunen painaa vain nappia siellä. Arvoisa puhemies! Käsittelyssä olevassa lisätalousarviossa on panostuksia kasvuun ja investointeihin, jotka tukevat työllisyyskehitystä ja luovat tuottavaa työtä. Suhdanne on ollut pitkään haastava ja on edelleen, mutta nyt lukuisat merkit niin viennin kuin ostovoiman osalta kertovat, että suunta on hyvä. Tätä kehitystä tulevat myös kiihdyttämään lukuisat rakenteelliset uudistukset, mitä tämä hallitus on tehnyt. Suomessa on tehty sähköverkkojen osalta todella huonoa politiikkaa takavuosina, mutta nyt mennään oikeaan suuntaan. Valtio kasvattaa kantaverkkoyhtiö Fingridin omistusta tällä esityksellä 400 miljoonalla eurolla. Kyseessä on iso raha, mutta järkevästi käytetty. Sähköverkko on kriittistä infraa, jonka tuleekin olla vahvasti Suomen valtion hallinnassa. Muistissa ovat edelleen Uniper- ja Caruna-kaupat, joista hinnan on maksanut tavallinen suomalainen sähkönkäyttäjä, ja maksaa edelleen.

Arvoisa puhemies! Lisätalousarviossa Länsiradan valtion rahoitusosuudeksi ehdotetaan enintään 385 miljoonaa. Hallitusohjelmassa enimmäismääräksi linjattiin 460 miljoonaa,

joten tätä summaa on saatu alaspäin, ja erittäin hyvä niin. Itse en ole tämän keskustan alulle laittaman hankkeen suuri kannattaja. Haluan kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, että tässä puhutaan kokonaisuudessa pienestä osasta, kun katsotaan, kuinka paljon tämä hallitus on satsannut tie- ja rataverkkomme uudistamiseen tällä kaudella ministeri Ranteen johdolla. Tarvetta on tosiaan ollut parantaa meidän teidemme kuntoa. Viime hallituskaudella, Marinin hallituskaudella, maanteitä päällystettiin koko neljän vuoden aikana vähemmän kuin tämä autoilijaystävällinen hallitus on päällystänyt reilussa kahdessa vuodessa. Huomioisin myös, että alueellisesti on huomioitu myös pohjoista, josta itse tulen. Pelkästään ratahankkeiden osalta pohjoiseen on saatu Oulu—Liminka-kaksoisraiteet ja matkustajaliikenne aina Haaparantaan saakka.

Arvoisa puhemies! Tällä kokonaisuudella luodaan taas lisää kasvun edellytyksiä. Kiitos suuresti valtiovarainministeri Purralle asian esittelystä ja työstäsi. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hoskonen, poissa. — Edustaja Lindén.

17.22 **Aki Lindén sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tuossa debattikeskustelussa, jossa on, niin kuin tiedämme, lyhyet, minuutin mittaiset puheenvuorot käytössä, sanoin ihan tietoisen kärkevästi järkytykseni sen johdosta, että tässä lisätään valtionvelkaa 1,4 miljardia euroa, ja mainitsin myös sanan ”velkakatastrofi”. Perustelen vielä näin jyrkkää kannanottoa. Se oli myös reaktiota siihen, että hallituspuolueiden edustajat tässä keskustelussa nyt myöhemminkin ovat korostaneet niitä menolisäyksiä, joita tähän sisältyy, mutta ovat olleet puheenvuoroissaan ikään kuin täysin tietämättömän oloisia siitä, että tässä nyt todella puolellatoista miljardilla, tarkasti ottaen siis 1,4 miljardilla, lisätään valtionvelkaa niin, että se tänä vuonna arvion mukaan kasvaa 13,1 miljardilla eurolla, siis 13 100 miljoonaa euroa. Vuodessa on 8 760 tuntia — vuorokaudessa siis 24, ja se kerrottuna 365:llä — ja tämän neljä tuntia kestäneen keskustelun aikana valtionvelka on laskennallisesti kasvanut kuudella miljoonalla eurolla. Kyllähän tämä asia on se pääkysymys tässä lisätalousarviossa. 53 vuorokautta on kulunut siitä, kun täällä eduskunnassa puhemiehen nuija kopsahti sen kunniaksi, että päätimme muutamien äänestystenkin jälkeen valtion tämän vuoden talousarviosta — siis alle kaksi kuukautta — ja nyt tuodaan lisätalousarvio, missä velan kasvu on sitten 1,4 miljardia euroa.

Siihen, mihin tässä rahoitusta kohdennetaan, ei minulla ole juurikaan poikkipuolista sanottavaa. Tietysti siinä vaiheessa, kun näin tämän lisätalousarvion ja kun sitä myös käsittelimme tuolla valtiovarainvaliokunnan työ- ja elinkeinojaostossa, jonka puheenjohtaja olen ja jonka pääluokkaan itse asiassa kohdistuvat ne merkittävimmät lisäykset siinä mielessä, että siellä on näitä valtuuksien kasvattamisia, ja sitten toisaalta Fingrid liittyy siihen, vaikka se onkin siellä valtiovarainministeriön pääluokassa... Näitä voidaan perustella. Tietysti tämä osakkeiden osto: kyllähän Ilmarinenkin oli aika sinivalkoinen omistaja, mutta en minä sitä nyt lähde kritisoimaan, jos nyt sitä pidetään perusteltuna. Muutenhan tässä on tuollainen viitisentoista momenttimuutosta, muutama pieni tekninen vähennys ja muutama pieni tekninen lisäys. Merkittävimmät rahoitukset ovat tietysti tämä kuuden miljoonan euron lisäys nuorten työllistämistukeen, sitten 6,2 miljoonaa länsirataan, sitten Business Finlandille käytännössä tuo 20 miljoonaa euroa ja sitten tämä hieman yli 400 miljoonaa euroa tähän Fingridin osakkeiden ostoon.

Mutta palaan vielä tähän velan kasvuun: Valtiovarainministeri piti tästä aika ärhäkän puheenvuoron, niin kuin hänellä usein on tapana, ja hän siinä sitten syyllisti oppositiota

aika lailla. Itse haluaisin ihan asiallisesti, ilman semmoista voimakkaan syyllistävää sävyä käydä tätä keskustelua, koska minusta on hieman epäloogista ajatella niin, että kaikki se huono, mikä meidän taloustilanteessa Suomessa on ja mitä todellakin on riittämiin, johtuu taloussuhdanteista, mutta sitten jos alkaa tapahtua jotain myönteistä, se on ikään kuin hallituksen aikaansaannosta. Kyllähän täytyisi olla looginen, että kun ja jos tämä tilanne paranee — ja ainahan tämä lopulta paranee — niin kyllähän silläkin sitten on valtava merkitys, että kansainvälisesti ja Euroopassa suhdanteet ovat senkin muutoksen taustalla, mutta pitää arvioida sitten hallituksen toimenpiteitä, ovatko ne olleet oikeita ja oikein mitoitettuja siinä kulloisessakin suhdannetilanteessa. Kyllähän meillä ovat asiantuntijatkin päätyneet sellaiseen arvioon, että hallitus on itse asiassa tehnyt sellaisia toimenpiteitä, joita saatetaan perustella noususuhdanteessa, kasvun aikana, kun esimerkiksi työvoiman tarjontaa pyritään lisäämään heikentämällä työttömyysturvaa ja tämänkaltaisilla ratkaisuilla, mutta nyt kun näitä on tehty matalasuhdanteen aikana, jopa taantuman aikana, niin tämähän on itse asiassa kasvattanut työttömyyttä. Tänäänkin kuultiin debattikeskustelussa viittaus siihen, että Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan ja sen aiheuttama kansainvälinen jännittynyt tilanne huolestuttavat suomalaisia. Se on aivan selvää, että huolestuttaa, mutta kyllä minun tulkintani ja monen asiantuntijan tulkinnan mukaan nimenomaan se korkea työttömyys, joka meillä on, ja siihen liittyneet työttömyysturvan leikkaukset ovat se asia, joka pistää suomalaisia säästämään niin sanotusti sukanvarteen. Koska joka päivä uutisissa on ollut lomautuksia ja sitten irtisanomisia, ihmiset ovat etukäteen miettimässä, miten ihmeessä he voivat perheineen pärjätä sellaisessa tilanteessa.

Tässä keskustelussa aiemmin viitattiin yhteisöveroon. Tämä alennushan ei tietysti vielä tätä vuotta koske, mutta 1,3 miljardin yhteisöveron alennushan on täysin perustelematon tällaisessa tilanteessa, kuten myös kaikkein suurituloisimpiin kohdistuva tuloveroalennus. Kun debatissa käytettiin puheenvuoro, että suurin osa ansiotuloveroalennuksista kohdistuu kuitenkin pieni- ja keskituloisiin, niin on nyt syytä ottaa huomioon se, että runsaan miljardin ansiotuloveroalennuksesta noin puolet kohdistuu pieni- ja keskituloisiin ja puolet suurituloisiin. Käytännössä tässä se suurituloisten raja on siinä 90 000—100 000 euron vuositasolla. Koska jälkimmäisiä eli suurituloisia on lukumääräisesti vähemmän, noin kaksi prosenttia tuolla tulorajalla koko Suomen väestöstä, se tarkoittaa juuri sitä, että siellä tulee kuukaudessa jopa tuhannen euron käteenjäävän tulon lisäyksiä, ja sitten kun mennään oikein korkeisiin tuloihin, niin vielä merkittävästi enemmän. Sitten sillä 98 prosentilla eli suurella joukolla pieni- ja keskituloisia, jotka jakavat sitten sitä toista puoliskoa siitä miljardin euron veroalennuksesta, lisäykset jäävät käytännössä ihan olemattomiksi. Tämä on tämä veroalennusten tilanne tällä hetkellä. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Laakso poissa, edustaja Jokelainen poissa, edustaja Partanen poissa. — Edustaja Suhonen.

17.30 **Timo Suhonen sd:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Lisätalousarviossa alijäämä paisuu lähes 1,4 miljardiin euroon. Muutos johtuu suurimmaksi osaksi verotulojen romahduksesta. Surkea työllisyys- ja talouspolitiikka on johtanut siihen, että kerta toisensa jälkeen verotuloarvioita joudutaan alentamaan. Suomella ei kerta kaikkiaan ole varaa alentaa jo entuudestaan kilpailukykyistä yhteisöverokantaa. Aikooko hallitus tosiaan syventää hurjia alijäämiä vielä lähes miljardin veronalennuksella, jonka kasvuvaikutus on

asiantuntijoidenkin mukaan hyvin vaatimaton? Epäonnistuttuaan kaikissa taloudellisissa tavoitteissaan hallitus aikoo nyt heittää vastuullisuuden viimeiset rippeetkin yli laidan.

Arvoisat hallituksen edustajat, joita ei kyllä salissa tällä hetkellä ole ainoatakaan, Itä-Suomi hiljenee entisestään, työpaikkoja katoaa ja työttömyys on monilla alueilla ennätyskorkealla, mutta hallitukselta ei tule yhtään täsmällistä alueellisesti kohdennettua työllisyystoimea, ei investointiohjelmaa, ei teollisuuspolitiikkaa, ei uskottavaa alueellista elinvoimastrategiaa. On vain yleisiä toiveita siitä, että markkinat kyllä hoitavat, ja eivät ne hoida, johtuen osin hallituksen saamattomuudesta. Ja kun puhutaan saavutettavuudesta, huoltovarmuudesta ja liikenteen parantamisesta, niin kuva on suorastaan huolestuttava. Turun tunnin juna hallitsee raideliikenteen suurta kuvaa, muualle tulee rippeitä ja Itä-Suomeen ei sitäkään. Savon rata, Karjalan rata, poikittaisyhteydet, tavaraliikenne on sysätty sivuun. Itä-Suomen saavutettavuus heikkenee, ja sen mukana katoavat investoinnit, työpaikat ja usko tulevaan. Tämä ei ole liikennepolitiikkaa, tämä on valikoivaa unohtamista.

Arvoisa rouva puhemies! Samaan aikaan Suomi kamppailee ennätyksellisen työttömyyden ja köyhyyden kanssa. Lapsiperheet, yksinhuoltajat, pienituloiset palkansaajat ja työttömät joutuvat valitsemaan ruuan, lääkkeiden ja asumisen välillä. Tämä ei ole marginaalinen ilmiö. Tämä koskettaa jo ihan tavallista suomalaista. Ja miten hallitus reagoi? Leikkaamalla sosiaaliturvaa, heikentämällä työelämän turvaa ja jakamalla veronkevennyksiä hyvätuloisille ja varakkaille. Arvoisa hallitus, tämä ei ole vastuullista talouspolitiikkaa. Tämä on tietoinen arvovalinta, jossa köyhyyttä ja kurjuutta lisätään ja samalla kerrotaan, että vaihtoehtoja ei ole. Ja kyllä niitä vaihtoehtoja on, niitä ei vain haluta käyttää. Hallituksen politiikka syventää alueellista eriarvoisuutta, rapauttaa luottamusta yhteiskuntaan ja jättää kokonaisia maakuntia, erityisesti Itä-Suomen, oman onnensa nojaan. Tämä tie johtaa pysyvään jakautumiseen, voittajiin ja häviäjiin, keskuksiin ja unohdettuihin alueisiin.

Arvoisa hallitus, kuinka paljon köyhyyttä, työttömyyttä ja alueellista näivettymistä Suomi vielä kestää ennen kuin hallitus myöntää epäonnistuneensa ja muuttaa suuntaa?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

17.33 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä on mielenkiintoinen tilanne. Kun valtiovarainministeri tässä esitteli tätä lisätalousarviota, niin hän aika voimakkain sanakääntein hyökkäsi jo oppositiota vastaan siitä, mitä täällä kuullaan, mutta nyt täällä ei ole ketään hallituspuolueiden edustajaa edes puolustamassa tätä lisätalousarviota, joka tässä meillä on käsittelyssä, ja siinä mielessä olisi ollut kyllä hyvä täällä olla.

Nämä mittaluokat on hyvä muistaa. Kun hallitus on ottanut vuoden 2023 lopun jälkeen tämän vuoden loppuun mennessä sen 45 miljardia lisävelkaa, 45 000 miljoonaa velkaa, niin se tarkoittaa sitä, että joka ikinen päivä sen kolmen vuoden aikana hallitus on ottanut 42 miljoonaa euroa velkaa, joka päivä. Me täällä keskustelemme aika monta kertaa muutaman miljoonan summista, ja kun joka päivä otetaan näin paljon velkaa, niin se on aika järkyttävä luku. Velkasuhde on valtionvelan osalta kasvanut niin, että bruttokansantuotteeseen nähden se oli silloin vuoden 23 lopussa 57 prosenttia ja nyt se on 69 prosenttia, yksistään valtionvelka bkt:hen nähden. Eli ollaan todella kovissa luvuissa. Hallitus oli todella voimakkaasti silloin hallituskauden alussa ja ennen vaaleja, että tämän tulevan hallituksen pitää lopettaa velalla eläminen, ja nyt tämä on ottanut kolmessa

vuodessa enemmän velkaa kuin edellinen hallitus otti neljän vuoden aikana, koronakriisin ja Ukrainan sodan aikana. Eli luvut ovat aika lailla pysäyttäviä.

Sitten edustaja Lindén puhui tässä päivällä näistä verotuloarvioista, ja samaa ihmettelen tässä itsekin, että meidän verotuloarviot muuttuvat noinkin nopeasti kuin tässä nyt on. Ansio- ja pääomatuloveron tuottoarviota ehdotetaan alennettavaksi 629 miljoonalla eurolla heikentyneiden talousennusteiden ja ennustettua alempien kertymätietojen ja lähdeveroennusteen alentumisen takia, ja sitten arvonlisäveron, jota he juuri nostivat, tuottoa 323 miljoonalla eurolla. Eli meidän tuotto on koko ajan pienempi kuin on ennustettu.

Arvoisa rouva puhemies! Näiden pitäisi kertoa, että nyt olisi semmoisen työskentelyn aika, että tämä eduskuntasali työskentelisi yhdessä sen ratkaisemiseksi, miten tämä Suomi käännetään kasvuun. Toisia syyttämällä tämä ei tästä muutu paremmaksi. Sen vuoksi kannattaa hallituksenkin taholla miettiä, miten tämä työllisyyskehitys saataisiin käännettyä positiiviseksi. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi poliisilain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 182/2025 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja sosiaali- ja terveysvaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Sisäministeri Rantanen, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.47 **Sisäministeri Mari Rantanen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetaan muutoksia poliisilakiin ja poliisin henkilötietolakiin sekä kahdeksaan muuhun lakiin. Muutoksia ehdotetaan poliisin kansallista tiedonvaihtoa koskevaan sääntelyyn. Vastaavia muutoksia ehdotetaan tarvittavilta osin myös Rajavartiolaitoksen, Tullin ja Puolustusvoimien vastaavaan sääntelyyn.

Ehdotus perustuu hallitusohjelmaan. Hallitusohjelman mukaan hallitus poistaa tietojenvaihdon esteitä rikostorjunnassa ja lisää poliisin mahdollisuuksia luovuttaa eri viranomaisille salassa pidettäviä tietoja muun muassa rikosten estämiseksi ja turvallisuuden takaamiseksi. Hallitusohjelman mukaan myös kansallista turvallisuutta ja yhteiskunnan kriisinkestävyyttä vahvistetaan. Esityksessä ehdotetuilla muutoksilla toteutetaan näitä tavoitteita.

Poliisin toimintaympäristö on viime vuosina muuttunut merkittävällä tavalla. Tämä on tuonut mukanaan uusia haasteita myös tiedonvaihdon näkökulmasta. Rikollisuus on yhä

kansainvälisempää ja digitaalisempaa. Esimerkiksi tietoverkkorikollisuus ja järjestäytynyt rikollisuus ovat lisääntyneet, samoin katujengirikollisuus ja nuorisorikollisuus. Muun muassa näihin ilmiöihin vastaaminen edellyttää viranomaisilta tiivistä yhteistyötä ja tehokasta tiedonvaihtoa. Nykyinen lainsäädäntö ei ole pysynyt muutoksen mukana. Tiedonvaihtosäännökset ovat useassa tilanteessa osoittautuneet tulkinnanvaraisiksi. Käytännössä tämä on tarkoittanut sitä, että poliisi ei ole voinut luovuttaa salassa pidettäviä tietoja oma-aloitteisesti toiselle viranomaiselle. Toisaalta poliisi ei ole aina saanut tehtäviensä hoitamiseksi tarvitsemiaan tietoja.

Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetaan muutoksia sekä tietojen luovuttamista että tietojen saantia koskevaan sääntelyyn. Tiedonluovutussääntelyä muutettaisiin selkeämmäksi, vähennettäisiin tulkinnallisia epäselvyyksiä, ja tapauskohtainen harkinta lisääntyisi. Jatkossa sääntelyssä mahdollistettaisiin selkeästi tietojen luovuttaminen sekä omasta aloitteesta että pyynnöstä. Nykyinen sääntely on osoittautunut tulkinnanvaraiseksi etenkin oma-aloitteisen tiedonluovuttamisen osalta. Muutoksilla vahvistettaisiin poliisin mahdollisuuksia luovuttaa tietoa muun muassa hallinnollisen rikostorjunnan tarkoituksessa. Hallinnollinen torjunta on tärkeä keino puuttua järjestäytyneen rikollisuuden toimintaedellytyksiin.

Tietoja voitaisiin nykyistä sääntelyä vastaavasti luovuttaa viranomaisten ja julkista tehtävää hoitavan yhteisön lisäksi myös yksityisille tahoille laissa säädetyin edellytyksin. Uutena tulisi nimenomainen säännös tietojen luovuttamisesta kriittiseen infrastruktuuriin liittyville toimijoille. Tiedonvaihto kriittisten toimijoiden kanssa edesauttaa kriittisten kohteiden suojaamista ja yhteiskunnan turvallisuuden ylläpitämistä. Vastaavat tietojen luovuttamiseen liittyvät muutokset tehtäisiin myös Rajavartiolaitoksen ja Tullin sääntelyyn. Puolustusvoimien sääntelyyn lisättäisiin nimenomainen oikeus luovuttaa tietoja kriittiseen infrastruktuuriin liittyville toimijoille.

Arvoisa puhemies! Myös tietojen saantiin yksityiseltä taholta ehdotetaan muutoksia. Poliisilla olisi oikeus saada tietoja pelkän rikoksen estämisen ja selvittämisen sijasta rikosten ennalta estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi. Uusi muotoilu vastaisi poliisille säädettyjä tehtäviä. Säännöstä laajennettaisiin kattamaan henkeä ja terveyttä uhkaavan vaaran torjuminen sekä pidätettäväksi, vangittavaksi tai kiinniotettavaksi määrätyn etsintäkuulutetun tavoittaminen. Lisäksi selkeytettäisiin ja ajantasaistettaisiin poliisin oikeutta saada tietoja viestinnän välittäjiltä ja tietoyhteiskunnan palveluntarjoajilta. Tiedonsaantioikeudella ei jatkossakaan voisi kiertää säännöksiä televalvonnasta tai telekuuntelusta. Vastaavat muutokset tehtäisiin tarvittavilta osin Rajavartiolaitokselle, Tullille ja Puolustusvoimille. Poliisilakiin tulisi myös uusi säännös poliisin mahdollisuudesta asettaa uhkasakko tiedonsaannin tehosteeksi, ja vastaava mahdollisuus on jo nykyisin Rajavartiolaitoksella ja Tullilla.

Arvoisa puhemies! Poliisilakiin lisättäisiin myös uusi pykälä poliisin oikeudesta saada pyynnöstä henkilöllisyys- ja läsnäolotietoja sosiaali- ja terveydenhuollossa. Säännöksen nojalla ei voisi saada diagnoositietoja, tietoa hoitotoimenpiteistä tai muitakaan terveydentilaa koskevia tietoja. Tietoja ei tämän säännöksen nojalla voisi myöskään luovuttaa sosiaali- ja terveydenhuollosta oma-aloitteisesti. Tietoja voisi edelleen saada kuitenkin muun sääntelyn nojalla. Tietojen saanti olisi sidottu välttämättömyyteen, ja tietoja voisi saada vain laissa tarkasti määriteltyihin käyttötarkoituksiin. Näitä olisivat esimerkiksi tiettyjen rikosten paljastaminen ja selvittäminen sekä kadonneen henkilön etsiminen. Nykyisen sääntelyn nojalla poliisi ei ole saanut tietoa esimerkiksi

pahoinpitelystä epäillyn henkilöllisyydestä, jos teko on tapahtunut sairaalassa. Myös kadonneen henkilön etsinnässä tieto siitä, onko henkilö sairaalassa, voi olla keskeistä. Silti tällaisen tiedon saanti on ollut epävarmaa. Rajavartiolaitokselle ja Tullille ehdotetaan vastaavaa sääntelyä, mutta tiedonsaantioikeus olisi poliisin tiedonsaantioikeutta selvästi rajatumpi.

Arvoisa puhemies! Edellä mainittujen muutosten lisäksi Maahanmuuttovirastolle tulisi tiedonsaantioikeus tietyistä etsintäkuulutuksista ja velvollisuus luovuttaa poliisille tieto etsintäkuulutetun läsnäolosta Maahanmuuttoviraston toimitiloissa. Lisäksi sääntelystä kumottaisiin yleislain kanssa päällekkäistä sääntelyä. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että esimerkiksi tiedonluovutustapaa koskevaa sääntelyä kumottaisiin. Tiedonluovuttamistavoista säädetään lähtökohtaisesti tiedonhankintalaissa ja julkisuuslaissa. Lisäksi sääntelyyn tehtäisiin muita pienempiä ja teknisempiä muutoksia.

Arvoisa puhemies! Sääntelyssä on haettu tasapainoa tehokkaan rikostorjunnan ja yksityiselämän suojan välillä. Esityksen tavoitteena on, että lainsäädäntö mahdollistaisi tehokkaan ja toimivan tiedonvaihdon poliisin ja muiden viranomaisten sekä poliisin ja yksityisten tahojen välillä erityisesti rikostorjunnan tehostamiseksi ja yhteiskunnan turvallisuuden takaamiseksi. Sääntelyn tulisi vastata paremmin nykyisen toimintaympäristön vaatimuksia. Selkeämpi ja ajantasainen sääntely lisäisi oikeusvarmuutta sekä tehostaisi rikostorjuntaa ja viranomaisten välistä yhteistyötä. Näillä toimilla pyritään turvaamaan osaltaan sitä, että Suomi säilyy turvallisena maana myös muuttuvassa toimintaympäristössä. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

14.54 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Meidän tärkein tehtävämme on varmistaa kansalaistemme turvallisuus. Siksi poliisin ja muiden viranomaisten on saatava ne tiedot, joita he tarvitsevat pitääkseen ihmiset turvassa. Meillä on velvollisuus varmistaa, ettei lainsäädäntö jää jälkeen todellisuudesta, jossa rikollisuus muuttuu, digitalisoituu ja järjestäytyy yhä nopeammin. Tällä hallituksen esityksellä tehdään muutoksia poliisilakiin ja useisiin henkilötietolakeihin. Muutosten tarkoituksena on poistaa tiedonvaihdon esteitä, yhtenäistää sääntelyä ja varmistaa, että turvallisuutemme viranomaiset voivat tehdä yhteistyötä tehokkaammin rikosten ehkäisemiseksi ja jokaisen arjen turvallisuuden takaamiseksi.

Arvoisa puhemies! Jatkossa poliisilla olisi mahdollisuus saada ja luovuttaa tietoja nykyistä selkeämmin ja yhdenmukaisemmin. Poliisi voisi saada välttämättömiä tietoja viranomaisilta, yksityisiltä toimijoilta sekä yhteiskunnan palveluntarjoajilta tilanteissa, joissa rikoksen estäminen, paljastaminen tai selvittäminen sitä edellyttää. Esimerkiksi tilanteissa, joissa poliisi pyrkii estämään henkeen tai terveyteen kohdistuvaa vaaraa, olisi heillä mahdollisuus saada sosiaali- ja terveydenhuollosta välttämättömät henkilöllisyys- ja läsnäolotiedot, mutta hoitosuhteen sisältö ei edelleenkään kuuluisi tämän lain piiriin. Tiedonsaanti on siis jatkossakin rajattua. Kyse on siitä tiedosta, mikä on välttämätöntä tietää, arvoisa puhemies. Samalla poliisille annetaan selkeä ja laissa rajattu oikeus luovuttaa tietoja paitsi pyynnöstä myös oma-aloitteisesti. Tavoitteena on korjata käytännön ongelma, joka on syntynyt aiemmin tilanteissa, kun viranomaisten välinen tiedonkulku ei ole onnistunut välittämään tietoa havaitusta rikoksen valmistelusta,

vakavan väkivallan uhasta tai muusta merkittävästä vaarasta toiselle tämän vaaran osapuolella olevalle toimijalle. Jatkossa tällaisia tietoja voitaisiin luovuttaa viranomaisten lisäksi myös yksityisille tahoille, mikäli vaaratilanteen estäminen sitä edellyttää. Jotta kaikista vakavimmat henkeen ja terveyteen kohdistuvat uhat voidaan estää ajoissa, on poliisin saumaton yhteistyö ja oma-aloitteisuus aivan välttämätöntä.

Arvoisa puhemies! Näillä muutoksilla on tavallisen suomalaisen arjen turvallisuuteen suora yhteys. Kun poliisi saa tiedon, se voi toimia ja auttaa myös muita viranomaisia toimimaan. Tämä esitys vahvistaa poliisin toimivaltuuksia täsmällisesti ja tarkkarajaisesti. Se ei murra yksityisyydensuojaa vaan määrittää sen rajat selkeämmin kuin nykyinen sääntely. Välttämättömyyden ja suhteellisuuden periaatteet ohjaavat nyt toimivammin jokaista tiedonsaannin ja tiedonluovutuksen tilannetta. Tämän esityksen tärkein tavoite on vahvistaa kansalaisten turvallisuutta ja varmistaa, että viranomaisilla on riittävät ja ajantasaiset keinot toimia. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

14.59 **Jaana Strandman ps:** Arvoisa puhemies! Kunnioitettu ministeri! Hallitusohjelman mukaisesti hallitus on sitoutunut ottamaan käyttöön tarvittavat keinot nuoriso- ja jengirikollisuuden määrätietoiseksi torjumiseksi ja vähentämiseksi. Kyse on turvallisuudesta, oikeusvaltiosta ja siitä, millaisen tulevaisuuden haluamme lapsille ja nuorille Suomessa. Keväällä 2024 julkaistun tilannekuvan mukaan poliisi on tunnistanut Suomessa noin kymmenen katujengiksi luokiteltua yhteenliittymää, joihin liittyy yhteensä noin 350 henkilöä. Osa näistä on keskeisiä toimijoita, mutta ryhmien vaikutuspiirissä on myös alaikäisiä. Tämä kehitys edellyttää varhaista ja tehokasta puuttumista. Meidän on estettävä se tie, jolle Ruotsi on ajautunut, jossa rikollisjengit rekrytoivat jopa peruskouluikäisiä vakaviin väkivaltarikoksiin ja ottavat haltuunsa yhteiskunnan toimintoja.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä poliisille annetaan paremmat välineet puuttua katujengirikollisuuteen ja rajat ylittävään järjestäytyneeseen rikollisuuteen. Poliisin mahdollisuuksia seurata rikollisryhmien toimintaa, puuttua rikosten valmisteluun ja muodostaa kattava tilannekuva parannetaan. Samalla viranomaisten välistä tietojenvaihtoa selkeytetään ja vahvistetaan. Lisäksi esitys vahvistaa viranomaisten yhteistä tilannekuvaa ja parantaa käytännön yhteistyötä kentällä. Kun tieto liikkuu sujuvammin, päätöksenteko nopeutuu ja resurssit kohdentuvat oikein. Tämä tukee ennaltaehkäisevää työtä, vähentää päällekkäistä viranomaistoimintaa ja parantaa rikostorjunnan vaikuttavuutta koko maassa.

Esitys vastaa myös työperäisen hyväksikäytön kasvavaan ongelmaan. Hyväksikäyttö on usein piilossa, ja sen torjunta edellyttää poliisin, työsuojeluviranomaisten, verottajan ja Maahanmuuttoviraston tiivistä yhteistyötä. Kun tietoa voidaan yhdistää tehokkaammin, kiinnijäämisriski kasvaa ja rikollinen toiminta vaikeutuu.

Arvoisa puhemies! Esityksessä täsmennetään poliisin toimivaltuuksia ennakollisessa rikostorjunnassa selkeästi ja oikeasuhtaisesti. Samalla huolehditaan perusoikeuksien ja oikeusturvan toteutumisesta. Kyse on kokonaisuudesta, joka vahvistaa viranomaisten kykyä toimia ajoissa, ehkäistä vakavaa rikollisuutta ja lisätä ihmisten turvallisuudentunnetta koko maassa. Lopuksi haluan sanoa kiitokset vahvasta ja erinomaisesta työstä Suomen turvallisuuden parantamiseksi sisäministeri Rantaselle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

15.02 **Merja Rasinkangas ps:** Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys poliisilain muuttamisesta, jonka tarkoitus on vahvistaa poliisin toimivaltuuksia ja toimintatapoja vastaamaan paremmin muuttunutta turvallisuusympäristöä. Tässä olennaisena osana on tiedonvaihdon helpottaminen viranomaisten välillä.

Puhun tässä asiassa myös omasta kokemuksestani, sillä olen itse poliisina käytännön työssä nähnyt liian monta kertaa tilanteita, joissa tieto kyllä on jollain viranomaisella, mutta se ei ole kulkenut ajoissa oikeaan paikkaan. Esteet tiedon siirtymisessä viranomaiselta toiselle ovat konkreettisesti tarkoittaneet sitä, että rikoksiin ei ole pystytty puuttumaan ajoissa. Siksi on hyvä ja tarpeellista, että näitä esteitä nyt puretaan.

Esityksellä selkeytetään poliisin oikeuksia käyttää ja luovuttaa salassa pidettäviä tietoja rikosten estämiseksi ja turvallisuuden takaamiseksi. Tämä on juuri sitä ennakoivaa rikostorjuntaa, jota tarvitaan. Poliisin toimivaltuuksia täsmennetään, ei mielivaltaisesti laajentamalla vaan nimenomaan niin, että vakavia rikoksia voidaan estää jo ennen kuin ne toteutuvat.

Arvoisa puhemies! Rikollisuus ei tunne rajoja. Se tapahtuu yhä useammin verkossa, anonyymeillä alustoilla ja kansainvälisesti. Tässä ympäristössä vanhat toimintamallit eivät enää riitä. Poliisin on pystyttävä käsittelemään ja yhdistämään tietoa tehokkaammin, ja viranomaisten on pystyttävä toimimaan yhdessä nykyistä paremmin. Erityisen tärkeänä pidän esityksen merkitystä nuoriso- ja jengirikollisuuden torjunnassa. Poliisi on tunnistanut Suomessa useita katujengejä ja satoja niihin kytkeytyviä henkilöitä. Mukana on myös alaikäisiä. Me emme saa katsoa tätä kehitystä sivusta.

Arvoisa puhemies! Me tiedämme, mihin tämä tie vie, jos asiaan ei puututa ajoissa. Ruotsin tilanne on varoittava esimerkki. Siellä katujengit ovat päässeet juurtumaan. Peruskouluikäisiä lapsia käytetään väkivallan välineinä, ja jengit ovat ujuttautuneet todella syvälle yhteiskuntaan, jopa julkiselle sektorille kuuluviin toimintoihin. Tällainen kehitys on estettävä Suomessa kaikin keinoin. Tämä esitys antaa poliisille paremmat mahdollisuudet seurata jengien toimintaa, puuttua varhaisessa vaiheessa väkivallan ja huumausainerikosten valmisteluun ja muodostaa kokonaiskuva rikollisverkostoista, myös rajat ylittävistä.

Arvoisa puhemies! Esityksellä on suuri merkitys myös työperäisen hyväksikäytön torjunnassa. Tällainen rikollisuus ei paljastu ilman viranomaisten tiivistä yhteistyötä. Poliisin, työsuojelun, verottajan ja Maahanmuuttoviraston on pystyttävä yhdistämään tietojaan. Kun tiedonvaihtoa helpotetaan, saadaan myös hyväksikäyttäjät kiinni. Työperäinen hyväksikäyttö on pahimmillaan raakaa riistoa ja ihmiskauppaa, jossa ihmistä kohdellaan pelkkänä kertakäyttöisenä työkaluna. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että ulkomainen työntekijä tuodaan Suomeen lupauksilla rehellisestä työstä ja palkasta, mutta todellisuus on kellon ympäri kestäviä työpäiviä, alipalkkausta, pimeää työntekoa ja asumista työnantajan määräämissä ylihintaisissa ja ala-arvoisissa oloissa. Kyse on siis todella vakavasta ja kasvavasta ongelmasta, jossa ulkomaisia työntekijöitä käytetään hyväksi ja samalla poljetaan suomalaisen työelämän pelisääntöjä. Hienoa, että tähän torjuntaan saadaan uusia työkaluja.

Arvoisa puhemies! Esitys on erinomainen. Iso kiitos sisäministeri Rantaselle näistä turvallisuutta lisäävistä lakiuudistuksista. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

15.06 **Anne Rintamäki ps:** Arvoisa puhemies, arvoisa ministeri! Käsittelyssämme olevan hallituksen esityksen tarkoituksena on poliisilain sekä useiden muiden viranomaisten tiedonvaihtoa koskevien lakien muuttaminen. Esityksen tavoitteena on vahvistaa viranomaisten välistä tiedonvaihtoa ja parantaa rikosten ennaltaestämisen, paljastamisen ja selvittämisen edellytyksiä. Esitys sisältää muutoksia poliisilakiin, henkilötietojen käsittelyä koskeviin säädöksiin sekä Rajavartiolaitoksen, Tullin, Puolustusvoimien ja Maahanmuuttoviraston tiedonsaantioikeuksia koskeviin lakeihin. Tavoitteena on yhtenäistää ja ajantasaistaa tiedonvaihtoa koskevaa sääntelyä.

Poliisin oikeutta saada tietoja muilta viranomaisilta laajennetaan rikosten torjunnan ja selvittämisen tehostamiseksi. Oikeus koskee myös tietoja yksityisiltä toimijoilta henkeä tai terveyttä uhkaavan vaaran torjumiseksi sekä etsintäkuulutettujen tavoittamiseksi. Lisäksi poliisi voisi saada sosiaali- ja terveydenhuollon palvelunantajilta henkilön henkilöllisyys- ja läsnäolotietoja tietyissä tilanteissa.

Arvoisa puhemies! Poliisi voisi luovuttaa tietoja salassapitosäännösten estämättä sekä pyynnöstä että oma-aloitteisesti, kun se on tarpeen viranomaistehtävissä tai tärkeän yleisen tai yksityisen edun vuoksi. Lisäksi säädetään erikseen tietojen luovuttamisesta kriittisen infrastruktuurin toimijoille. Rajavartiolaitoksen, Tullin ja Puolustusvoimien tiedonsaantioikeuksia päivitetään vastaamaan poliisia koskevia muutoksia. Maahanmuuttovirastolle annetaan oikeus tietyntyyppisiin etsintäkuulutustietoihin sekä velvollisuus ilmoittaa poliisille, jos etsintäkuulutettu asioi viraston tiloissa. Muutokset vahvistavat poliisilain roolia viranomaisten tiedonvaihtoa ohjaavana kokonaisuutena ja parantavat tilannekuvan muodostamista. Viranomaisten välinen yhteistyö tehostuu, ja reagointi vakaviin uhkiin nopeutuu. Samalla korostuu välttämättömyyden ja oikeasuhtaisuuden arviointi yksityisyydensuojan näkökulmasta. Laajennetut tiedonvaihtomahdollisuudet edellyttävät huolellista perusoikeuksien huomioimista erityisesti yksityiselämän ja henkilötietojen suojan osalta.

Arvoisa puhemies! Tällä hallituksen esityksellä pyritään vastaamaan muuttuneen turvallisuusympäristön vaatimuksiin selkeyttämällä ja vahvistamalla viranomaisten tiedonvaihtoa. Tämä esitys kertoo hallituksen järkevyydestä ja reagoinnista tässä maailmantilanteessa. Odotan mielenkiinnolla, minkälaista keskustelua tämä esitys saa tässä salissa aikaiseksi. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

15.09 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! On aivan erinomaista, että poliisille annetaan mahdollisuuksia tehdä paremmin yhteistyötä muiden viranomaisten kanssa nimenomaan vaihtamalla tietoja. Kannattaa muistaa, että tänä päivänä, tuon tekoälyn luvattuna aikana, se laittomuuksia suunnitteleva porukka käyttää näitä erilaisia lain sallimia mahdollisuuksia hyväkseen ja pyrkii toimimaan salaa, kun taas poliisilla on paljon tietoa, jota se ei saa käyttää esimerkiksi Rajavartiolaitoksen tai Tullin kanssa. Mehän olemme nähneet, miten muun muassa välineellistetyn maahantulon tapauksissa tietoa varmaan on ollut olemassa, mutta lain mukaan viranomainenhan ei voi käyttää mitään muuta kuin niitä keinoja, mitkä laki sille viranomaiselle sallii. Muistetaan se välineellistetyn maahantulon keskustelu, ennen kuin se hyväksyttiin tässä salissa.

Silloinhan esitettiin kaikkia skenaarioita siitä, miten käy, jos ja jos ja jos, mutta kaikki me tiedämme, että siinäkin tilanteessa oli pakko toimia ja saada Suomen rajat silläkin sellaiseen asentoon, että viranomainen voi pysäyttää maahan tunkeutuvat, asiattomat ihmiset ja sitten nopeasti poistaa heidät, mikäli sellaisia ihmisiä tänne tulee.

Sama koskee tätä rikollisessa toiminnassa. Siitä porukasta, joka tuolla tekee muun muassa huumerikoksia ja muita siihen liittyviä, hyvin vakavia rikoksia, jos viranomaisilla tieto on olemassa, niin totta kai tätä pitää pystyä käyttämään niin, että voidaan jopa torjua se rikoksen tapahtuminen, tai sitten jos se on tapahtunut, niin selvittää se rikos. Se toinen osapuoli varmaan käyttää tänä päivänä kaikkia mahdollisia keinoja, joilla he pystyvät salaamaan tai sitten vakoilemaan tai jotain muuta tekemään.

Elikkä erittäin hyvä esitys, ja toivon, että menestyy ja saadaan äkkiä voimaan tämä laki.

Arvoisa puhemies! Vielä yksi asia on se, että tämän päivän maailmassa muun muussa terveydenhuoltopuolella olemme havainneet, että siellä on valtavan paljon esteitä. Jos ihmisen terveystietoon ei pane ruksia oikeaan ruutuun, niin jos menee toiseen sairaalaan, tietoja ei ole käytettävissä. Kyllä meidän pitäisi saada semmoinen järjestelmä tähän maahan, että kun asiakas menee vaikka Rovaniemeltä asioimaan vaikka nyt Turussa, jostain kumman syystä, niin siellä sairaalaan taikka lääkäriin mennessä hänen tietonsa näkyisivät heti. Yhdysvalloissa tällaista järjestelmää on käytössä aika paljon. Toivottavasti tämä Suomeenkin saataisiin, jotta saataisiin kaikille suomalaisille yhteinen tietokanta, jota lääkärit ja tarvittavat viranomaiset voisivat käyttää. Kenenkäänhän ei pidä pelätä sitä, onko siellä laittomia käyjiä. Kuten tiedetään, tietoverkoissa liikkuminenhan tarkoittaa sitä, että henkilöstä, joka menee tutkimaan vaikka poliisin tietoja, semmoisia tietoja, mitä hän ei saisi katsella, lokitietoihin jää jälki, kuka se henkilö oli. Elikkä sitäkään ei kannata pelätä. Entisaikaan jos joku luki mapin jossakin arkistossa, ei mitään jälkiä jäänyt. Nyt kyllä jää, ja niistähän on palanutkin ihmisiä.

Täysillä eteenpäin, ja laki voimaan. Kannatan lämpimästi tällaista esitystä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Nyt keskustelulle tässä vaiheessa varattu aika alkaa taas loppua. Annan vielä vastauspuheenvuoron ministeri Rantaselle, ja muuten keskustelua jatketaan myöhemmin. — Olkaa hyvä, ministeri Rantanen, kaksi minuuttia.

15.12 **Sisäministeri Mari Rantanen:** Arvoisa puhemies! On tietenkin niin, että tällä hallituskaudella, jos katsotaan punaisia lankoja, mitä täällä sisäministeriössä tehdään, niin yksi on tietenkin viranomaisten resurssit, toinen on toimivaltuudet ja kolmas on tiedonvaihto, joita tässä turvallisuusympäristössä tarvitaan. Itse asiassa meidän täytyy katsoa, että lainsäädäntö on sillä tasolla, että meidän viranomaiset, poliisi tietenkin rikostorjunnan ykkösviranomaisena etunenässä, omaavat myöskin nämä välineet. Tässä hallituksen esityksessä on juurikin tästä kysymys, eli että tiedonvaihtoa pystytään lisäämään. Muistan, että viime hallituskaudella tässä talossa ja erityisesti hallintovaliokunnassa useampaan otteeseen käytiin läpi sitä, että meillä on tiedonvaihdon esteitä viranomaisten välillä. Niitä varmasti itse asiassa jää nyt tämänkin esityksen jälkeen, mutta tässä on kuitenkin alku siihen, että pyritään poistamaan näitä tiedonvaihdon esteitä.

Otan tästä esityksestä muutaman ihan käytännön esimerkin. Jos meillä on ollut vaikkapa kadonnut henkilö, niin aikaisemminhan poliisi on ryhtynyt tätä henkilöä etsimään, mutta poliisi ei ole saanut sairaalasta tietoa, onko henkilö sairaalahoidossa vai ei. Ja jos ajatellaan ihan inhimillisesti, että kun omaiset etsivät omaistansa ja poliisi pyrkii selvittämään, missä

tämä henkilö on, niin tämä tietenkin vähentää huomattavasti inhimillistä kärsimystä myöskin niiden henkilöiden osalta, jotka rakasta omaistansa etsivät.

Totean vielä sen, että tässä on tarkoitus lisätä myös hallinnollista rikostorjuntaa, ja nimenomaan tämä koskettelee sinne järjestäytyneen rikollisuuden osalta. Siinä mielessä laki tällaisenaankin on hyvin tarpeellinen, mutta tokikin tätä työtä täytyy koko yhteiskunnan osalta vielä jatkaa ja huolehtia siitä, että myös opetus- ja terveydenhuollon puolelta voidaan luovuttaa tietoa meidän poliisiviranomaisille päin, ja se on tietysti tärkeä palanen tässä kokonaisuudessa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 15.15.

———

Asian käsittelyä jatkettiin kello 17.36.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytettyä asiakohtaa 6. — Keskustelu jatkuu. Edustaja Elo, poissa. Edustaja Partanen, poissa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja sosiaali- ja terveysvaliokunnan on annettava lausunto.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi poliisilain 5 luvun 34 §:n ja pakkokeinolain 10 luvun 33 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 193/2025 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Sisäministeri Rantanen, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.15 **Sisäministeri Mari Rantanen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus antaa eduskunnalle esityksen laeiksi poliisilain 5 luvun 34 §:n ja pakkokeinolain 10 luvun 33 §:n muuttamisesta. Esityksen tavoitteena on parantaa rikostorjunnan toimivuutta erityisesti verkossa tapahtuvassa ja nopeasti muuttuvassa rikollisuudessa sekä vahvistaa viranomaisten yhteistoimintaa. Muutos on luonteeltaan täsmentävä ja yhdenmukaistava.

Tämä esitys osaltaan parantaa rikostorjunnan tilaa ja varmistaa, että salaisia tiedonhankintakeinoja ja salaisia pakkokeinoja koskevia säännöksiä uudistetaan yhdenmukaisesti ja että sääntely on mahdollisimman samansisältöistä viranomaisilla.

Esityksen perusydin on selkeä: yksinomaan tietoverkossa tehtävän peitetoiminnan laajentamista koskeva sääntely yhdenmukaistetaan poliisin salaisen tiedonhankinnan ja salaisten pakkokeinojen välillä ja samalla sovitetaan yhteen sitä, mitä Tullissa ja Rajavartiolaitoksessa jo säädettiin 1.9.2025 voimaan tulleessa kokonaisuudessa. Taustalla on eduskuntakäsittelyssä havaittu epäyhtenäisyydestä johtuva kehittämistarve. Rajavartiolaitoksen toimivaltuuksia täsmennettiin. Kun niitä täsmennettiin, kävi ilmi, että poliisin osalta yksinomaan tietoverkossa tehtävän peitetoiminnan laajentaminen ei kaikilta osin ollut yhtä selkeästi ja seikkaperäisesti säännelty, vaikka viranomaisten yhteistyö ja työnjako edellyttävät mahdollisimman yhdenmukaista ja ennakoitavaa säätelyä.

Esityksessä ei laajenneta peitetoiminnan perusedellytyksiä eikä lisätä uusia rikoslajeja, joissa keinoa voisi käyttää. Kyse on siitä, että kun peitetoiminta on jo lain mukaan käynnissä, säädetään nykyistä täsmällisemmin, millä edellytyksillä sitä voidaan välittömästi laajentaa samaan rikoskokonaisuuteen liittyvään toiseen tekoon tai toiseen henkilöön silloin, kun tilanteen luonne edellyttää välitöntä reagointia ja myöhemmin ei välttämättä enää ole mahdollisuutta tiedonhankintaan.

Hallintovaliokunta on aiemmissa PTR-viranomaisten toimivaltuuksia koskevissa kannanotoissaan pitänyt perusteltuna, että salaisia pakkokeinoja ja salaisia tiedonhankintakeinoja koskevia säännöksiä uudistetaan yhdenmukaisesti ja että sääntely on tältä osin mahdollisimman samansisältöistä. Samoin valiokunta on todennut, että esitutkintaviranomaisten käytössä olevien tiedonhankintakeinojen yhdenmukainen sääntely on keskeistä toimivan viranomaisyhteistyön näkökulmasta.

Arvoisa puhemies! Hallitus varmistaa, että turvallisuusviranomaisilla on yhdenmukaiset, riittävät ja ajantasaiset mahdollisuudet ylläpitää valtakunnan ja suomalaisten turvallisuutta. Hallitus katsoo, että esityksellä selkeytetään ja yhdenmukaistetaan verkossa tapahtuvan peitetoiminnan laajentamista koskevaa sääntelyä ja tuetaan tehokasta rikostorjuntaa samalla, kun päätöksenteko ja valvonta sidotaan täsmällisiin lain reunaehtoihin. Lait ehdotetaan tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

15.19 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Yhteiskuntamme sisäinen turvallisuus nojaa siihen, että viranomaiset pysyvät rikollisuuden kehityksen mukana. Yhä suurempi osa vakavasta rikollisuudesta tapahtuu nykyään tietoverkoissa, usein anonyymisti ja hajautetusti. On meidän vastuumme vastata tähän muutokseen laajentamalla poliisin mahdollisuuksia käyttää yksinomaan tietoverkossa tehtävää peitetoimintaa.

Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyssä olevan esityksen tarkoituksena on parantaa rikostorjunnan tilaa ja varmistaa, että salaisia tiedonhankintakeinoja ja salaisia pakkokeinoja koskevat säännökset ovat mahdollisimman yhdenmukaisia muiden viranomaisten sääntelyn kanssa. Kyseessä on tärkeä uudistus siksi, että rajat ylittävä rikollisuus ei tänä päivänä pysähdy yhteiskuntamme viranomaisten toimialoihin. Kun viranomaisilla on samansisältöiset toimivaltuudet, yhteistyö tehostuu ja rikollisten toimintamahdollisuudet kapenevat. Tämä vahvistaa koko rikostorjuntajärjestelmän kykyä puuttua vakaviin tekoihin oikea-aikaisesti.

Arvoisa puhemies! On tärkeää korostaa, että esityksessä ei laajenneta peitetoiminnan aineellisia edellytyksiä vaan täsmennetään sitä, miten jo sallittua tietoverkossa tehtävää peitetoimintaa voidaan välittömästi jatkaa silloin kun esiin nousee samaan rikoskokonaisuuteen liittyvä toinen henkilö tai toinen rikos. Tämä mahdollisuus on juuri niitä tilanteita varten, joissa vakavan rikoksen estäminen on kiinni minuuteista. Verkossa tapahtuva rikollisuus on usein sellaista, että sitä voidaan käytännössä selvittää vähemmän puuttuvilla keinoilla. Peitetoiminta on monissa tapauksissa ainoa tapa saada tietoa rikoskokonaisuudesta ja estää rikoksen toteutuminen. Siksi on välttämätöntä, että poliisin toimintavaltuudet ovat ajan tasalla ja että ne vastaavat muiden viranomaisten vastaavia valtuuksia. Vain siten voimme rakentaa turvallisempaa arkea suomalaisille nykypäivän teknologiayhteiskunnassa.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys vahvistaa rikostorjunnan vaikuttavuutta ilman, että yksilön oikeusturvasta tingitään. Sääntelyn tarkkuus ja jälkikäteisvalvonta säilyvät ennallaan, ja edellytykset laissa tarkoitetulle peitetoiminnalle tietoverkossa pysyvät tiukkoina. Siksi tämä uudistus on lopulta pieni mutta sisäisen turvallisuuden näkökulmasta erittäin tärkeä. Se varmistaa, että poliisi voi toimia siellä, missä rikolliset nykyään toimivat. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

15.23 **Jaana Strandman ps:** Arvoisa puhemies, kunnioitettu ministeri! Käsittelyssä on nyt hallituksen esitys, joka selkeyttää ja vahvistaa poliisin salaisen tiedonhankinnan käyttöä. Tavoitteena on varmistaa, että poliisin toimivaltuudet ovat juridisesti selkeitä, toimivat käytännössä ja kestävät perustuslaillisen arvioinnin. Nykyisessä sääntelyssä esiintyy tulkintaongelmia, jotka voivat estää poliisia ryhtymästä tutkintaan tai estäviin toimenpiteisiin epäselvän sääntelyn takia. Esityksellä poistetaan nämä epäselvyydet, määritellään toimivaltuuksien rajat tarkasti sekä selkeytetään valvontaa ja lupamenettelyä.

Keskeinen osa esitystä on peitetoiminnan laajentaminen siten, että poliisi voi käyttää yksinomaan tietoverkossa tapahtuvaa peitetoimintaa sellaisissa rikoksissa, joiden osalta poliisilla on muutoinkin oikeus kyseiseen toimintaan. Esitys vahvistaa myös viranomaisten välistä yhteistyötä. Yhdenmukaistamalla toimivaltuuksia poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen välillä selkeytetään työnjakoa ja tehostetaan rikostorjunnan rajapintojen hallintaa. Lisäksi esitys parantaa käytännön tilannekuvaa, nopeuttaa päätöksentekoa ja auttaa kohdentamaan resurssit oikein. Tämä tukee ennaltaehkäisevää työtä, vähentää päällekkäistä toimintaa ja parantaa rikostorjunnan vaikuttavuutta koko maassa.

Poliisihallitus pitää hallituksen esitystä kannatettavana ja perusteltuna. Hankkeen tavoitteena on vahvistaa rikostorjunnan tilaa ja varmistaa, että salaisia tiedonhankinta- ja pakkokeinosäännöksiä uudistetaan yhdenmukaisesti ja selkeästi. Esitysluonnoksen muutokset tukevat käytännön poliisityötä ja lisäävät luottamusta viranomaisten toimintaan sekä turvallisuuden toteutumiseen koko yhteiskunnassa.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys antaa poliisille selkeät ja oikeasuhteiset välineet toimia tehokkaasti, oikeudenmukaisesti ja ennakoivasti muuttuvassa rikollisuusympäristössä. Kiitän jälleen sisäministeri Mari Rantasta lujasta työstä kotimaamme turvallisuuden parhaaksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

15.26 **Merja Rasinkangas ps:** Arvoisa puhemies! Rikollisuus ei ole pysähtynyt paikalleen. Päinvastoin rikolliset kehittävät jatkuvasti uusia tapoja toimia ja hyödyntävät teknologiaa, tietoverkkoja ja digitaalisia alustoja entistä häikäilemättömämmin. Jos viranomaisten työkalut ja lainsäädäntö laahaavat jäljessä, annamme rikollisille etumatkaa. Sitä ei voi hyväksyä.

Nyt käsiteltävänä oleva hallituksen esitys poliisilain ja pakkokeinolain muuttamiseksi on tarpeellinen ja järkevä siihen suuntaan, että viranomaiset pysyvät mukana tässä kehityksessä. Esityksen tavoitteena ei ole lisätä mielivaltaa tai heikentää oikeusturvaa vaan nimenomaan täsmentää poliisin toimivaltuuksia niin, että lakia voidaan soveltaa käytännön työssä tehokkaasti.

Arvoisa puhemies! On täysin kohtuutonta, jos rikosten estäminen tai selvittäminen kariutuu epäselvään tai ristiriitaiseen sääntelyyn. Poliisin on tiedettävä tarkasti, mitä se saa tehdä ja millä edellytyksillä. Tietoverkoissa tapahtuva rikollisuus on arkipäivää, ja vakavat rikokset suunnitellaan ja toteutetaan yhä useammin verkossa. On selvää, että poliisilla on oltava mahdollisuus käyttää peitetoimintaa myös siellä, missä rikollisuus tapahtuu.

Arvoisa puhemies! Pidän erittäin tärkeänä myös sitä, että poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen toimivaltuuksia yhdenmukaistetaan. Rikolliset eivät piittaa viranomaisrajoista, eikä yhteistyö saa kaatua lainsäädännön epäselvyyksiin. Selkeä työnjako, toimiva tiedonsiirto ja yhteistoiminta parantavat koko rikostorjunnan tehokkuutta.

Poliisihallitus on pitänyt esitystä perusteltuna ja kannatettavana, ja niin pidän itsekin. Kiitos sisäministeri Rantaselle jälleen Suomen turvallisuutta vahvistavasta lakiesityksestä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

15.28 **Anne Rintamäki ps:** Arvoisa puhemies! Arvoisat ministerit! Tänään olemme käsittelemässä hallituksen esitystä, jonka tavoitteena on ajanmukaistaa poliisilakia ja pakkokeinolakia rikostorjunnan ja lainvalvonnan näkökulmasta. Esitys on osa laajempaa oikeusvaltion ja sisäisen turvallisuuden kehittämisohjelmaa, jonka tavoitteena on parantaa poliisin edellytyksiä vastata digitaalisen ja kansainvälisen rikollisuuden haasteisiin. Esityksessä poliisille säädettäisiin mahdollisuus toteuttaa yksinomaan tietoverkossa tapahtuvaa peitetoimintaa, ja tämä tehtäisiin yhdenmukaisesti pakkokeinolain kanssa, jotta sääntely olisi mahdollisimman samansisältöistä. Tavoitteena on parantaa rikostorjunnan kykyä vastata nykyaikaisiin, erityisesti verkossa tapahtuviin rikoksiin. Perustelu esitykselle on selkeä: rikollisuus on yhä enemmän digitaalista ja rajatonta. Nykyinen lainsäädäntö ei täysin kata niitä tilanteita, joissa viranomaiset tarvitsevat peitetoimintaa tietoverkossa esimerkiksi kyberrikosten tai järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa. Esityksen tarkoituksena on poistaa epäjatkuvuuksia poliisilaista ja pakkokeinolaista siten, että salaiset tiedonhankintaosiot ja salaiset pakkokeinot ovat mahdollisimman yhdenmukaisia ja toimivia myös digitaalisessa ympäristössä.

Arvoisa puhemies! Hallintovaliokunta on korostanut, että poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen toimivaltuuksien tulee olla keskenään yhdenmukaisia, jotta yhteistyö toimii ja rikostorjunta pysyy tehokkaana. Samalla on tärkeää huomioida, ettei kyse ole vain

teknisistä muutoksista. Oikeuskanslerin mukaan pienikin muutos salaisiin toimivaltuuksiin voi vaikuttaa perusoikeuksien ja oikeasuhtaisuuden arviointiin, mikä edellyttää tarkkaa valvontaa ja selkeitä reunaehtoja. On tärkeää, että laillisuusperiaate säilyy ja että poliisin tiedonhankintakeinot pysyvät oikeassa suhteessa yksilön yksityisyydensuojan kanssa.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys pyrkii siis tasapainottamaan rikostorjunnan tehokkuuden sekä kansalaisten oikeusturvan ja perusoikeuksien kunnioittamisen. Esitys on valmisteltu yhteistyössä oikeusministeriön ja sisäministeriön kanssa sekä kuultu laajasti eri viranomaisten ja asiantuntijoiden keskuudessa ennen eduskunnan käsittelyä. Esityksen tavoite, rikostorjunnan tehostaminen ja viranomaisten yhdenmukaiset toimivaltuudet, on perusteltu ja tarpeellinen. Samalla on varmistettava, että perusoikeuksien suoja toteutuu ja lainsäädäntö säilyy tarkkarajaisena ja oikeasuhtaisena. Turvallinen ja toimiva oikeusvaltio on meidän jokaisen yhteinen etu. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

15.31 **Tiina Elo vihr:** Arvoisa puhemies! Tällä hallituksen esityksellä esitetään muutoksia poliisilakiin ja pakkokeinolakiin yksinomaan tietoverkossa tapahtuvan peitetoiminnan yhdenmukaistamiseksi Rajavartiolaitoksen ja Tullin toimintavaltuuksien kanssa. Kyse on sinänsä melko pienestä toimivaltuuksien laajentamisesta, jota perustellaan säännösten yhdenmukaistamisella. Tässä hallituksen esityksessä arvioidaan, että koska esitetyt muutokset eivät laajenna peitetoiminnan aineellisia edellytyksiä vaan täsmentävät niiden soveltamista, niin esityksellä ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia yksityiselämän suojaan tai muihin perusoikeuksiin verrattuna voimassa olevaan sääntelyyn.

Haluan kuitenkin nostaa tähän keskusteluun näkökulman, että pakkokeinolainsäädäntö on aina itsessään perus- ja ihmisoikeusherkkä sääntelykohde. Tällaisten muutosten tekeminen vaatii lainsäätäjältä tasapainottelua perus- ja ihmisoikeuksien ja toisaalta painavien yhteiskunnallisten intressien välillä. Perusoikeuksien rajoittamisen edellytykset on aina arvioitava huolella.

Totean, että perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että pakkokeinojen ja esitutkinnan sääntelylle on ollut ominaista kehitys, jossa toimivaltuuksia lisätään ja niitä laajennetaan vähittäin ja pikkuhiljaa. Kun lainsäädäntöä tehdään näin sirpaleisesti, voivat yksittäiset muutokset näyttäytyä vähäisinä mutta kokonaisuus muodostua ongelmalliseksi. Kannan huolta siitä, että lukuisten hallituksen esitysten osalta kokonaisuutta ei nyt arvioida riittävästi erityisesti perusoikeuksien rajoittamisen välttämättömyyden ja oikeasuhtaisuuden näkökulmasta ja ylipäänsä arvioida riittävästi muutosta suhteessa toimivaltuuksien muodostamaan kokonaisuuteen.

Arvoisa puhemies! Oikeuskansleri on esittänyt harkittavaksi poliisilakiin kohdistuvien lainsäädäntöhankkeiden yhdistämistä mutta vähintäänkin edellyttänyt niiden selkeää yhteen nivomista ja vaikutusarvioiden tekemistä kokonaisuudesta. — Tähän kuulisin mielelläni ministerin näkemyksen, kun täällä paikalla olette.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Immonen, olkaa hyvä.

15.33 **Tomi Immonen ps:** Arvoisa puhemies, arvoisat ministerit! Hallituksen esitys tulee eteemme aikana, jolloin rikollisuus ei enää tunne perinteisiä rajoja, ei ihmisoikeuksia eikä yksityisyydensuojaakaan. Rikollisuus ei tapahdu vain kaduilla ja kodeissa. Se siirtyy sinne, missä valvonta on haastavinta ja missä rikolliset sukeltavat anonymiteetin suojiin, eli internetin turvattomaan maailmaan, maailmaan, jossa jokaisella lapsella on yhä nuorempana kädessään matkapuhelin. Siksi hallituksen esityksen tavoite on selkeä: varmistaa, että poliisilla ja muilla viranomaisilla on nykyaikaiset, selkeät ja yhdenmukaiset valtuudet torjua verkossa tapahtuvaa nopeasti muuttuvaa ja kehittyvää rikollisuutta peitetoiminnan avulla. Esitys antaa poliisille keinot mennä sinne, missä rikolliset jo ovat — pimeään verkkoon, suljetuille kanaville, anonyymeille foorumeille — ja toteuttaa lainvalvontaa selkeämmin, lain turvaamin keinoin. Esitys antaa viranomaisille mahdollisuuden toimia peitetoiminnan avulla ennakoivasti, lisäten rikostorjunnan vaikuttavuutta.

Ehdotetuilla muutoksilla täsmennetään jo käytössä olevia peitetoimintaa koskevia toimivaltuuksia ja yhdenmukaistetaan sääntelyä suhteessa Rajavartiolaitoksen ja Tullin toimivaltuuksia koskeviin säännöksiin. Ehdotuksilla on siis myönteisiä vaikutuksia viranomaisten väliseen yhteistoimintaan. Poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen välisten toimivaltuuksien yhdenmukaistaminen selkeyttää sitä työnjakoa ja tehostaa yhteistyötä rikostorjunnan rajapinnoissa.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaisten arvojen mukaista on varmistaa, että poliisi kykenee suojelemaan lapsia ja nuoria verkon saalistajilta, estämään huumeiden myyntiä keskustelukanavilla, ehkäisemään väkivaltaa ja terrorismia, jota suunnitellaan pimeillä foorumeilla, sekä torjumaan järjestäytynyttä rikollisuutta kaikkialla, missä se toimii. Poliisin valvontaedellytysten kasvamista ei kenenkään tarvitse säikähtää edes ihmisoikeuksien näkökulmasta. Tavallinen, suomalaiset arvot ja käytöstavat omaava suomalainen kansalainen ei edes huomaa tällaisten toimivaltuuksien muutoksia, paitsi ehkä oman turvallisuutensa parantumisena.

Kiitän hallitusta jälleen kerran näistä konkreettisista panostuksista sisäiseen turvallisuuteen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nieminen, olkaa hyvä.

15.36 **Mira Nieminen ps:** Täytyykin katsoa paperit täältä ensin kuntoon, kun tuli niin yllättäen puheenvuoro. [Juho Eerola: Pyytämättä ja yllättäen!] — Niin, pyytämättä ja yllättäen vielä. — Arvoisa puhemies, pahoittelut.

Hallituksen esitys on ennen kaikkea järkevä ja tarpeellinen selkeytys poliisin toimintavaltuuksiin. Kyse ei ole uusista tai rajattomista valtuuksista vaan siitä, että olemassa olevia salaisia tiedonhankintakeinoja voidaan käyttää juridisesti oikein myös tietoverkossa. Kentällä suurin ongelma ei useinkaan ole se, etteikö poliisilla ole toimivaltuuksia, vaan se, että lainsäädäntö on epäselvää, pirstaleista ja altista tulkintaeroille. Kun kyse on salaisista tiedonhankintakeinoista, yksikin epäselvä sanamuoto voi johtaa siihen, että rikoksen estäminen tai tutkinta jätetään tekemättä, ei siksi, ettei tarvetta olisi, vaan siksi, että oikeudellinen pohja on epävarma. Tässä esityksessä ei luoda uusia toimivaltuuksia, vaan todellakin täsmennetään ja yhdenmukaistetaan jo käytössä olevia keinoja, ja tämä on käytännössä meille äärettömän tärkeä työkalu. Kiitos tästä esityksestä ministerille.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

15.38 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa puhemies! Tämä on juuri sellainen lakiesitys, että pitäisi mennä laillisin keinoin rikollisten perässä siihen ympäristöön, missä he toimivat, ja tavallaan antaa lupa tehdä näitä asioita. Sinänsä ollaan vaikeassa ympäristössä, kun ollaan tuolla tietoverkon ympärillä, siinä, miten se hoidetaan sillä tavalla, että ne kaikki asiat tulevat hoidettua niin kestävästi, että ne sitten pystytään todentamaan.

Tämä lakiesitys on tietyllä tavalla tämän peitetoiminnan osalta täydennys siihen aikaisempaan, viime vuonna voimaan tulleeseen esitykseen. Sillä tavalla on hyvä, että tässä yritetään laittaa samanlaisia ja yhdenmukaisia toimintavaltuuksia ja -oikeuksia viranomaisille.

Kysyisin nyt, kun ministeri on paikalla, tästä Oikeuskanslerinviraston lausunnosta näistä vaikutuksista. Täällä annetaan ymmärtää, että esityksestä on osin vaikea saada käsitystä siitä, mitkä ovat tämän tosiasialliset vaikutukset. Esityksessä on sanottu, että ei ole merkittäviä vaikutuksia, ja täällä pyydetään jatkovalmistelussa selvittämään ja pohtimaan, miten nämä esitykset vaikuttavat. Onko ministerillä käsitys tästä, minkälaisia vaikutuksia tällä tosiasiallisesti on, kun tätä nyt täydennetään tältä osin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen, olkaa hyvä.

15.39 **Rami Lehtinen ps:** Arvoisa puhemies! On hyvä, että nopeasti reagoidaan, kun huomataan, että kaikilla viranomaisilla ei ole samoja toimivaltuuksia, ja siitähän pääosin on tässä asiassa kyse. Hallintovaliokunnan käsittelyssä huomattiin, kun Rajalle annettiin tiettyjä toimivaltuuksia, että samat toimivaltuudet eivät ole poliisilla, ja siksi on mielestäni välttämätöntä, että ne korjataan ja myöskin poliisille annetaan samat toimivaltuudet. Elikkä siitä näkökulmasta tarkasteltuna vaikutuksia tällä ei mielestäni kovin laajasti ole siihen, että ikään kuin viranomaisten toimivaltuudet lisääntyisivät tai kansalaisten oikeusturva vähenisi, vaan lähinnä siihen, että samalla pelikentällä olevilla viranomaisilla on samat toimivaltuudet.

Haluan tässä vain kiittää tätä nopeaa käsittelyä, jotta tämän asian laita saatiin oikealle tolalle ja se virhe, joka huomattiin aikaisemmin, tullaan korjaamaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja ministeri Rantanen, olkaa hyvä, neljä minuuttia tai vähemmän.

15.40 **Sisäministeri Mari Rantanen:** Arvoisa puhemies! Meidän turvallisuusympäristö ja rikosympäristö muuttuvat todella nopealla aikataululla, ja niin kuin tiedetään hyvin, järjestäytynyt rikollisuus kasvaa, kovenee ja kansainvälistyy, ja erityisesti meidän tietoverkkorikollisuus on koko ajan kasvava asia. Siinä mielessä on syytäkin, että meidän viranomaisten toimivaltuudet ovat kunnossa, niitä on riittävästi ja että me pysyttäisiin tämän rikollisuuden perässä. Yleensä paras olisi, että lainsäätäjä olisi yhden askeleen edellä, mutta tahtoopa yleensä olla niin, että olemme kaksi askelta perässä. Siinä mielessä tätä kokonaisuutta on tästä näkökulmasta katsottava. Ja kuten tässä edustaja Lehtinen hyvin kuvasi, niin näin on, että viime syksynä voimaan tullut lainsäädäntö tuotti Rajavartiolaitokselle ja Tullille tämän saman toimivaltuuden, joka nyt tuodaan poliisille, joka on siis tietenkin suomalaisen rikostorjunnan ykkösviranomainen, ja siinä on tietysti

Rajavartiolaitoksella ja Tullilla myös oma osuutensa. Ehkä totean lyhyesti, että luonnollisesti olisi kaikista paras, kun nämä kolme viranomaista ja heidän toimivaltuudet säädettäisiin aina samaan aikaan. Se on se optimitilanne, mutta tässä ei onneksi ole kovin pitkää viivettä ollut, ja näin ollen saatiin tämä toimivaltuus nyt poliisille.

Totean ehkä vielä sen, että luonnollisesti saattaa näyttää, että tällä kaudella näitä toimivaltuuksia ja tiedonvaihtoa ja muuta tulee paljon, mutta siellä on kyllä valitettavasti jonkun verran lainsäädäntövelkaa, jota me pyrimme nyt hallituksessa kuromaan umpeen niin, että meidän viranomaiset sen lisäksi, että he ovat tietenkin ammattitaitoisia, tarvitsevat työkalut tehtäviensä tekemiseksi, ja se tarkoittaa silloin käytännössä, kun me puhumme sisäisen turvallisuuden viranomaisista, toimivaltuuksia, joita nyt pyritään säätämään heille tähän maailmanaikaan, tähän turvallisuusympäristöön ja tähän rikollisuusympäristöön sopivaksi.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle syyteneuvottelun käyttöalan laajentamista koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 187/2025 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Oikeusministeri Meri, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.43 **Oikeusministeri Leena Meri** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tämän esityksen tarkoituksena on lisätä syyteneuvottelujen käyttöä. Esitys liittyy hallitusohjelman tavoitteeseen nopeuttaa ja sujuvoittaa oikeusprosesseja. Yhtenä konkreettisena toimenpiteenä hallitusohjelmassa on nimenomaisesti mainittu syyteneuvottelujen käyttöalan laajentaminen.

Nykyinen syyteneuvottelua koskeva lainsäädäntö tuli voimaan 2015. Ajatuksena on, että rikoksentekijä saa tunnustuksen vastineeksi lievemmän rangaistuksen. Menettelyssä syyttäjä laatii tuomioesityksen, jota käsitellään tavallista oikeudenkäyntiä suppeammassa tunnustamisoikeudenkäynnissä. Syyteneuvottelu koskee rikoksia, joiden enimmäisrangaistus on kuusi vuotta vankeutta. Poikkeuksena tästä ovat eräät väkivalta- ja seksuaalirikokset, jotka on suljettu syyteneuvottelujen ulkopuolelle niiden rangaistustasosta riippumatta. Ei ole haluttu, että näihin rikoksiin voidaan käyttää syyteneuvottelua. Menettelyn käyttö edellyttää rikoksen asianomistajan suostumusta. Tämä on aina hyvä muistaa.

Tavoitteet tälle syyteneuvottelulle ovat tietysti hyvin merkittäviltä osin prosessiekonomiset. Se tarkoittaa sitä, että oikeudenkäynti järjestetään mahdollisimman joutuisasti ja kustannustehokkaasti oikeusturvasta kuitenkaan tinkimättä. Pelkkä tunnustus ei tietysti yleensä ole näyttö siitä, onko joku syyllistynyt rikokseen. Muutakin näyttöä yleensä edellytetään. Kun osa teoista käsitellään normaalia täysimittaista rikosprosessia kevyemmässä menettelyssä, vapautuu viranomaisten resursseja myös niihin erittäin vaativiin, laajoihin rikosasioihin, ja näin tosiaan jää aikaa muidenkin asioiden käsittelyyn enemmän.

On hyvä muistaa, että syyteneuvottelun käynnistäminen on aina syyttäjän päätösvallassa. Se ei ole mikään asia, jonka voi haluta tai tahtoa tai jonka asianosaiset voivat sopia, vaan aina viime kädessä syyttäjä päättää.

Lähtökohtana syyteneuvotteluissa tulisi olla, että tuomioesityksestä ja tunnustamisoikeudenkäynnistä saadaan tuntuvia prosessiekonomisia etuja verrattuna tavanomaiseen käsittelyyn. Tarkoituksena ei siis ole, että menettelyä käytetään yksinkertaisten tai lievien rikosten selvittämiseen, eikä tosiaankaan tunnustus automaattisesti johda syyteneuvottelumenettelyyn.

Syyteneuvottelua koskevien selvitysten mukaan syyteneuvottelua käytetään tällä hetkellä paljon ennakoitua vähemmän. Itse luin tästä Krimon selvityksen, ja se vaihteli alueittain ja syyttäjien osalta. Totta kai olisi toivottavaa, että tätä käytetään niihin asiaryhmiin, joihin se on tarkoitettu, jos se katsotaan järkeväksi.

Nyt käsiteltävän esityksen tavoitteena on lisätä syyteneuvottelun käyttöä laajentamalla järjestelmän soveltamisalaa ja kehittämällä itse menettelyä koskevia säännöksiä. Esityksessä ehdotetaan, että syyteneuvottelun soveltamisalaan kuuluviin rikoksiin lisätään törkeä huumausainerikos, törkeä ryöstö ja törkeä ihmiskauppa. Seuraamusten osalta neuvotella voisi yhteisösakosta ja liiketoimintakiellosta sekä rikoshyödystä tilanteessa, jossa syyttäjän vaatimus rikoshyödyn määrästä ylittää sen, mitä asianomistaja on vahingonkorvausta vaatinut.

Lisäksi esityksessä on useita ehdotuksia, joilla pyritään lisäämään syyteneuvottelumenettelyn käytettävyyttä. Viranomaisille esimerkiksi asetettaisiin selkeämpi velvollisuus arvioida syyteneuvottelun edellytyksiä yksittäistapauksissa, ja tunnustamisoikeudenkäynnin järjestämisen jokseenkin tiukkaa 30 päivän määräaikaa ehdotetaan pidennettäväksi 60 päivään.

Lausuntopalautteessa, jota esitys sai, siihen on suhtauduttu pääosin myönteisesti. Lausuntopalautteen enemmistö ilmaisi kannattavansa soveltamisalan laajennusta koskevia ehdotuksia, vaikka niitä eivät kaikki pitäneet ongelmattomina. Tältä osin voidaan todeta, että törkeä huumausainerikos, törkeä ryöstö ja törkeä ihmiskauppa ovat perusmuotoisina tekomuotoina jo nykyisin syyteneuvottelujen soveltamisalassa. Lainsäätäjän voidaan jo ennestään siten katsoa hyväksyneen sen, että tämäntyyppiset rikokset voivat periaatteessa olla syyteneuvottelujen alaisuudessa. Törkeän huumausainerikoksen ja törkeän ihmiskaupparikoksen ottamista syyteneuvottelun soveltamisalaan on esityksessä perusteltu erityisesti prosessiekonomisilla hyödyillä. Näiden rikosten tutkinta on poliisissa hyvin aikaavievää ja kallista, mistä voidaan ihmiskaupparikosten osalta mainita esimerkiksi niin sanotut marjanpoimijatapaukset. Koska ihmiskaupparikokset ja ryöstörikokset kohdistuvat erityisen herkkinä pidettäviin oikeushyviin, tulisi syyttäjän esityksen mukaan kuitenkin kiinnittää erityistä huomiota asian laatuun harkitessaan syyteneuvottelun edellytyksiä näiden rikosten osalta.

On syytä korostaa, että syyteneuvottelun mahdollistaminen tietystä rikosnimikkeestä tai seuraamuksesta ei vielä itsessään merkitse, että tällaisista rikoksista tullaan aina syyteneuvottelemaan, kuten tuossa aiemmin jo toin esille. Asian soveltuminen syyteneuvotteluun on aina syyttäjän ja tuomioistuimen harkinnassa. Ei ole siis vastaajan tai tunnustajan harkinnassa, että hän voisi valita tällaisen. Syyttäjän on harkinnassaan kiinnitettävä huomiota asian laatuun ja siihen, onko siitä saavutettavissa säästöjä ja ajansäästöä täysimittaiseen oikeudenkäyntiin verrattuna, kuten jo aiemmin toin esille. Ja tosiaan pelkästään epäillyn halu ei oikeuta saada syyteneuvotteluja käyntiin.

Lausuntopalautteessa kiinnitettiin huomiota lisäksi tunnustuksen vapaaehtoisuuden ja oikeellisuuden arviointiin. Näiden seikkojen varmistamista on korostettu esityksen perusteluissa. Tuomioistuimen tehtävä on kontrolloida, että tunnustus on annettu vapaaehtoisesti ja vastaa tosiasioita. Tuomioistuinkontrollin lisäksi esityksessä korostetaan muiden prosessin toimijoiden, kuten epäillyn avustajan ja muiden rikosprosessiketjun viranomaisten, roolia väärien tunnustusten tulevaksi ehkäisemiseksi.

Esitysluonnos on myös ollut lainsäädännön arviointineuvoston arvioitavana. Arviointineuvosto piti myönteisenä sitä, että esityksessä on hyödynnetty erilaista tutkimus- ja tilastotietoa. Arviointineuvosto katsoi, että esitys täyttää kiitettävästi lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeen vaatimukset. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

15.50 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Rikosprosessimme pitkittyneet kestot kuormittavat oikeuslaitosta ja heikentävät kansalaistemme oikeusturvaa. Nyt ehdotettu syyteneuvottelun käyttöalan laajentaminen tarjoaa tähän ratkaisun. Sen tavoitteena on mahdollistaa nykyistä sujuvampi rikosvastuun toteaminen ja vahvistaa syyteneuvottelun asemaa oikeusjärjestelmässä, jotta viranomaisresursseja vapautuu vaativamman rikollisuuden torjuntaan. Tämä on oikein sekä oikeusturvan että yhteiskunnan sisäisen turvallisuuden kannalta.

Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä syyteneuvottelu laajennetaan koskemaan entistä useampia rikosnimikkeitä, kuten törkeää huumausainerikosta ja törkeää ryöstöä. Näissä rikoksissa prosessit ovat tyypillisesti pitkiä ja vaativia ja tunnustuksella voi olla suuri merkitys asian selvittämisessä. Kun tekijä tunnustaa ja hyväksyy teosta koituvan rangaistuksen, voidaan viranomaisten työpanos suunnata muihin tapauksiin. Tämä lisää oikeusprosessien tehokkuutta ja lyhentää käsittelyaikoja, mutta toimii vain oikeissa olosuhteissa. Siksi on tärkeää, että esityksessä vahvistetaan viranomaisten velvollisuutta arvioida syyteneuvottelun soveltuvuutta esitutkinnan ja syyteharkinnan aikana.

Arvoisa puhemies! Syyteneuvottelu ei heikennä oikeusvarmuutta. Lopulta tuomioistuin on se, joka arvioi rangaistuksen ja varmistaa, että tunnustus on annettu vapaaehtoisesti ja vastaa asian todellisia tapahtumia ja todellisia toimijoita. Menettely tuo ripeyttä prosessiin ilman, että rikosoikeudellisen vastuun toteutumisesta tingitään. Syyteneuvottelun hyödyntämistä vahvistetaan myös lisäämällä oikeusprosessin osapuolille annettaviin oikeusilmoituksiin tietoa siitä sekä mahdollistamalla sen käynnistäminen vielä muutoksenhakuasteessa. Nopeammat prosessit merkitsevät myös sitä, että rikoksen uhri saa ratkaisun nopeammin. Tämä on oikeusturvan ydintä.

Arvoisa puhemies! Kun viranomaisten aikaa vapautuu raskaista ja laajoista oikeusprosesseista, se voidaan kohdentaa järjestäytyneen rikollisuuden,

huumausainerikollisuuden ja muiden vakavien rikosten tehokkaampaan torjuntaan. Tämä tekee esityksestä merkittävän sisäisen turvallisuuden vahvistajan. Esitys yksinkertaistaa oikeusjärjestelmää, tehostaa rikosprosessia ja vahvistaa yhteiskunnan kykyä torjua vakavaa rikollisuutta. Siksi se on tärkeä askel kohti turvallisempaa ja toimivampaa oikeusvaltiota sekä kansalaistemme turvallisempaa arkea. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki.

15.55 **Anne Rintamäki ps:** Arvoisa puhemies! Käsittelemme hallituksen esitystä eduskunnalle syyteneuvottelun käyttöalan laajentamista koskevaksi lainsäädännöksi. Esityksen tarkoituksena on laajentaa syyteneuvottelun käyttöalaa. Syyteneuvottelun ja tunnustamismenettelyn soveltamisalaan kuuluviin rikoksiin lisättäisiin törkeä huumausainerikos ja törkeä ihmiskauppa. Syyteneuvottelu on menettely, jonka periaatteena on se, että tunnustus lieventää rangaistusta, jos syyttäjä ja syytetty pääsevät ennen oikeudenkäyntiä yksimielisyyteen tuomiosta. Syyteneuvottelu on ollut Suomessa käytössä vuodesta 2015, ja sitä on yleisesti käytetty monimutkaisissa talousrikostapauksissa. Lainsäädännön keskeinen ajatus on, että rikosasian epäilty tai vastaaja voi tunnustamisensa vastineeksi saada lievemmän rangaistuksen teostaan. Rangaistusten keventäminen ei kuitenkaan ole tämän lainsäädännön pääasia millään tavalla. Tämänkin esityksen vaikutukset kohdistuvat erityisesti talousrikoksia tunnustaneisiin henkilöihin eli talousrikollisiin. Lausuntopalautteen mukaan syyteneuvottelun käyttöalan laajentamista kannatettiin kokonaisuudessaan laajasti.

Arvoisa puhemies! Lailla saataisiin sujuvoitettua rikosprosesseja, jotta ne etenisivät nopeammin. Tämä on hyvä tavoite, sillä liian usein prosessit ovat todella pitkiä ja saattavat heikentää koko järjestelmän uskottavuutta tavan kansalaisten silmissä.

Esityksellä saataisiin toteutuessaan myös säästöjä, esimerkiksi syyteneuvottelun aloittamisella jo esitutkintavaiheessa. Hyödyt menettelyn käytöstä voisivat esimerkiksi työläiden tutkintatoimenpiteiden välttämisen vuoksi olla todennäköisesti vielä suurempia kuin myöhempien vaiheiden aikana, kun asia on jo mennyt eteenpäin. Samalla poliisin työvoimaa vapautuisi muiden rikosten selvittämiseen.

Kannatan lämpimästi oikeusministeri Leena Meren esitystä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eerola, olkaa hyvä.

15.57 **Juho Eerola ps:** Arvoisa herra puhemies! Tosiaan kiitokset ministeri Merelle tämän esityksen esittelystä, jota minäkin edellisen puhujan tapaan lämpimästi kannatan. Kaikki se, mitä tämä esitys pitää sisällään, tuli tuossa ministerin esittelypuheenvuorossa jo kerrottua, ja sitä seuraavissakin puheenvuoroissa, mutta se, minkä takia erityisesti pyysin puheenvuoron, on se, että tässä esityksessä ei ole kyse siitä, niin kuin on muutamissa lehtijutuissa julkisesti väitetty, että näistä vakavista rikoksista jotenkin pääsisi sitten vastaisuudessa helpommalla, vaan siitä, että tämä rikosprosessi tosiaan saadaan toimimaan nopeammin ja järkevämmin oikeusturvasta yhtään tinkimättä. Ja kuten sanottua, tämä asianomistajan suostumus edelleenkin vaaditaan.

Tämä syyteneuvottelu ei mitenkään sido tuomioistuinta eikä rangaistuksia jaeta automaattisesti siis millään alennuksella. Tuomari käyttää tuomiovaltaa, kuten on

käyttänyt aina ennenkin, ja tunnustus on vain yksi rangaistuksen mittaamiseen vaikuttava tekijä, kuten se on ollut tässä maassa jo pitkään.

Esitys vastaa mielestäni ihan todelliseen ongelmaan eli laajoihin ja hyvinkin raskaisiin rikosprosesseihin, jotka sitovat näitten viranomaisten resursseja välillä jopa vuosikausiksi. Kun nyt aiempaa useampi osa asioista voidaan ratkaista hallitummin ja nopeammin, niin sitten viranomaisilta vapautuu aikaa ja voimia muitten rikosten selvittämiseen, eli myös uhrin näkökulmasta tilanne paranee. Eli kyse on, vielä kerran sanottuna, prosessin sujuvoittamisesta eikä mistään rikospolitiikan löysentämisestä ja löperöittämisestä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen, olkaa hyvä.

15.59 **Rami Lehtinen ps:** Arvoisa herra puhemies! Edellisiin puhujiin ja heidän puheenvuoroihinsa on helppo yhtyä siinä mielessä, että tämä on nimenomaan edistysaskel oikeaan suuntaan. Nykytila nimittäin on kestämätön. Me tehdään paljon viranomaisissa ja eri tahoilla turhaa työtä, monesti hyvin pitkiä esitutkintoja, joidenka lopputulos saattaa olla syyttäjän syyttämättäjättämispäätös tai muu tutkinnan loppuminen ilman minkäänlaista oikeudenkäyntiä.

Ehkä se, mikä uhrien näkökulmasta on mielestäni kaikkein suurin ongelma nykypäivänä, on oikeudenkäyntien suhteettoman pitkä kesto ja se, että uhri kokee koko sen ajan epävarmuutta ja sitä, että välttämättä ei saa oikeutta lainkaan, ja siihen tämä asia tuo merkittävän muutoksen.

Tässä on etuna myöskin se, että monelle uhrille on hyvin hankalaa nähdä kasvokkain tekijä, jonka oikeudenkäynnissä välttämättä pitää aina olla, ja tämän myötä se voitaisiin joissakin tilanteissa sitten välttää, eli todistelua ei tarvitse niin paljon suorittaa näissä syytemenettelyoikeudenkäynneissä.

Sitten se, mikä tätä saattaa merkittävästi rajoittaa — ainakin itse koen niin, kuten ministerikin täällä nosti esiin muun muassa tämän marjanpoimijoiden jutun — on se, että jos tämmöisissä hyvin laajoissa asioissa, joissa on useita asianomistajia, jokaiselta asianomistajalta pitää saada suostumus, niin se saattaa olla kyllä merkittävä hankaluus. Jos vaikka on 50 asianomistajaa, niin aina sieltä löytyy yksi, joka ei välttämättä sitten halua sitä syyteneuvottelua, ja silloin ne kaikki 49, jotka haluaisivat, joutuvat myöskin asiasta kärsimään. Tässä on ehkä sellainen seikka, joka pitää sitten tuossa valiokuntakäsittelyssä ottaa huomioon ja pohtia, mikä siinä olisi järkevää, jotta tästä aidosti saataisiin ne hyödyt, joita tällä muutoksella haetaan.

Haluan myöskin korostaa sitä, että tämä ei ole ikään kuin automaatio siitä, että annettaisiin anteeksi ja lievempi tuomio. Tässä on ihan samaa syyttäjän harkintaa kuin kaikissa muissakin prosessin näkökohdissa, ja syyttäjä tekisi aina päätöksen siitä, soveltuuko syyteneuvottelu vai ei vai mennäänkö perinteisin keinoin. Eli mielestäni tässä missään nimessä ei anneta ainakaan rikoksentekijälle lisää oikeuksia, vaan päinvastoin tässä ovat hyötyjinä sekä yhteiskunta että uhrit.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

16.02 **Jaana Strandman ps:** Arvoisa rouva puhemies! Kunnioitettu ministeri! Hallitus esittää syyteneuvottelun käytön laajentamista ja kehittämistä. Tavoitteena on sujuvoittaa

rikosprosesseja ja kohdentaa viranomaisten resursseja tarkoituksenmukaisesti. Syyteneuvottelulla voidaan nopeuttaa esitutkintaa, syyteharkintaa ja tuomioistuinkäsittelyä, turvata epäillyn ja asianomistajan oikeudet sekä parantaa rikosprosessin kokonaisjärjestelmän toimivuutta.

Esityksen mukaan syyteneuvottelua voidaan käyttää myös törkeisiin rikoksiin, kuten huumausainerikokseen, törkeään ryöstöön ja törkeään ihmiskauppaan. Lisäksi neuvottelun piirissä ovat rikoshyöty, liiketoimintakielto ja yhteisösakko.

Tarkoituksena on kannustaa epäiltyjä ja oikeushenkilöitä yhteistyöhön rikosten selvittämisessä ja vahingon vaikutusten poistamisessa. Syyteneuvottelu voi edistää sovintoa asianomistajan kanssa ja lisätä oikeudenmukaisuutta ilman, että perusperiaatteita rikotaan. Menettelyä kehitetään niin, että syyttäjä ja esitutkintaviranomainen arvioivat sen mahdollisuudet jokaisessa tutkittavana olevassa asiassa, ja myös asianomistaja ja epäilty voivat aloitteellisesti ehdottaa sen käyttämistä. Tunnustamisoikeudenkäynnin on määrä olla 60 päivän kuluessa asian vireilletulosta, mikä tuo joustavuutta ja tehokkuutta prosessiin.

Alustavien arvioiden mukaan syyteneuvottelun laajentaminen voi erityisesti talousrikosten osalta vähentää käsittelyä ja helpottaa poliisin ja tuomioistuinten resurssien kohdentamista. Vaikka käyttöönoton alkuvaiheessa työmäärä kasvaa, pitkällä aikavälillä menettely tukee rikosprosessin sujuvuutta ja nopeutta. Lausuntopalautteissa uudistusta pidettiin laajasti perusteltuna, tarpeellisena ja myönteisenä ja sen katsottiin lisäävän oikeusturvaa ja yhdenvertaisuutta.

Syyteneuvottelun kehittäminen tukee tehokkaampaa rikosprosessia, jossa viranomaisten työ kohdentuu paremmin, rikosasioiden käsittely nopeutuu ja asianosaisten oikeudet turvataan. Tämä uudistus vahvistaa oikeudenmukaista kohtelua yksittäisille kansalaisille ja yrityksille. Tässäkin yhteydessä on jälleen kiitettävä ministeri Merta vahvasta ja ripeästä työstä maamme oikeudenmukaisuuden turvaamiseksi. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Haluaako ministeri käyttää vielä tähän loppuun puheenvuoron? — Olkaa hyvä.

16.04 **Oikeusministeri Leena Meri:** Kiitos, arvoisa puhemies! Ihan lyhyt kommentti. Kiitos teille kiitoksista, ja kiitos tietysti meille virkavalmistelusta. Nämä rikosasiat ovat hyvin monimutkaisia asioita. Siellä on laillisuusperiaate, asianomistajan oikeudet, vahingonkorvaukset, erilaisia yrityksiä, keitä ne kohtelevat toisina vastapuolina, ja koko prosessi. Meillä tehdään mielestäni hyvää ja huolellista työtä.

Tietysti poliittisella puolella varmistamme ja katsomme sitten, ennen kuin esitys saapuu eteenpäin, että se on myös meidän hallitusohjelman ja poliittisen tahdon mukainen, koska meillä on tarkoituksena kuitenkin, että me kiristämme henkeen ja terveyteen kohdistuvien rikosten rangaistuksia. Tästä syystä esimerkiksi tässä on edelleen rajattuna pois nämä tietyt asiat syyteneuvottelujen piiristä, koska katsomme, että ne eivät ole sellaisia asioita, joita tulisi syyteneuvotteluilla edistää, esimerkiksi henkirikokset. Toisissa maissahan kaikkia rikoksia voidaan tietyllä tavalla plea bargain -järjestelmässä neuvotella.

On aivan totta, kuten edustaja ja valiokunnan puheenjohtaja Eerola toi esille, että tänä päivänäkin voi saada ihan rangaistuksen mittaamista koskevien säännösten mukaan lievennystä siitä, että edesauttaa oman rikoksensa selvittämistä tai tunnustaa. Tämä ei ole mikään uusi menettely. Niissä tilanteissa, joissa esimerkiksi henkilö toteaa, että ”no,

parempi, että minä tunnustan tämän ja minua ehkä kaduttaakin tämän touhuni”, ja kertoo jopa, missä näyttöä löytyy vaikka huumausainerikoksessa, niin sehän on hyvä asia, jos hän siinä sitten samalla itsekin huomaa, että ei halua tehdä näitä rikoksia. Tämä järjestelmä ajattelee näin — niin kuin meillä on vanhastaan ollut jo syyteneuvottelua — että ihmistä sitten niin sanotusti hyvitetään siitä, että hän kertoo kaiken. Toinen vaihtoehto on se, että on täystutkinta päällä vuosikausia eikä niitä siltikään löydy.

Tämä on hallitusohjelman mukainen hanke. Toivon, että jos siellä on jotain ajatuksia lakivaliokunnalle, niin laittakaa vaikka lausumaa ja ideaa, niin jatketaan tätä työtä eteenpäin. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi esitutkintalain, oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain ja oikeudenkäymiskaaren 11 luvun 3 b §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 188/2025 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja hallintovaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei ehditä käydä tässä ajassa loppuun, niin asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Keskustelu alkaa ja sen aloittaa ministeri Meri. Olkaa hyvä.

Keskustelu

16.07 **Oikeusministeri Leena Meri** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Suomalainen rikoslain käyttö on maailman huippuluokkaa. Esimerkiksi tuoreen oikeusvaltioindeksin mukaan sijoitumme rikosoikeuden osalta jaetulle kärkisijalle, mikä on tietysti hieno asia. Ongelmana on kuitenkin ollut pitkään, jo vuosikausia, se, että rikosasioiden kuten tietysti muidenkin tuomioistuinasioiden koko käsittely kestää aivan liian kauan, ja tästä syystä tuommekin tänne prosessiin erilaisia lainsäädäntöjä, jotka nopeuttavat tätä menettelyä. Tuo edellinen hallituksen esitys oli ja tämänhetkinen esitys, jota nyt lähden esittelemään, joka koskee esitutkintalakia ja muita lakeja, on osa tätä hallituksen kokonaisuutta, jolla parannamme viranomaisten mahdollisuuksia nopeuttaa asioiden käsittelyä kuitenkaan oikeusturvaa vaarantamatta.

Tämä hallituksen esitys sisältää lukuisia eri toimenpiteitä rikosprosessin sujuvoittamiseksi. Asianomistajan korvausvaatimuksen selvittämistä ja rikosilmoituksen kirjaamista koskevia käytäntöjä sujuvoitetaan, minkä lisäksi kuulusteltavalle voitaisiin ilmoittaa oikeudet ja velvollisuudet etukäteen esimerkiksi sähköisesti, jotta hän voi tutustua niihin ennen kuulemista. Syyttäjän ja esitutkintaviranomaisen välistä yhteistyötä ehdotetaan tiivistettäväksi siten, että syyttäjä tulisi nykyistä aikaisemmin mukaan etenkin

vaikeimpien rikosasioiden tutkintaan ja saisi syyteharkinnan tueksi tietoja jo esitutkinnan aikana. Ehdotukseen liittyy syyttäjän osallistuminen yksilöidyn loppulausuntopyynnön laatimiseen. Yksilöidymmät loppulausunnot parantaisivat rikosasian valmistelua sitten, kun se on jo oikeudenkäyntivaiheessa, ja vähentäisivät tarpeettomia lykkäyksiä oikeudessa käsittelyn myöhemmässä vaiheessa.

Kirjallisen menettelyn soveltamisalaa myös laajennettaisiin siten, että menettelyssä voitaisiin käsitellä rikoksia, joiden enimmäisrangaistus on nykyisen kahden vuoden sijasta neljä vuotta vankeutta, ja toisaalta rangaistukseksi voitaisiin tuomita nykyisen yhdeksän kuukauden sijasta enintään yksi vuosi vankeutta. Lisäksi menettelyä sujuvoitettaisiin säätämällä, että kirjallisen menettelyn edellytysten täyttyessä vastaajan olisi halutessaan pyydettävä pääkäsittelyä erikseen, eikä niin, että tämä tulee, ellei hän anna suostumustaan. Keskeisiä edellytyksiä olisi, että vastaaja on tunnustanut teon ja ilmoittanut aikovansa suostua kirjalliseen menettelyyn. Kirjallisen menettelyn keskimääräinen käsittelyaika ja kustannukset ovat selvästi pienemmät kuin pääkäsittelyyn etenevissä asioissa.

Vastaajan poissaolosta huolimatta voitaisiin nykyisen kolmen kuukauden sijasta tuomita vuosi vankeutta. Kaikki varmasti muistamme, että paljon julkisuudessa on keskustelua siitä, että kun järjestetään täysistunto ja vastaaja onkin poissa, niin no niin, pääkäsittely peruuntuu, ja tähän tuodaan nyt joustavuutta siltä osin. Poissaolokäsittelyä myös selkeytettäisiin säätämällä mahdollisuudesta esittää vastaajan tiedossa olevaa näyttöä, vaikka siis vastaaja olisi poissa.

Ehdotuksilla pyritään sujuvoittamaan ja nopeuttamaan myös sellaisten rikosasioiden käsittelyä, joissa on erityisen suuri määrä asianomistajia. Tällaisia rikosasioita voivat olla esimerkiksi laajat tietomurrot — muistamme esimerkiksi Vastaamon. Ehdotuksen mukaan erityisen laajoissa rikosasioissa voitaisiin liittää rikosilmoituksia yhteen ja käyttää hallintolain mukaista yleistiedoksiantoa, jossa hyödynnetään viranomaisten verkkosivuja. Saattaa olla niin, että esitutkintaviranomainen tai syyttäjä joutuisi lähettämään kymmeniä-, kymmeniätuhansia erilaisia posteja, joten tämä on hyvä ja joustavoittava tapa.

Oikeudenkäyntivaiheen osalta ehdotetaan myös esimerkiksi mahdollisuutta antaa haaste tiedoksi puhelimitse eräin edellytyksin.

Toimenpiteillä toteutetaan hallitusohjelman kirjauksia. Kuten tuossa aiemmin kerroin, rikosprosessi nopeutuu, annamme sinne lisää resursseja, mutta haluamme myös tietysti joustavoittaa käytäntöjä. Nämä monet ovat sellaisia, että niitä on toivottu vuosikausia — esimerkiksi tämä kirjallisen menettelyn parantaminen ja sitten tämä, että kun ollaan poissa käsittelystä, niin sitä voisi helpommin käsitellä — ja tässä niitä nyt tulee. Tuossa äsken meillä olikin jo yksi sellainen esitys, ja muitakin on tuotu jo aikaisemmin.

Esitys on laadittu oikeusministeriössä virkatyönä virkamiesvalmistelutyöryhmän muistion ja arviomuistion pohjalta, ja vielä tällä hallituskaudella tullaan antamaan toinenkin sujuvoittamishanke, jossa sitten etsitään lisäkeinoja esitutkinnan tehostamiseksi vielä enemmän. Keskeisenä tavoitteena tässä on tosiaan, että asiat ratkaistaan mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti tinkimättä oikeusturvasta ja perusoikeuksista. Tietenkin ihmisiä tulee kohdella syyttöminä ja heidän täytyy saada tietoon asiat, mutta muuttuvassa maailmassa on hyvä toimia järkevämmin. Ehdotuksissa on huomioitu siis nämä: oikeusturva ja perusoikeudet. Perustuslain 21 §:n mukaan oikeusturva koostuu useista osatekijöistä, ja niitä on punnittava kokonaisuutena. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille esittelystä. — Sitten jatkamme keskustelua. — Edustaja Hänninen.

16.13 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Aluksi haluan kiittää ministeri Merta siitä tärkeästä, arvokkaasta ja merkittävästä työstä, mitä olette tehnyt tälläkin kaudella oikeusvaltion ja turvallisemman Suomen puolesta. Kiitos.

Meidän on syytä olla ylpeitä siitä, että Suomi on yksi maailman vahvimmista oikeusvaltioista. Samalla tuota ylpeyden aihetta kuitenkin varjostavat tummat pilvet, nimittäin oikeudenkäyntien pitkä kesto. Vaikka olemme saaneet käsittelyaikoja lyhennettyä, oikeuslaitoksen lisäresursoinnin myötä eivät kasvavat lisätarpeet auta meitä tässä taloudellisessa tilanteessa, josta tänäänkin olemme täällä käyneet keskustelua. Tällä esityksellä pureudutaan siihen, miten voimme yhä sujuvoittaa oikeusprosesseja.

Arvoisa puhemies! Tämän uudistuksen tarkoituksena on lyhentää käsittelyaikoja, poistaa turhaa työtä ja tehdä järjestelmästä tehokkaampi. Se ei yritä keksiä pyörää uudestaan, vaan tavoitteena on vapauttaa viranomaisten aikaa ja vahvistaa yhteiskunnan sisäistä turvallisuutta. Esitutkinnassa poistetaan raskaiksi ja usein tarpeettomiksi koettuja työvaiheita. Jatkossa asianomistajan vahingonkorvausvaatimuksen selvittämisestä ja ajamisesta voitaisiin päättää jo esitutkinnassa, ja samaa rikosta koskevat rikosilmoitukset voitaisiin liittää yhteen. Tämä vähentää tarpeetonta työtä ja selkeyttää tilannekuvaa massarikoksissa, kuten laajoissa tietoverkkorikoksissa.

Tärkeintä uudistuksessa on kuitenkin se, että sillä vahvistetaan poliisin ja syyttäjän välistä yhteistyötä. Yhteistyön tavoitteena on varmistaa, että esitutkinta valmistuu kerralla riittävän laadukkaaksi eikä asiaa tarvitse palauttaa jälkikäteen lisäselvityksiä varten. Tämä vähentää viivästyksiä ja parantaa prosessin ennakoitavuutta. Samalla tuomioistuinkäsittelyjä vahvistetaan siten, että vastaajan poissaolo ei enää estä asian ratkaisemista. Tämä on erityisen tärkeää juuri rikoksen uhrin näkökulmasta, sillä käsittelyjen toistuva peruuntuminen lisää kohtuuttomasti epävarmuutta ja viivästystä oikeusprosessissa. Nämä edellä kuvatut muutokset ovat vain yksittäisiä esimerkkejä tästä oivallisesta kokonaisuudesta.

Arvoisa puhemies! Nämä muutokset eivät ole irrallisia teknisiä tarkennuksia, vaan ne muodostavat saumattoman kokonaisuuden. Sen tavoitteena on nopeuttaa prosessia jo esitutkinnasta aina tuomioon saakka. Nopea ja laadukas rikosprosessi lisää kansalaisten luottamusta oikeusjärjestelmään. Se antaa rikoksen uhrille vastauksen oikea-aikaisesti ja varmistaa, että rikosoikeudellinen vastuu toteutuu. Tämä esitys on merkittävä askel kohti tehokkaampaa ja oikeudenmukaisempaa rikosprosessia. Se vahvistaa viranomaisten toimintakykyä ja siten koko yhteiskunnan turvallisuutta. Mikä tärkeintä, se antaa viranomaisillemme mahdollisuuden keskittyä siihen, mikä on heidän ydintehtävänsä: vaarallisen rikollisuuden torjumiseen ja suomalaisten turvalliseen arkeen. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

16.18 **Jaana Strandman ps:** Arvoisa rouva puhemies, kunnioitettu ministeri! Rikosprosessin sujuvoittaminen ja viranomaisten työn tehostaminen ovat keskeisiä tavoitteita tämän esityksen taustalla. Tavoitteena on helpottaa sääntelyä ja byrokratiaa rikosasioiden ympärillä siten, että rikosoikeudenhoidon resurssit kohdentuvat nykyistä

tarkoituksenmukaisemmin ja oikeudenmukaisemmin. Esityksessä ehdotetaan muutoksia muun muassa asianomistajan yksityisoikeudellisen vaatimuksen käsittelyyn, rikosilmoituksen kirjaamiseen, toimenpiteistä luopumiseen, esitutkintaviranomaisen ja syyttäjän yhteistyöhön sekä loppulausuntomenettelyyn ja päätösten perusteluvelvollisuuteen. Lisäksi lainsäädäntö täydentyy säännöksillä kuulusteltavan oikeuksien ilmoittamisesta ja tiedottamisesta esitutkinnassa, yleistiedoksiannon käytöstä sekä mahdollisuudesta liittää rikosilmoituksia saman rikoksen osalta. Tuomioistuinkäsittelyssä mahdollistetaan haasteen puhelintiedoksianto ja kirjallisen menettelyn sekä poissaolokäsittelyn soveltamisalan laajentaminen. Näillä uudistuksilla pyritään nopeuttamaan prosesseja ja parantamaan viranomaisten työskentelyn tehokkuutta.

Nykytilaa ovat leimanneet pitkät käsittelyajat, jotka johtuvat muun muassa rikosoikeuden viranomaisten rahoitusvajeesta, rikosprosessin monimutkaistumisesta ja rikosten kansainvälistymisestä sekä tietoverkon kautta toteutetuista rikoksista. Esityksen toimenpiteet keventävät poliisin esitutkintavelvoitteita, vähentävät hallinnollista byrokratiaa ja mahdollistavat esimerkiksi ilmeisen vähäisten rikosten osalta toimenpiteistä luopumisen asianomistajan vaatimuksista huolimatta.

Arvoisa rouva puhemies! Uudistukset lisäävät myös esitutkintaviranomaisen ja syyttäjän yhteistyötä, parantavat kuulusteltaville annettavia tietoja ja selkeyttävät loppulausuntomenettelyä. Yleistiedoksianto ja sähköisten menettelyjen laajempi käyttö sujuvoittavat tiedoksiantoa ja tuomioistuinmenettelyjä samalla, kun perusoikeudet ja oikeusturva säilyvät.

Arvoisa rouva puhemies! Esityksen tavoitteena on tehostaa rikosprosessia, kohdentaa resurssit tarkoituksenmukaisemmin ja varmistaa oikeudenmukainen, sujuva ja ennakoitava rikosoikeudenhoito koko Suomessa. Hienoa työtä jälleen, oikeusministeri Leena Meri, oikeusprosessien sujuvuuden parantamiseksi. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rintamäki.

16.21 **Anne Rintamäki ps:** Arvoisa puhemies! Käsittelemme hallituksen esitystä eduskunnalle laeiksi esitutkintalain, oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain ja oikeudenkäymiskaaren muuttamisesta. Tämänkin esityksen tarkoituksena on rikosprosessien sujuvoittaminen helpottamalla sääntelyä ja byrokratiaa rikosasioiden ympärillä. Paketti on tosiaan aika laaja. Keskimääräinen rikosasian käsittelyaika viranomaisissa on merkittävällä tavalla pidentynyt vuosien saatossa. Esimerkiksi poliisin tapauksessa vuonna 2014 käsittelyaika oli keskimäärin 4,1 kuukautta, kun vuonna 2023 se oli jo 6,4 kuukautta.

Yksi keskeinen syy aikojen pidentymiseen on siinä, että rikosoikeudenhoidon viranomaiset ovat kärsineet rahoitusvajeesta jo pitkään. Oikeudenhoidon rahoitusta onkin tällä hallituskaudella onneksi päätetty pysyvästi lisätä. On kuitenkin selvää, että vaikutukset näkyvät viiveellä, koska rikosjuttuja on kertynyt jonoiksi asti kaikissa mahdollisissa viranomaisissa. Oikeusministeri Leena Meri on tehnyt tällä kaudella tärkeää työtä suomalaisen oikeusjärjestelmän uudistamiseksi ja parantamiseksi hallitusohjelman mukaisesti — kiitos siitä.

Arvoisa puhemies! Mikä ihan käytännössä tällä esityksellä sitten muuttuu? Esitutkinnan ja syyteharkinnan osalta muutoksia tulee asianomistajan yksityisoikeudellisen

vaatimuksen selvittämiseen ja käsittelyyn, rikosilmoituksen kirjaamisvelvollisuuteen, toimenpiteistä luopumiseen, esitutkintaviranomaisen ja syyttäjän yhteistyövelvollisuuteen sekä loppulausuntomenettelyyn ja päätösten perusteluvelvollisuuteen. Lainsäädäntöön lisätään säännökset oikeuksien ja velvollisuuksien ilmoittamisesta kuulusteltavalle sekä tiedottamisesta esitutkinnassa. Lisäksi mahdollistettaisiin yleistiedoksiannon käyttö sekä rikosilmoituksen liittäminen samasta rikoksesta tehdylle aikaisemmalle ilmoitukselle. Esimerkiksi suurten huumausainekeissien tutkinta on hyvä esimerkki tapauksesta, jossa saattaisi olla hyvä koota asiat yhdelle ilmoitukselle. Joissain oikein laajoissa tapauksissahan kyseessä voi olla vaikka tuhat erillistä rikosilmoitusta — aikamoisiakin rikosvyyhtejä on poliisin työssä nähty.

Arvoisa puhemies! Rikosasioiden tuomioistuinkäsittelyn osalta mahdollistettaisiin haasteen puhelintiedoksianto silloin kun asia voidaan käsitellä kirjallisessa menettelyssä tai vastaajan poissaolosta huolimatta. Vastaavaa menettelyä voitaisiin käyttää myös haastemiehen tavatessa sattumalta jonkun haastettavan. Kirjallisen menettelyn ja poissaolokäsittelyn soveltamisaloja laajennettaisiin korottamalla enimmäisrangaistuksia ja sujuvoittamalla näiden menettelyjen käyttöä. Prosessit saadaan tehokkaammiksi esimerkiksi kirjallisten menettelyjen lisäämisellä, läsnäolovaatimuksen keventämisellä, sähköisten toimintatapojen sekä etäyhteyksien ja videotallenteiden käytön lisäämisellä, kokoonpanojen tarkoituksenmukaisuuksien arvioimisella ja syyteneuvottelun käyttöalan laajentamisella.

Kaiken kaikkiaan tämäkin esitys on helposti kannatettava. Poliisitaustaisena kansanedustajana tervehdin ilolla tällaisia uudistuksia. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eerola.

16.25 **Juho Eerola ps:** Arvoisa rouva puhemies, kunnioitettu ministeri Meri! Tänään tässä ja nyt käsittelemme hallituksen esitystä, jonka tavoite on hyvin yksinkertainen: rikosprosessin on toimittava nopeammin, voimakkaammin ja korkeampitasoisesti, melkein niin kuin citius, altius, fortius -hengessä näin olympialaisten kunniaksi, eli paremmin kuin aiemmin kaikin puolin.

Tosiasia, kuten muutamassa aiemmassa puheenvuorossa on kuultu, on se, että näitten rikosasioitten käsittelyajat ovat venyneet vuosien mittaan aivan kohtuuttomiksi, ja se ei ole kenenkään etu. Se ei ole ensinnäkään sen uhrin etu, no ei se ole myöskään sen epäillyn etu eikä viranomaisten eikä loppujen lopuksi koko yhteiskunnankaan etu, että nämä käsittelyajat ovat venyneet nyt tämmöisiksi kuin on nähty. Oikeusturva ei parane sillä, että asia makaa siellä jonossa.

Tässä esityksessä pureudutaan nimenomaan tähän turhaan byrokratiaan. Ilmeisen vähäisiä rikoksia ei siis enää pidetä väkisten hengissä vain siksi, että joku esittää sellaisen nimellisen vaatimuksen. Näitä rikosilmoituksia voidaan käsitellä järkevämpinä kokonaisuuksina, eikä tämmöisiä, voinko sanoa, pilailu- ja häirintäilmoituksia enää tarvitse välttämättä kirjata sitten rikosilmoituksiksi.

No, samalla syyttäjän roolia tullaan vahvistamaan jo esitutkinnan yhteydessä, jotta asiat tehdään kerralla oikein eikä niitä korjata sitten myöhemmin kalliisti tuomioistuimissa. Myöskin tätä kirjallista menettelyä ja sitten äsken mainittuja poissaolokäsittelyjä, missä on ollut ongelmia, laajennetaan näissä tilanteissa, joissa se on erikseen perusteltua.

Puhemies! Tämä ei ole, niin kuin olen vähän pahojen kielien kuullut väittävän, mikään oikeusturvan heikennys, vaan päinvastoin tämä on oikeusturvan vahvistamista järjen avulla. Eli resurssit kohdistetaan näihin vakaviin rikoksiin, ja ihmiset saavat ratkaisut asioihinsa nopeammin. Siksi tämä esitys ansaitsee tulla käsitellyksi asiallisesti ja ilman turhaa viivyttelyä, eli tavallaan samalla lailla kuin tässä on nyt tavoitteena, että myös ne oikeusprosessit tulevaisuudessa menisivät. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Haluaako ministeri käyttää puheenvuoron? Olkaa hyvä.

16.28 **Oikeusministeri Leena Meri:** Kiitos, puhemies! Nyt kun valiokunnan puheenjohtaja Eerola puhui nopeasti, ripeästi, kuitenkin tehokkaasti oikeusturvaa taaten, niin uskon ja tiedän, että lakivaliokunta toimii aina juuri näin siellä Eerolan johdolla, ja se on hyvä asia. Tosiaan paremmin ja tehokkaammin, ja paukut laitetaan oikein, kuten puheenjohtaja Eerola toi esille. — Mutta ihan muutamia asioita.

Tässä esityksessä on todella paljon pieniä asioita, jotka kokonaisuutena ovat merkittäviä. Tässä katsoin, että esitutkintaan tulee kymmenen uutta kokonaisuutta, jotka yhdessä muodostavat todella monta uutta asiaa, kuten juuri tämä syyttäjän ja poliisin yhteistyö. Sitten se, että loppulausuntoja voitaisiin pyytää, juuri se, että se asia menee oikeasti hyvässä järjestyksessä oikeusistuimeen, ettei siellä sitten keskeydy. Ja esimerkiksi tiedoksiantojen helpottaminen, se, ettei tarvitse, jos saadaan helposti asia vietyä yleistiedoksiantona, lähettää kymmenilletuhansille ihmisille, ja niin edelleen. Sitten tämän tuomioistuinkäsittelyn osalta on ihan pakko sanoa se, että kun on tosi paljon, vuosikausia puhuttu näistä niin sanotuista poissaolokäsittelyistä eli siitä, kun vastaaja on poissa, niin nyt voidaan helpommin, kun nostetaan sitä rangaistusrajaa, käsitellä myös sellaisia asioita, jotka tietysti ovat vastaajan tiedossa. Saahan hän sinne tulla, mutta jos ei huvita, halua tai ei muuten kiinnosta, niin siitä huolimatta se asia voidaan käsitellä ja siellä voidaan esittää näyttöä, josta vastaaja on tietoinen. Mutta jos ei hän halua tulla kertomaan sinne mitään, niin ei tarvitse sitä varten häntä sinne odotella. Toki, jos tuomioistuin tarvitsee häntä muuta näyttöä varten, niin se on asia erikseen, ja sama koskee tätä kirjallista menettelyä.

Tässä on paljon hyviä uudistuksia. Sitten kuitenkin vähäisten rikosten osalta, niin kuin näpistykset: totta kai on tarkoituksenmukaista tutkia kaikki rikokset, mutta jos tämmöiseen ei mitään selvyyttä saada, niin poliisi voi jättää sen asian tutkimatta. Mutta siellä on sitten semmoinen takaportti, että ellei erittäin tärkeä yleinen ja yksityinen etu vaadi, niin on jätetty tämmöinen harkintavelvollisuus vielä poliisille.

Kiitän kiitoksista, ja kiitän myös meidän virkamiehiä — siellä ahkeroivat kovasti. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja hallintovaliokunnan on annettava lausunto.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 198/2025 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Esittelypuheenvuoro, ministeri Meri, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.31 **Oikeusministeri Leena Meri** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Käsittelemme nyt hallituksen esitystä viranomaisten välisen tietojenvaihdon sujuvoittamiseksi, vankilaturvallisuuden parantamiseksi sekä ihmiskaupan ja työperäisen hyväksikäytön torjunnan tehostamiseksi. Kysymys on nimenomaan tietojenvaihtolainsäädännön parantamisesta.

Rikollisuuden tehokkaassa torjumisessa viranomaisten välinen yhteistyö on keskeistä. Viranomaisten välinen tietojenvaihto luo edellytyksiä sille, että eri viranomaiset voivat oikea-aikaisemmin ja tehokkaammin puuttua rikollisuuteen. Erityisesti vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden toimintaan puuttumiseksi tarvitaan muiden keinojen ohella sujuvampaa tietojenvaihtoa viranomaisten välillä. Hallitusohjelma sisältää useita kirjauksia, joiden tavoitteena on korjata tätä tietojenvaihtoa viranomaisten välillä. Näitä hankkeita onkin eri ministeriöissä vireillä, ja tämä on nyt oikeusministeriöstä tuotava hanke.

Esityksessä ehdotetaan säädösmuutoksia, joissa on kyse Rikosseuraamuslaitoksen, Ulosottolaitoksen, Verohallinnon ja työsuojeluviranomaisen oikeudesta saada tietoja ja luovuttaa tietoja toiselle viranomaiselle rikosten torjumiseksi ja ehkäisemiseksi.

Ensinnäkin ehdotetaan muutoksia Rikosseuraamuslaitoksen henkilötietojen käsittelyä koskevaan lakiin. Muutoksilla toteutettaisiin hallitusohjelman kirjaus tarvittavista lainsäädäntömuutoksista, jotta tietojen vaihtaminen vakavaan ja järjestäytyneeseen rikollisuuteen kiinnittyneistä henkilöistä sekä muista henkilöistä, joilla voi olla vaikutusta vankilaturvallisuuteen, olisi mahdollista eri viranomaisten välillä. Rikosseuraamuslaitokselle eli Riselle ehdotetaan mahdollisuutta jatkossa pyytää keskusrikospoliisilta tietoa siitä, onko vangin työpaikaksi ehdotetulla toimijalla mahdollisesti kytköksiä vakavaan ja järjestäytyneeseen rikollisuuteen. Tämä olisi merkittävä parannus nykytilaan, koska työpaikan jr-kytkökset voivat mahdollistaa järjestäytyneen rikollisuuden vaikuttamisen vankilaan ja vankilaturvallisuuteen. Jos vanki käy tämmöisellä työpaikalla, niin siinähän se rikollinen tieto mukavasti kulkee ja rikollisuutta edistetään — erittäin tärkeä parannus. On tärkeää, että Rise voi tehokkaasti torjua vankeusaikaista rikollisuutta ja tietysti myös tukea vankia rikoksettomaan elämään, jos hän sellaiseen haluaa itse palata. Rise voi siis tarvittaessa selvittää nämä työpaikan taustat.

Vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden torjumiseksi Rikosseuraamuslaitos voisi jatkossa myös sujuvammin luovuttaa tietoja poliisille silloin kun on kyse vangin yhteyksistä vakavaan ja järjestäytyneeseen rikollisuuteen. Tämä lisäisi poliisin ja Rikosseuraamuslaitoksen yhteistyötä ja järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa.

Lisäksi Rikosseuraamuslaitoksen nykyisin voimassa olevaa oikeutta saada tietoja Maahanmuuttovirastolta sekä sosiaalihuollolta täsmennettäisiin. Esimerkiksi ulkomaalaisten vankien osalta Rikosseuraamuslaitoksella olisi jatkossa oikeus saada tietoja myös silloin kun henkilö on vankilassa suorittamassa rangaistustaan. Tämä ei ole ollut aiemmin mahdollista. Nykyisin tiedonsaantioikeus rajoittuu rikoksesta epäiltyihin, yhdyskuntaseuraamukseen tuomittuihin ja valvottuun koevapauteen. Tiedoissa on kyse muun muassa oleskelulupaa koskevan asian käsittelyn yhteydessä saadusta tiedosta, käännyttämisasiakirjoista tai karkottamista koskevista asioista. Tämä voisi koskea esimerkiksi sitä, että on tehty jonkinlainen ikäselvitys ja se ei vielä näy väestötietojärjestelmässä ja henkilö onkin täysi-ikäinen eikä alaikäinen. Tämä on äärettömän tärkeä tieto erityisesti siksi, että voidaan sijoitella oikeaan paikkaan siellä vankilassa.

Toisena kokonaisuutena esityksessä ehdotetaan tietojenvaihdon sujuvoittamista työperäisen hyväksikäytön ja ihmiskaupan torjunnan tehostamiseksi. Näissä muutoksissa olisi kyse Ulosottolaitoksen, Verohallinnon ja työsuojeluviranomaisen mahdollisuudesta luovuttaa ja saada tietoa. Muutoksilla toteutetaan osaltaan hallitusohjelman kirjausta näiden ilmiöiden torjunnan tehostamisesta, kun parannetaan tätä tietojenvaihtoa. Ihmiskauppa on usein kansainvälistä ja myös järjestäytynyttä rikollisuutta, jolloin on tärkeää, että viranomaiset voivat vaihtaa ja luovuttaa tietoa ja sitä voidaan luovuttaa myös poliisille.

Työperäisen hyväksikäytön torjuminen on tärkeää myös harmaan talouden torjumiseksi ja siten myös rehellisesti toimivien yritysten toimintamahdollisuuksien varmistamisessa. Säädöksiä kiertämällä ei saa saada kilpailuetua rehellisiin yrittäjiin nähden, ja tämä voidaan varmistaa sillä, että viranomaiset voivat tehokkaasti valvoa sääntöjen noudattamista ja tarvittaessa luovuttaa tietoja väärinkäytöksiin puuttumiseksi.

Tässä esityksessä ehdotetaankin ulosotolle ja Verohallinnolle mahdollisuutta luovuttaa oma-aloitteisesti tietoja esitutkintaviranomaisille silloin kun viranomaiset omassa tehtävässään tekevät havaintoja, joiden perusteella voidaan epäillä työperäiseen hyväksikäyttöön tai ihmiskauppaan liittyviä rikoksia. Mahdollisuus luovuttaa tietoja oma-aloitteisesti on tärkeää siksi, että esitutkintaviranomainen saa tiedon riittävän varhaisessa vaiheessa. Kuten tiedämme, ihmiskauppa on kansainvälistä rikollisuutta ja rikosten tutkinta vaatii usein paljon viranomaisresursseja, ja mitä aiemmin tieto mahdollisesta rikoksesta saadaan, sitä nopeammin tutkinta voidaan käynnistää ja varmistaa, etteivät epäillyt ehdi poistua maasta.

Verohallinto voi lisäksi omasta aloitteestaan antaa tietoa myös työsuojeluviranomaisille. Verohallinto voi verovalvonnassa tehdä havaintoja esimerkiksi työnteko-oikeudettomista henkilöistä. Tältä osin tehostetaan myös harmaan talouden torjuntaan liittyvää viranomaisten ja työsuojeluviranomaisten yhteistyötä.

Lisäksi ehdotetaan myös työsuojeluviranomaisen tiedonsaantioikeuden laajentamista siten, että jatkossa tietoja voisi saada tilaajavastuulain noudattamisen valvonnan kohdentamisen lisäksi työsuhteen vähimmäisehtojen noudattamisen ja ulkomaalaisen työvoiman käytön valvonnan kohdentamiseen. Ehdotuksella varmistettaisiin, että työsuojeluviranomainen voisi jatkossa kohdentaa valvontaa nykyistä tehokkaammin osuviin valvontakohteisiin, mikä lisäisi valvonnan vaikuttavuutta ja viranomaisresurssien tehokkaampaa käyttöä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille. — Sitten edustaja Strandman.

16.39 **Jaana Strandman ps:** Arvoisa rouva puhemies! Kunnioitettu ministeri! Tänään käsittelemme lakiesitystä, jonka tavoitteena on tehostaa viranomaisten välistä tietojenvaihtoa vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden torjumiseksi sekä työperäisen hyväksikäytön ja ihmiskaupan estämiseksi. Kyseessä on konkreettinen keino, jolla helpotetaan puuttumista näihin kielteisiin ilmiöihin ja vahvistetaan viranomaisten mahdollisuuksia suojata sekä yksilöitä että yhteiskuntaa. Esityksessä ehdotetaan muun muassa, että Rikosseuraamuslaitos voisi oma-aloitteisesti luovuttaa tietoja poliisille vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden torjumiseksi. Lisäksi laitokselle annettaisiin mahdollisuus selvittää vangin tai yhdyskuntaseuraamusta suorittavan työnantajaksi ehdotetun mahdollisia yhteyksiä rikollisuuteen pyytämällä lausunto keskusrikospoliisilta. Samalla täsmennettäisiin nykyistä sääntelyä siten, että sosiaali- ja terveydenhuollosta saatavat tiedot sekä Maahanmuuttoviraston tiedot olisivat käytettävissä rangaistusajan suunnitelman laatimisessa.

Arvoisa rouva puhemies! Esitys laajentaa myös ulosottomiehen ja Verohallinnon mahdollisuutta oma-aloitteisesti luovuttaa tietoja viranomaisille työperäiseen hyväksikäyttöön ja ihmiskauppaan liittyvissä rikosepäilyissä. Verohallinnon tietojen luovuttaminen työsuojeluviranomaisille mahdollistaisi tiedon hyödyntämisen työsuhteen vähimmäisehtojen noudattamisen sekä työolosuhteiden ja ulkomaalaisen työvoiman käytön valvonnassa. Samalla työsuojelun valvontalakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että viranomaisilla olisi selkeä ja riittävä oikeus saada tarvitsemansa tiedot valvonnan kohdentamista varten.

Lausuntopalautteen perusteella esityksen tavoitteet ovat saaneet laajaa tukea. Lausunnonantajat korostivat tehokkaan tiedonvaihdon merkitystä viranomaisten toiminnan kohdentamisessa ja rikosten torjunnassa. Tämä lainsäädäntö mahdollistaa viranomaisille nopeamman reagoinnin ja varmistaa, että toimet kohdistuvat oikein niihin tapauksiin, joissa niistä on suurin hyöty.

Arvoisa rouva puhemies! Lakiesitys vahvistaa viranomaisten yhteistyötä, tehostaa valvontaa ja parantaa mahdollisuuksia puuttua vakavaan rikollisuuteen, hyväksikäyttöön ja ihmiskauppaan. Samalla se tukee järjestelmällistä ja ennakoivaa työtä, mikä suojaa niin yksilöitä kuin koko yhteiskuntaa.

Haluan lopuksi kiittää oikeusministeri Leena Merta tämän tärkeän uudistuksen valmistelusta ja sitoutumisesta rikosten torjunnan tehostamiseen. Täytyy arvostaa ministeriä, joka vahvalla ja intensiivisellä otteella tuo tänne saliin käsittelyyn näitä tärkeitä uudistuksia. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rintamäki.

16.42 **Anne Rintamäki ps:** Arvoisa puhemies, hyvä ministeri! Käsittelyssämme on hallituksen esitys, jonka tavoitteena on päivittää ja selkeyttää sitä, miten henkilötietoja käsitellään Rikosseuraamuslaitoksen toiminnassa ja siihen liittyvissä laeissa. Tämä esitys ei ole irrallinen normipaketti vaan osa laajempaa hallituksen ohjelman tavoitetta tehostaa rikosten torjuntaa ja viranomaisten välistä tiedonvaihtoa samalla, kun turvaamme yksilön perusoikeudet ja oikeusturvan vaatimukset.

Tämän lakiesityksen ydin on hyvin selvä. Suomen on pystyttävä turvaamaan vankiloiden järjestys, henkilökunnan turvallisuus ja yhteiskunnan yleinen turvallisuus myös rikosseuraamusjärjestelmän sisällä. Viime vuosina olemme nähneet, miten järjestäytynyt ja jengiytynyt rikollisuus on juurtunut myös vankiloihin. Rikolliset verkostot eivät katkea vankilan porteilla, vaan ne jatkavat toimintaansa, ellei viranomaisilla ole riittäviä keinoja seurata, estää ja paljastaa rikollista toimintaa. Tähän tilanteeseen peilaten tehokas ja ajantasainen henkilötietojen käsittely ei ole ongelma, vaan se on välttämättömyys.

Arvoisa puhemies! Alkuperäinen laki, joka säätelee henkilötietojen käsittelyä Rikosseuraamuslaitoksessa, on vuodelta 2021. Nyt esitys pyrkii vastaamaan tämän päivän turvallisuushaasteisiin, kuten järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaan, työperäisen hyväksikäytön ehkäisyyn sekä vankilaturvallisuuden parantamiseen, siten, että viranomaisten tietojenvaihto on mahdollisempaa silloin, kun laissa asetetut edellytykset täyttyvät. Keskeinen periaate on tämä: viranomaisilla tulee olla selkeät ja oikeasuhteiset perustelut henkilötietojen käsittelylle. Mutta mielestäni hallituksen esitys on oikeansuuntainen. Viranomaisille ei pidä asettaa sellaisia hallinnollisia esteitä, jotka käytännössä hyödyttävät rikollisia ja heikentävät työntekijöiden ja myös muiden vankien turvallisuutta.

Arvoisa puhemies! Meille perussuomalaisille rikollisen yksityisyys ei voi mennä yhteiskunnan turvallisuuden edelle. Tämä ei todellakaan tarkoita mielivaltaa tai oikeusturvasta luopumista vaan realistista lainsäädäntöä. Kun on perusteltu syy epäillä rikollista toimintaa, viranomaisilla täytyy olla oikeus käyttää ja vaihtaa tietoja tehokkaasti.

Arvoisa puhemies! Tietojen käsittelyn oikeusperustan tulee olla selkeä. Henkilötietojen käsittely ei voi olla satunnaista tai viranomaisilta harkinnanvaraista, vaan sen on nojattava tiukkoihin lakiin kirjattuihin edellytyksiin esimerkiksi silloin, kun se on välttämätöntä rikosten ehkäisyyn, tutkintaan tai vankilaturvallisuuden ylläpitämiseen. Emme saa kuitenkaan ajautua tilanteeseen, jossa liiallinen tietosuojafundamentalismi estää viranomaisia tekemästä työtään. Lainsäätäjän velvollisuus on puolustaa ennen kaikkea lainkuuliaisten kansalaisten turvallisuutta, ei rikollisten mukavuutta. Pidän tärkeänä, että viranomaisten välinen tiedonvaihto toimii aidosti. Poliisin, Rikosseuraamuslaitoksen ja muiden turvallisuusviranomaisten on voitava jakaa olennaista tietoa ilman turhaa byrokratiaa silloin, kun kyse on vakavasta rikollisuudesta tai turvallisuusuhasta. Tietokatkokset ovat aina riski.

Muistakaamme, että lainsäädännön tehtävä ei ole sitoa viranomaisten käsiä vaan antaa heille työkalut pitää Suomi turvallisena. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eerola.

16.46 **Juho Eerola ps:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä hallituksen esityksessä on lähinnä pohjimmiltaan kyse oikeastaan yhdestä asiasta eli siitä, että viranomaiset pystyvät jatkossa tekemään työnsä ajoissa eikä vasta sitten jälkikäteen. Tämä vakava ja järjestäytynyt rikollisuus, josta tässä on nyt melkein joka puheenvuorossa puhuttu, ei noudata näitä hallinnon rajoja, jos noudattaa yleensä yhtään mitään rajoja. Työperäinen hyväksikäyttö tai sitten tämmöinen ihmiskauppa ei tule viranomaisille siististi valmiina rikosilmoituksina. Siksi onkin mielestäni oikein perusteltua, että tämä tieto kulkee silloin, kun viranomaisella on laillinen tarve ja edelleen vastuut toimia.

Toisin kuin jotkut ovat jossain yhteydessä väittäneet, tämä esitys ei murenna tietosuojaa vaan päinvastoin. Se kirjoittaa toimivaltuudet selkeästi lakiin, juuri niin kuin perustuslakivaliokunta ja korkein oikeus ovat myöskin edellyttäneet. Tämä on hallittu, tämä on rajattu, tämä on kohdennettu uudistus, jolla puututaan harmaaseen talouteen, rikollisiin rakenteisiin ja hyväksikäyttöön. Siksikin tämä esitys ansaitsee kaiken lämpimän tukemme. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Immonen.

16.48 **Tomi Immonen ps:** Arvoisa puhemies! Käsittelyssä oleva hallituksen esitys on jälleen yksi merkittävä parannus turvallisuuteemme ja viranomaisten tietojenvaihtoa koskevaan lainsäädäntöön. Esitys vaikuttaa myös suoraan siihen, miten Suomi kykenee torjumaan vankiloista käsin johdettua rikollisuutta ja vahvistamaan myöskin vankilaturvallisuuttamme. Hallituksen esitys ehdottaa laajoja muutoksia Rikosseuraamuslaitoksen, Ulosottolaitoksen, Verohallinnon ja työsuojeluviranomaisten tiedonsaantioikeuksiin ja tietojen luovuttamiseen juuri siksi, että viranomaiset pystyvät puuttumaan rikolliseen toimintaan jo sen alkulähteillä.

Vankilaturvallisuudessa ei ole kyse vain sisäisestä järjestyksestä, vaan vankila on paikka, jossa rikollisjärjestöt pyrkivät värväämään uusia jäseniä, ylläpitämään omaa vaikutusvaltaansa ja jatkamaan rikollisen toiminnan suunnittelua sekä Suomessa että ulkomailla. Hallituksen esitys vastaa tähän ongelmaan antamalla Rikosseuraamuslaitokselle täsmällisemmät mahdollisuudet saada tietoa Maahanmuuttovirastolta ja sosiaalihuollolta, jotta vankien taustatiedot, riskit ja mahdolliset yhteydet järjestäytyneeseen rikollisuuteen voidaan tunnistaa jo ajoissa. Näin pystytään sekä torjumaan rikollisuutta että myös suunnittelemaan, miten esimerkiksi vankilaan ensikertalaisena joutuvia henkilöitä voitaisiin suojata rangaistuksensa aikana järjestäytyneeltä rikollisuudelta.

Vankilasta käsin johdettu rikollisuus ei ole vain televisiossa nähtävää fiktiota, vaan se on tosielämän uhka. Kun johtohahmot lähettävät käskyjä rikoskumppaneilleen, kun väkivaltaa, huumerikoksia tai kiristyksiä suunnitellaan sellien ovien takana, yhteiskunta tarvitsee tällöin todella vahvat työkalut. Hallituksen esitys luo juuri näitä työkaluja. Se vahvistaa viranomaisten mahdollisuuksia katkaista yhteyksiä rikollisiin verkostoihin ja estää vankiloiden muuttumista järjestäytyneen rikollisuuden komentokeskuksiksi.

Arvoisa puhemies! Vankila ei saa olla rikollisjärjestöjen jatkokoulutuskeskus, eikä rikollinen toiminta siellä saa myrkyttää ympäröivää yhteiskuntaa. Tämä esitys on jälleen yksi perussuomalainen askel kohti turvallisempaa Suomea — Suomea, jossa rikollisuuden torjunta ei lakkaa vankilan porteille.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

16.51 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Puutun tässä puheenvuorossani työperäiseen maahanmuuttoon ja työsuojeluviranomaisten valvontamahdollisuuteen, joka tässä esityksessä on mukana. Pidän sitä erittäin hyvänä, ja kiitän tässä yhteydessä oikeusministeriä tästä lakiesityksestä tältä osin, koska tässä on selkeästi tuotu työkaluja, joilla voidaan omaehtoisesti valvonnassa esiin tulleita asioita siirtää toiselle viranomaiselle, mikä on meillä erittäin tärkeä asia.

Esimerkiksi veroviranomainen voi tämän kautta sitten siirtää verovalvonnassa havaittuja ongelmia esimerkiksi siitä, kuinka palkanmaksu on mennyt, kuinka ulkomaalaiset henkilöt on rekisteröity, kuinka heidät on rekisteröity eri yrityksiin ja niin poispäin, onko tapahtunut alipalkkausta ja muita. Tällaisia ihan konkreettisia asioita pystytään nyt siirtämään tällä toimenpiteellä työsuojeluviranomaiselle, ja sitä kautta saadaan tehokkaampaa työsuojeluvalvontaa. Samoin saadaan tilaajavastuulain mukaiseen selvitysvelvollisuuteen, kuinka on näitä yrityksiä selvitetty tilaajan toimesta, myös tälle alueelle valvontaa. Lisäksi, kun tätä katsoo tietojenvaihdon kannalta, työsuojeluviranomaiset ja kaikki muutkin viranomaiset pystyvät ehkä resursseja laittamaan oikeisiin kohteisiin, koska kaikkien kannalta on tärkeätä, että rehelliset yritykset pärjäävät ja niitä ei tarvitse valvoa, vaan toimenpiteitä kohdistetaan niihin, joissa on selkeästi havaittu puutteita. Siinä mielessä tämä lakiesitys on yksi työkalu siihen suuntaan, ja tässä voidaan päästä eteenpäin. Tämä tuo lisää Verohallinnon ja työsuojeluviranomaisten yhteistyötä, mikä on hyvä asia.

Ulosottolaitoksen rooli tässä pikkaisen lausuntokierroksen aikana muuttui, mutta ilmeisesti siellä kuitenkin ulosottomiehellä on samanlaisia oma-aloitteisia oikeuksia jakaa tietoja myöskin työsuojeluviranomaisten suuntaan. Se oli semmoinen asia, joka vähän täällä nousi, kun kävin tätä läpi. Yhteiskunnan kannalta on myös tärkeätä, että me torjumme harmaata taloutta kaikilla tavoilla, verovälttelyä ja sosiaaliturvamaksuvälttelyä ja kaikkea muuta, sillä ne ovat kaikki sitten rehellisten yritysten ja yhteisöjen maksettavina.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä on hyvä esitys, ja toivoisin ja esitänkin, että tämä tulisi lausunnolle myös työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan. En huomannut, oliko se tässä mukana. Koska tässä on niin paljon työelämän valvontaan liittyviä kysymyksiä, niin olisi hyvä, jos työelämä- ja tasa-arvovaliokunta lausuisi tästä käsittelyn tässä vaiheessa lakivaliokunnalle. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

16.54 **Timo Suhonen sd:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa annettua lakia, ulosottokaarta, verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annettua lakia sekä työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annettua lakia.

Ulosottokaareen lisättäisiin ulosottomiehelle mahdollisuus oma-aloitteisesti luovuttaa tietoja epäillystä rikoksesta esitutkintaviranomaisille nykyistä laajemmin siten, että se kattaisi myös työperäistä hyväksikäyttöä koskevat rikokset. Verohallinnolle mahdollistettaisiin tietojen oma-aloitteinen luovuttaminen työsuojeluviranomaiselle myös silloin, kun kyse olisi työsuhteen vähimmäisehtojen noudattamisen sekä työolosuhteiden ja ulkomaalaisen työvoiman käytön valvonnasta. Työsuojeluviranomaisen oikeutta saada tietoja useampaa toimijaa koskevana tietojoukkona toiselta viranomaiselta valvonnan kohdentamista varten laajennettaisiin siten, että jatkossa se koskisi myös työsuhteen vähimmäisehtojen noudattamisen ja ulkomaalaisen työvoiman käytön valvontaa. Lisäksi laajennettaisiin työsuojeluviranomaisen oikeutta saada tietojoukko Verohallinnolta tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annetun lain noudattamisen valvonnan kohdentamista varten.

Arvoisa rouva puhemies! Aina kun puhutaan työsuojeluviranomaisen oikeuksien vahvistamisesta ja rikollisen työperäisen hyväksikäytön ehkäisystä, on se äärimmäisen

kannatettavaa. Täytyy valitettavasti myös todeta tässä yhteydessä se, että on harmi, että kun nyt tällä hallituskaudella työhön ja työoikeuksiin liittyviä uudistuksia elikkä heikennyksiä on mittavasti tehty tässäkin talossa tämän kauden aikana, niin osalla näistä päätöksistä on arvioiden mukaan mahdollisia vaikutuksia siihen, että myös työperäisen hyväksikäytön lisääntyminen voi siis olla mahdollista, ja tämä on tietysti valitettavaa. Tämänkin vuoksi nämä esitykset tässä ovat toki kannatettavia.

Arvoisa rouva puhemies! Kannatan äsken edustaja Lylyn tekemää esitystä siitä, että tämä esitys kävisi työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa lausunnolla, koska tämä asiahan kuuluu myös sille instanssille. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

16.56 **Juha Hänninen kok:** Kiitos, arvoisa puhemies ja kunnioitettu ministeri Meri! Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi henkilötietojen käsittelystä on aiheena. Kiitän hallitusta erinomaisesta esityksestä ja ministeri Merta asian vahvasta edistämisestä ja valmistelusta.

Tietojen vaihto eri toimijoiden kanssa on äärimmäisen tärkeä asia. Näin pystytään puuttumaan myös järjestäytyneeseen rikollisuuteen, ja nämä tiedot ovat siinä välttämättömiä. Tehokas tietojenvaihto ja nopea reagointi ovat tässä asiassa a ja o. Liiallinen tietosuoja usein edistää vain rikollisten toimintaa, eli meidän pitää luottaa viranomaisiin, että he käyttävät saamiaan tietoja sitä asiaa varten, minkä takia niitä pyydetään. Viranomaisilla tulee olla tieto, jolla jo ennalta ehkäistään rikoksia. Näin toimivaltuudet tulee kirjoittaa selkeästi ja tarkkarajaisesti lakiin.

Tämä on erinomaisesti valmisteltu, ja kannatan tätä erinomaista esitystä. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Haluaako ministeri vielä kommentoida? — Olkaa hyvä.

16.58 **Oikeusministeri Leena Meri:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Etsin täältä asiakirjoistani vastausta tähän Lylyn kysymykseen: Tosiaan lausunnolla tämä esitysluonnos vielä sisälsi pykälän ulosottokaareen sillä tavalla, että havainnetietoja olisi voinut luovuttaa työsuojeluviranomaiselle, mutta sekä Ulosottolaitos että työsuojeluviranomainen pitivät ehdotusta havaintotietojen luovuttamisesta haastavana soveltaa käytännössä, ja näitä tietoja olisi ollut hankala arvioida. Nyt on hyvä muistaa, että tämmöisessä tilanteessa voi olla kyse myös niin selkeistä asioista ja laiminlyönneistä, että ulosottomies voi oma-aloitteisesti luovuttaa näitä tietoja, ja se säännös täällä on. Jatkovalmistelussa, virkavalmistelussa saamani selvityksen mukaan näistä luovuttiin, koska tässä oli erilaisia haasteita, joita on käyty toimijoiden kanssa läpi. Mutta toki eduskunnalla on aina mahdollisuus palata, jos katsoo tarpeelliseksi, vielä tähän ongelmatiikkaan. — Kiitos.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtioneuvostosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 137/2025 vp

Valiokunnan mietintö PeVM 6/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle kaivoslain 46 ja 99 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 165/2025 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 25/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 25/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Yleiskeskustelu alkaa. Edustaja Hänninen.

Keskustelu

17.00 **Juha Hänninen kok:** Kunnioitettu puhemies! Suomi on maa, joka on rakentanut vaurautensa osaamiseen, vastuullisuuteen ja luonnonvaroihin. Kaivoslain uudistuksessa on kyse juuri siitä, miten pidämme huolta maamme arvosta ja sen tarjoamista mahdollisuuksista kestävällä tavalla. Meidän on muistettava, että kallioperämme rikkaudet eivät ole pelkästään taloudellisia resursseja vaan osa kansallista omaisuuttamme. Siksi niiden käyttö edellyttää viisautta, harkintaa ja huolenpitoa.

Arvoisa puhemies! Tällä lakimuutoksella luodaan vakautta ja ennakoitavuutta suomalaiselle kaivosalalle. Kun investoinnit ovat pitkäjänteisiä ja riskit hallittuja, uskaltavat yritykset panostaa tutkimukseen ja vastuulliseen toimintaan. Kaivosalan sujuvuus ja oikeudenmukaisuus eivät ole vastakkain ympäristön tai maanomistajien oikeuksien kanssa. Päinvastoin, uudistus vahvistaa myös heidän asemaansa. Maanomistajille turvataan korvaukset, ja valvonta varmistaa, että toiminta on läpinäkyvää ja turvallista.

Talousvaliokunta on käsittelyssään arvioinut tämän esityksen selkeyttävän kaivosviranomaisten toimintaa ja alan toimintaympäristöä. Tavoitteena tulee olla tasapaino maanomistajien oikeuksien ja kaivostoiminnan harjoittamisen edellytysten välillä. Samalla valiokunnassa nostettiin esiin korvausten sääntelyn ja asianmukaisen tason jatkuva seuranta sekä tarve aiheen osalta myös laajempaan tarkasteluun tulevaisuudessa. Tahdon kiittää valiokuntaa. Näistä huomioista on meidän tehtävämme ottaa selvää ja suojella sitä, mikä on tärkeää.

Arvoisa puhemies! Kaivoslakiuudistus on osa laajempaa tarinaa suomalaisesta huoltovarmuudesta ja omavaraisuudesta. Kun maailmantalous muuttuu ja kriisit horjuttavat toimitusketjuja, on oikein, että Suomi vahvistaa omaa kykyään hyödyntää luonnonvarojaan vastuullisesti ja paikallisesti. Tämä ei ole vain elinkeinopoliittinen kysymys vaan kysymys koko maan turvallisuudesta ja tulevaisuudesta. Pidetään huolta siitä, että Suomi on maa, jossa luonnonvarojen käyttö ja niiden suojelu kulkevat käsi kädessä — maa, jossa luonnonvarat tuovat turvaa ensi sijassa suomalaisille itselleen. Tämä

laki on askel siihen suuntaan, että Suomen rikkaudet, osaaminen ja luonto palvelevat yhdessä koko kansakunnan hyvää. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Junnila, poissa.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 165/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

13. Eduskunnan pankkivaltuuston kertomus 2024

Kertomus K 19/2025 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 26/2025 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi kertomuksen K 19/2025 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.

14. Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle valtioneuvoston jäsenten sidonnaisuuksista (Orpo, Purra, Grahn-Laasonen, Häkkänen, Essayah, Valtonen, Meri, Tavio, Juuso, Rantanen, Talvitie ja Puisto)

Valtioneuvoston kirjelmä VN 1/2026 vp

Keskustelu

Työjärjestyksen mukaan eduskunta ei tee päätöstä asiasta. Asian käsittely päättyi.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi poliisilain 5 a luvun muuttamisesta ja eräiksi muiksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 29/2025 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 32/2025 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 11.2.2026 pidettävään täysistuntoon.

16. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 11.2.2026 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 17.37.

Pöytäkirjan vakuudeksi: